

УТІХА БІДНИХ ДУШ

повчання та приклади про стан бідних душ у чистилищі

Передмова Єпископа Софрона Мудрого
Переклад з німецької Василя Угринюка

ЗМІСТ

НІЩО НЕЧИСТЕ НЕ ВВІЙДЕ ДО НЕБА.....	4
Розділ 1 СУТЬ ЧИСТИЛИЩА.....	6
Що таке чистилище?	6
Свідчення Старого Завіту про чистилище	7
Свідчення Нового Завіту про чистилище	7
Апостольські свідчення про чистилище.....	7
Догмати Церкви також свідчать про чистилище.....	8
Розділ 2 СТРАЖДАННЯ У ЧИСТИЛИЩІ.....	8
Душевні муки у чистилищі	8
Вогненна мука у чистилищі.....	8
Інші страждання в чистилищі.....	9
Загальні погляди на страждання в чистилищі	9
Небагато вибраних уникло страждань чистилища.....	9
Треба бути цілковито чистим, щоб досягти неба	9
Розділ 3 СПОНУКИ ДОПОМАГАТИ БІДНИМ ДУШАМ	10
Бідні душі не можуть нічого більше заслужити і самі не можуть одержати жодного полегшення.....	10
Бідні душі в чистилищі безперервно кличуть нас на допомогу.....	10
Наш обов'язок – приходити на допомогу бідним душам у чистилищі	10
Така воля Божа, що ми можемо приходити на допомогу бідним душам у чистилищі	11
Добрі діла задля померлих мають перед Богом велику вартість	11
Звільненням бідних душ з чистилища ми діємо і досконало прославляємо Бога	11
Розділ 4 СПОСОБИ ДОПОМОГИ БІДНИМ ДУШАМ	12
Про способи, якими можемо допомагати бідним душам, взагалі	12

Сила молитви за померлих	12
Умовляння молитися за померлих, до чого закликає св. Тома Кемпійський (лист 5-ий)	12
Щирість, з якою варто молитись за померлих	13
Приклади щирості та ревності Святих, коли вони молились за померлих	13
Приклади того, як швидко почута молитва за померлих	13
Навіть коротка молитва може дуже прислужитися померлим	13
Дуже корисно просити Матір Божу за померлих	14
Матір Божа має над чистилищем особливу владу	14
Сила святої молитви на вервиці для утіхи бідних душ	14
Сильну дію мають заклики до святих ангелів за померлих	15
Добре звертатися заради бідних душ з проханням до святих	15
Приклади допомоги, яку надають померлим ангели та святі	15
Сила покаяння за померлих	16
Молитва та каяття під час посту дають силу бідним душам	16
Померлим допомагає, якщо ми терпеливо страждаємо за них	16
Великодушне терпіння мук заради бідних душ допомагає їм	17
Щирість страждання св. Людвіни заради бідних душ	17
Сила милосердних діл для померлих	17
Милостиня приносить померлим велику поміч	18
Велику поміч приносить бідним душам те, якщо сплачено їхні борги	18
Любов до ворогів також: дуже допомагає померлим	18
Пожертва власних заслуг йде на користь померлим	19
Свята Тереза, пожертвавши свої заслуги, спасла одну душу	19
Велика цінність відпущення гріхів для бідних душ	19
Приклади користей від відпущення гріхів для померлих	20
Сила свяченої води для померлих	20
Звичай запалювати свічку за померлих	20
Паломництво задля бідних душ	21
Святе Причастя дуже корисне для бідних душ	21
Сила приношення Святих Дарів для померлих	21
Приклади того, як помагає приношення Святих Дарів бідним душам	22
Приношення Святих Дарів – найсильніший бальзам для бідних душ	22
Походження тридцяти Служб Божих або т. зв. Григоріанок	22
Користь поминальних днів для померлих	23
Походження дня всіх душ	23
Розділ 5 ДЕЯКІ НАСТАНОВИ ПРО БІДНІ ДУШІ	23
Щоб мати змогу допомогти бідним душам, треба бути милосердним	23
Коли когось просиш молитись за померлих, слід вибрати для цього вірних людей	24
Бідним душам не допоможуть ані плачі, ані великі витрати	24
Бідним душам прагнеться негайної допомоги	24
Заповіді померлих повинні виконуватись без зволікань	25
Хто не виконує заповітів померлих, сам буде спокутувати	25
Слід сумлінно опікуватись фундаціями померлих	25
Фундації та інші заходи, які маєш намір робити для потіхи власної душі, слід творити самому, а не покладатись в цьому на спадкоємців	26
Бідні душі часто лише через певний час отримують спасіння	26
Часто добрі справи допомагають не тим душам, для яких їх хочеш зробити, а іншим	26
Не вважайте нікого назавжди втраченим	27
Не думай, що ніхто більше не потребує твоєї допомоги	27
Ніколи не питай зухвало про стан померлих	27
Померлі потребують безперервної допомоги	28
Про наполегливість та запал, з якими святий Августин молився за покійників	28
Свідчення про коротке і довге перебування в чистилищі	28
Кожен з нас зобов'язаний допомагати покійникам	29
Про особливий обов'язок дітей щодо покійних батьків	29
Про особливий обов'язок подружжя після смерті чоловіка чи дружини	30

Мають чого боятися ті, хто не проявляє найменшого милосердя до страждених душ.....	30
Мають на що надіятися ті, що проявляють милосердя до страждених душ	30
Розумно потурбуватися про себе зараз, аніж хтось інший має робити це у майбутньому	31
Тяжкі страждання на землі скорочують терпіння у чистилищі	31
Набожні пожертвування сприяють швидшому звільненню з чистилища	31
Ревне дотримання чернечої обітничі звільняє від чистилища	31
Щира любов до небіжчиків гарантує завчасне та вічне благословення.....	32
Золота порада Людвіга Блозія побожним душам, які дуже бояться чистилища.....	32
Розділ 6 ПРО ВДЯЧНІСТЬ СТРАЖДЕНИХ ДУШ СВОЇМ ДОБРОЧИНЦЯМ	33
Про вдячність страждених душ взагалі.....	33
Страждених душ моляться у чистилищі за своїх добродійців.....	33
Страждених душ допомагають своїм добродійцям одужувати від хворіб.....	33
Страждена душа допомагає своєму добродійцеві здобувати засоби для прожитку.....	34
Страждена душа у чистилищі надає своєму добродійцю поміч у біді.....	35
Страждених душ забезпечують своїм добродійцям пораду та захист від усіх небезпек під час подорожей	35
Страждених душ турбуються та охороняють добро своїх добродійців.....	36
Страждених душ дуже допомагають своїм добродійцям за спасіння їх душ	36
Страждених душ допомагають своїм добродійцям на смертному ложі	36
Звільнені з чистилища душі, з волі Божої, допомагають своїм добродійцям під час смерті і можуть супроводжувати їхні душі на небо.....	37
Кілька слів про достовірність появ, пов'язаних зі стражденими душами.....	37
Кілька слів про достовірність помочі, яку надають страждених душ живим	38
ДОДАТОК.....	39
З СУЧАСНОГО ВЧЕННЯ Католицької Церкви про Чистилище	39
МОЛИТВИ ТА ДУХОВНІ ПРАКТИКИ, ЯКІ ДУЖЕ ДОПОМАГАЮТЬ БІДНИМ ДУШАМ	40
Сила молитви „Отче наш”	40
„Богородице Діво”	40
Молитва „Богородице Діво”, промовлена тричі, є ключем від неба	41
Розпали у собі любов.....	41
Ще декілька порад	41
Пожертвування святих Служб Божих та усіх добрих справ	42
Пожертвування всіх Святих Причасть	42
Молитва до плечевої рани Ісуса.....	43
Ангел Господній	43
Молитва за душі, які мусять страждати найбільше	43
Скорботна молитва за померлих	43
Приходимо на допомогу стражденим душам за посередництвом молитви до Пресвятої Богородиці	45
УРОКИ МОЛИТВИ.....	45
Навчися починати свій день по-християнськи	46

НІЩО НЕЧИСТЕ НЕ ВВІЙДЕ ДО НЕБА...

„Надходить час, – ба, вже й тепер він, коли померлі вчують голос Сина Божого...”
(Ів. 5,25).

У щоденному житті найчастіше зустрічаємося з однією відвічною правдою Божою, про яку каже Еклезіаст вже в Старому Завіті (12, 7): „Порох вернеться до землі, що з неї взятий був, дух же вернеться до Бога, що його дав.” Та й Апостол Павло мовить: „Призначено людині раз умерти, а потім Суд”.

Ми знаємо, що могутній Божий голос, що все привів до Життя, кожної днини кличе до себе на суд багато тисяч людей, без огляду на те, хто вони та яке становище займають. Тіло вмираючої людини ще теплим лежить на ліжку, на землі чи на полі бою, а душа, яка щойно відірвалась від тіла, вже стоїть перед Богом-Суддею, де вирішується її вічність: щаслива або нещаслива. Тіло залишається в гробі, а душа – цей найкращий витвір Божий – йде до неба або пекла, або ще залишається покутувати в Чистилищі за непростені свої гріхи.

Святе Письмо виразно говорить нам про двояку вічність: про небо і про пекло. У небі живуть душі праведних, святих, у пеклі – душі грішні, прокляті. Але те ж Святе Письмо згадує нам і про третє місце, в якому ще є можливість прощення гріхів, навіть по смерті. Це місце, де покутують душі людей, котрі померли в простимих гріхах або душі, які хоч і в розкаянні й поєднанні з Богом помирають, однак ще не звільнились на землі від всіх своїх гріхів, тому відбувають покуту за свої гріхи в Чистилищі: „Не ввійде до нього (до неба) ніщо нечисте і хто чинить мерзоту і лжу” (Ів. 21, 27).

Віра в існування Чистилища, де терплять душі померлих, аж до повного очищення, а також молитва вірних за ці душі, ґрунтуються на Святому Письмі, на Священнім Переданні Церкви й науках Св. Отців. Вкінці наш розум сам доходить до переконання, що мусить існувати Чистилище.

Вже в Старому Завіті приношувано жертви перепрошення за померлих. В книзі Макавеїв згадується, що богобоязний князь Юда Макавей після 12 тисяч драхм срібла до Єрусалиму, щоб священники приносили жертви за тих, що впали в бою, щоб вони були увільнені від мук своїх. Тим він показав свою велику віру в існування Чистилища.

Ісус Христос в Євангелії від Матея каже: „Хто скаже слово на Сина Чоловічого, проститься йому, коли ж хто вимовить на Духа Святого, не проститься йому ні у цьому, ні у тому світі.”

Із цих слів Христових видно, що деякі гріхи можуть бути прощені і на тому світі, тобто в Чистилищі.

Св. Павло пише, що вогонь буде засвідчувати, якими були вчинки кожного з нас. Хто пройде пробу, той отримає нагороду. Хто ж знову на основі, якою є Христос, будував деревом, сіном і половиною або чий діла недосконалі і не перейдуть цієї проби, той зазнає страждань і загибелі: буде спалений неначе через вогонь, – а це вогонь страждань Чистилища. Св. Передання Нового Завіту від перших віків християнства підтверджує загальну віру в Чистилище. Доказом того є, в першу чергу, загально прийнятий звичай молитися за душі померлих, та приносити Жертви Служби Божої за них.

Найстарші Отці Церкви висловлюються про цю правду зовсім ясно і виразно. Св.Климент з Александрії запевняє нас, що люди мусять по смерті відпокутувати малі гріхи через кари, поки увійдуть до Неба. Св.Августин пише: „Приносимо жертву святих не за подяку, а за тих, які ще мусять покутувати за давні свої провини, як надолуження”.

Цю саму науку голосять також собори перших віків християнства. Вкінці сам людський розум приходить до переконання, що мусить існувати Чистилище.

Візьмімо, наприклад, такі випадки: умирає двоє людей, один з них весь вік свій прожив у гріхах і так умер, не розкавшись, а другий усе життя гаряче служив Богу, лише мав простими гріхи. Чи вони в однаковій мірі заслужили на вічні муки? Отже Чистилища, як проміжного місця між небом і пеклом, домагається сама Божа Справедливість і Любов.

Правда св. віри про існування Чистилища є незаперечною. Кожен християнин-католик мусить вірити, що душі в Чистилищі терплять кари очищувальні. Які це кари? Про це Свята Церква нічого зобов'язуючого не вчить. Однак пояснює і запевняє, що душі у Чистилищі є вже певні свого спасіння, вже не можуть згрішити, а отже через те втратити Небо. І ця певність спасіння наповнює їх найбільшою радістю, навіть серед страждань, котрі вони терплять до повного свого очищення. Певним є також, що душі в Чистилищі терплять кару відлучення від Господа Бога, себто не можуть

ще оглядати Бога лицем в лице. І ця кара є найстрашніша для душі, яка вже раз в хвилині суду побачила Його – свого Отця і Спасителя. Вона майже рівняється пекельній карі, бо й у пеклі душі позбавлені оглядання Бога. Але душі Чистилища свої муки зносять терпеливо, бо розуміють, що воно їх очищує і вони самі не хотіли б увійти до Неба інакше, як зовсім чисті. Загальною думкою учителів Церкви є і те, що в Чистилищі ще й існують муки змислів-відчуттів. Бо коли хто-небудь грішить, той також шукає собі недозволеної приємності або задоволення яких-небудь змислових побажань. Звідсіля можна легко зрозуміти, чому гріх мусить бути караний терпінням змислів і ними мусить бути відпокутуваний. Св. Отці Церкви вчать також, що терпіння Чистилища є більшими й нагальнішими від усіх можливих терпінь на землі, якими людина могла б надолужити Богу за свої гріхи. Та всі ці найтяжчі терпіння душ у Чистилищі, осолоджує їхня любов і туга за Богом. Муки Чистилища тривають залежно від числа та тяжкості гріхів, що їх душі можуть спокутувати до повного свого очищення. Збір душ у Чистилищі становить Страждаючу Церкву Христову. Члени її перебувають в дуже страшному стані, бо вони є на вигнанні, тобто позбавлені оглядання Бога, котрого люблять цілим єством. Вони дуже бідні, бо терплять невимовні муки очищувального вогню, вкінці вони найбільш нещасливі, бо не можуть собі самим нічого допомогти. Для них настала ніч, час заслуги минув, самі вони не можуть нічого зробити, щоб скоротити час терпіння і страждань. Ці душі, немов той в'язень, закутий в кайдани і палений страшним вогнем та спрагою. Час, що вони його мають, - це час невимовних мук. Застановляючись коротко над Чистилищем і його муками, наше серце здригається. Справді, які нещасні душі у ньому, і як мало співчуття ми їм уділяємо! Там, можливо, перебувають наші родичі, наші приятелі найближчі, наші рідні, від яких ми не раз так багато добра зазнали, але про них ми забули, можливо навіть з останнім словом молитви „Отче Наш” над домовиною. Ми не-раз користуємося добрими, які в поті чола свого зібрали по мерлі, і вони, вмираючи, може зі сльозами на очах благали нас, щоб їх не забути по смерті, після якої вони потрапили в страшні муки Чистилища, але ми відразу їх забули, стали закам'янілими, байдужими до їхнього болю та опущення.

Застановляючись коротко над Чистилищем і муками душ у Чистилищі, навіть найбільш нечуле людське серце здригається на вид страшних терпінь цих безпомічних страждальців, які кличуть і благають нас про поміч устами Святої Церкви. Душі Чистилища – це святі душі, тому вони гідні нашої особливої допомоги й любові. Вони ліпші і досконаліші Божі приятелі, аніж будь-хто із тих, хто живе на землі. Тому, коли несемо поміч душам в Чистилищі, виконуємо акт великої любові Бога, бо „що ви найменшому з моїх братів зробили, – мені зробили” – каже Христос (Мт 25, 40). Ці душі безмежно вдячні за нашу поміч. Собі вони не можуть нічим допомогти. Однак це душі святі, милі Богу та посідають його ласку. Існує думка святих, що найбільшою потіхою і розрадою тих душ є те, що вони навіть у своєму жалю гідному становищі можуть допомагати нам своїми молитвами. Св.Катерина з Болоньї каже: „Коли хочу одержати яку ласку, удаюся до терплячих душ в Чистилищі, щоб вони нашому спільному Батькові представили мою просьбу, й звичайно відчуваю, що вислуханням моєї молитви, завдячую їх посередництву.”

Треба багато молитись за душі в Чистилищі. Ці душі гідні нашої допомоги, бо були злучені з нами вузлами природи, крові і ласки. Вони є наші добродії і ревні приятелі. Врешті вони є членами Містичного Тіла Ісуса Христа. „Коли терпить один член, то терплять з ним усі члени” – каже великий Апостол Павло. Це є також бажанням нашої матері-Церкви: щоб ми несли швидко і щедро поміч душам у Чистилищі.

Як помагати душам в Чистилищі? В першу чергу вони потребують наших побожних молитов. При появах душ з Чистилища, вони часто взивають про поміч за посередництвом св. молитов, якими скорочуємо їм і час, і кількість мук. До таких молитов можемо зараховувати вервиці, Хресні Дороги, відвідини Найсвятіших Тайн, короткі відпустові зітхання – особливу побожність в прийманні Св.Тайн. Наступним і ще успішнішим способом, як рятувати душі в Чистилищі, є жертва Служби Божої, яка гасить вогонь і скорочує час страждань цих нещасних душ. Це засвідчують нам часті появи цих душ.

Історія нових часів доносить нам випадок, який стався в затишнім містечку в Італії, в монастирі Сестер Клярисок у 1918 році. Вони часто мали незнаного гостя, якого ніколи не бачили, але могли почути його благання. Це був голос душі з Чистилища – голос одного священика, який помер, не впорядкувавши своїх фінансових справ. Він приходив до дверей монастиря, дзвонив у двері і чекав, поки вийде настоятелька: їй лишав гроші, щоб пожертвувала за нього на Службу Божу. На сильні домагання настоятельки, що це за душа, вона якось почула відповідь: „Я душа з Чистилища. Перебуваю тут вже 40 літ за це, що розтрачував церковний масток. Ці відвідини

повторювались 28 разів. Нарешті після 38 Служби Божої почувся її радісний і щасливий голос подяки за допомогу при звільненні з мук Чистилища, через Св. Літургії і молитви.

Великою поміччю для душ у Чистилищі є також наші терпіння і щоденні труди життя, якщо їх зносимо спокійно, терпеливо, з наміренням допомогти душам в Чистилищі. Нам це багато не вартує. Тож не будьмо лінивими, не будьмо милосердними лише на словах, а творімо діла любові, діла маленьких Жертв і покути для добра душ у Чистилищі.

Цілющим бальзамом на рани цих душ є також жертви діл милосердя для добра наших ближніх. Милосердя для бідних – це немов викуп, що його приносимо Господеві, аби викупити душі з Чистилища. „Суд без милосердя тим, які не чинили милосердя” - каже Св. Дух.

Вкінці, великою поміччю для душ у Чистилищі є виконання останньої волі померлих, головню щодо молитов і Служб Божих. За легковаження її стягаємо на себе тяжку провину, бо забираємо померлому поміч, що йому належить з овочів його добрих діл.

За часів Карла Великого вмирав славний лицар. Він мав лише одного спадкоємця – молодого племінника. Вмираючи, заповів хлопцеві, що його маєток – це зброя і кінь. Зброю нехай залишить собі, коня нехай продасть, а гроші віддасть священнику, щоб помолився за нього і відправив Служби Божі. Молодець прирік це зробити. По похороні стрія повів коня на продаж але побачив, що кінь дорожчий, як зброя. Подумав: ще зачекаю трохи, кінь ще подорожчас, тоді продам. Минали дні, тижні і місяці, молодець вживав коня до поїздок, але й не думав про виконання свого обов'язку. Пів року після смерті явився йому стрий, сказавши, що через його легкодушне і злобне серце, він дуже тяжко терпів у Чистилищі і мав ще довго терпіти, але Господь зарядив інакше. Врешті душа сказала: „Сьогодні я іду до раю, а ти будеш і за мене, і за себе терпіти!” Молодець невдовзі тяжко захворів і через кілька днів нагло скінчив життя. Так, дивні суди Божі!

Дорогі в Христі! Розглянувши коротко відвічну правду Божу про існування Чистилища, про яку говорить нам Святе Письмо, Передання Церкви, Св.Отці Церкви, та сам людський розум, доручаю вам уважно ознайомитися з книжкою „Утіха бідних душ”, яка містить науку Святої Церкви про Чистилище, а також дуже багато прикладів про стан бідних душ у ньому. Ця книжка на тлі багатьох фальшивих вчень про потойбіччя, які особливо наполегливо поширюються у наш час, стане для вас правдивим путівником і порадиником, як допомогти душам у Чистилищі і як готувати власну душу до зустрічі з Богом. Поглянувши зі сторінок цієї прецінної книжки на безмірні страждання душ у Чистилищі, які собі самі не можуть нічим допомогти, ми згадаємо про святі душі може навіть наших найближчих рідних, які, простягнувши свої благальні руки, устами Святої Церкви, взивають до нас про допомогу і порятунок для них.

Тож не зволікаймо, не будьмо недбалими й скупими на Св. молитви, Безкровні Жертви, Св. Причастя, на діла покути, жертвенності і милосердя для душ в Чистилищі. Тоді з певністю сповниться на нас обітниця Христа-Спасителя „Блаженні милостиві, бо вони помилені будуть”.

† Єпископ Софрон Мудрий ЧСВВ,
Правлячий Архiereй Івано-Франківської Єпархії УГКЦ

Розділ 1 СУТЬ ЧИСТИЛИЩА

Що таке чистилище?

Чистилище – це таке становище в іншому світі, де очищуються душі від гріхів – тих легких гріхів, яких Бог не простив нам з милості Своєї, але за які й не покарав пекельними муками; і доти, поки гріхи не будуть повністю спокутані, душі не будуть пущені на небо, адже туди ніщо нечисте не може вознестися. Це таке становище в іншому світі, де відпокутуються також і важкі гріхи, які з великої милості Божої були б виправдані, якби ми щиро розкаювалися в них, ще за життя на землі. Тому то вчення Віри каже, якщо відпускаються гріхи, то це ще не означає, що з кожного розкаяного грішника цілковито спадає вина і кара, адже навіть і за найменшу провину належить своя кара – чи то на цьому світі, чи в іншому – у чистилищі, аж поки не відкриється дорога до неба.

Докази цього дає нам і Святе Письмо у Мойсеевих книгах і Давидових псалмах. Мойсей і Давид, великі слуги Божі, хоча не безгрішні були, помирилися з Богом, але тільки після того, як вони сповна спокутали своє. І Церква ясно говорить про це.

Свідчення Старого Завіту про чистилище

Вже у часи Старого Завіту вірили, що десь є місце очищення. У цьому можна переконатися, заглянувши у другу книгу Макавеїв (II Мак. 12,38-46), де мовиться про те, що воєначальник Юда, зібравши з кожного вояка поголовно 2000 драхм сріблом, послав їх у Єрусалим, щоб принести жертву за гріх тих полеглих у бою, під тунікою в яких було знайдено дрібні речі, посвячені ідолам. Таким благородним вчинком Юда виявив, що мав на думці воскресіння. „Бо, – читаємо у Святому Письмі, – якби він не надіявся, що полегли встануть з мертвих, зайвим і смішним було б молитися за мертвих. При цьому він мав на увазі прекрасну нагороду для тих, що благочестиво вмирають, – що за свята й благочестива думка! Тому він і приніс жертву переблагання за мертвих, щоб вони звільнилися від гріха" (II Мак. 12, 44-46). Отож, саме таким діянням Юди Святе Письмо підтверджує існування чистилища, чи то пак такого потойбічного становища померлих, де вони можуть спокутати свої гріхи, якщо ми будемо молитися і приносити жертви за них. До того ж, у час воєнного лихоліття, неможливо було б зібрати стільки грошей і завести раптово такі важливі релігійні новини, якби така віра не була закорінена в народі ще набагато раніше.

Алліолі, коментуючи цей уривок з Макавеїв, каже, що він ясно доказує слушність учення Церкви про існування місця очищення для тих померлих, які сподіваються на милостиве прощення своїх не до кінця спокутаних гріхів, і які вірять у дієвість молитви і добрих діл заради їхнього спасіння. Крім того, це роз'яснюється також і словами Ісуса, сина Сираха, де читаємо: „Дар милосердя подай усякому живому, а й мертвому не відмов твоєї ласки"(Сирах 7,33), тобто віддавай останню пошану померлому, відправляй панахиди, як про це іншими словами говорить Алліолі. Зрештою, таку ж думку можна вчитати і в апостола Павла (I Кор. 15,29-30), де він пише: „Що роблять ті, що хрестяться за мертвих? Коли мертві ніяк не воскресають, чого тоді за них хреститись?" Згідно з Бутлером та іншими дослідниками Святого Письма, в юдеїв був тоді ще звичай вмиватися, або ж і очищуватися за мертвих. Та й досі юдеї вірять ще в очищення після цього життя і через те моляться за померлих.

Свідчення Нового Завіту про чистилище

Божественний Спаситель мовить: „Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі, щоб противник часом не видав тебе судді, а суддя возному, щоб тебе не вкинули в темницю. Істинно кажу тобі: не вийдеш звідти, доки не заплатиш останнього шага" (Мт. 5, 25-26). Теперішні теологи і коментатори Святого Письма розуміють темницю однозначно як чистилище: очевидно, йдеться про інший світ, але про пекло мова не може тут іти, адже з пекла немислиме вороття, а воно тут можливе.

Крім того, Божественний Спаситель ще мовить: „І коли хто скаже слово проти Сина чоловічого, проститься йому. Коли ж хто скаже проти Святого Духа, йому не проститься ні на цьому світі, ні на тому" (Мт. 12, 32). З цього святий Августин, разом з іншими отцями Церкви, виводить, що мова йде про чистилище, де (відповідно до Божественного вислову) дається прощення гріхів, спокутуваних уже в іншому світі. Зрештою, також і святий Павло пише: „Коли ж хто на цій основі (якою є Ісус Христос) буде з золота, срібла, самоцвітів, дерева, сіна, соломи (тут під золотом, сріблом і самоцвітами отці Церкви розуміють добрі діла, і, напротивагу їм, – під деревом, сіном і соломою розуміються легкі гріхи або прогрішення), кожного діло стане явне, день бо Господній зробить його явним, бо він відкривається в вогні, і вогонь випробує діло кожного, яке воно. І коли чие діло, що він збудував, устоїться, він прийме нагороду, коли ж чие діло згорить, він зазнає шкоди; та він сам спасеться, але наче крізь вогонь" (I Кор. 3,12-15). Алліолі пояснює ці слова так: „Вогонь, що про нього тут говорить апостол, – це не що інше, як саме вогонь очищення, чистилище, в якому до часу визволення перебувають не цілковито чисті, але упокоєні душі, аж поки не настане Судний день і все не очиститься всесвітнім вогнем (див. також: II Пт. 3,10-13). Подібно пояснюють це місце всі отці Церкви, і ми навіть маємо непомильне пояснення, дане на Флорентійському Соборі, що все слід розуміти саме в та кому сенсі.

Апостольські свідчення про чистилище

Вже у третьому столітті Тертуліан говорить про жертви для мертвих, як про одне з апостольських свідчень, а св. Іван Дамаскин каже у своїй промові за померлих: „Учні й апостоли Божественного Спасителя, котрі на власні очі бачили вічне Слово і наставляли на путь істинний всі землі світу, вчили, що непорочна, благодатна і цілюща тайна святого жертвоприношення нагадує також і про тих, які з вірою заснули". Для підкріплення цих слів наводить він ще думку св. Івана

Золотоустого: „Іван, котрого ми називаємо Золотоустим, бо він говорить напrawdę золоті слова, вчить: Не просто так, не випадково наймудріші учні Божі настановляли і Церква дотримується настанови, щоб кожен священик у побожних тайнах молився за душі померлих". Про це ж саме пише і св. Григорій Нисський: „Не без підстави і не без користі свідчать апостоли та учні Христові, що над усе святій Церкві Божій угодно, якщо в осяйній божественній тайні шануватись буде пам'ять про тих, котрі померли з правдивою вірою". Нарешті, св. Августин цілковито переконаний у правдивості цих апостольських свідчень щодо чистилища. У своєму трактаті про піклування за померлих він пише: „У книзі Макавеїв читаємо про жертви для мертвих, і хоча про це в Святому Письмі Старого Завіту більше нічого не записано, однак ставлення всієї Церкви до цього звичаю таке поважне, що серед молитов, які править Господеві перед Божим алтарем священик, неодмінно знаходить своє місце і молитва за мертвих".

Догмати Церкви також свідчать про чистилище

Церква засвідчує своє переконання в існуванні чистилища не лише своїми розпорядженнями, похоронними обрядами, задушними днями, не лише повсюдними і повсякчас ними щоденними Службами Божими, що з давніх давен відправляються, але це переконання вже довгий час на церковних соборах виступає як учення Віри; про це мовилось на III і VI Соборі у Карфагені, на IV Вселенському в Латерані і на Тридентському Соборі. На останньому з них ясно засвідчено, що „душі, котрі перебувають у чистилищі, дістають полегкість, коли відчують допомогу вірних, особливо, якщо це угодна жертва молитви"; цей же Собор піддав анафемі кожного, хто б наважився твердити, що „розкаяному грішникові з милості оправдання простяться провини, і він уникне вічної кари, і навіть найменшого покарання не доведеться відбувати йому на цьому світі, або ж і в майбутньому, де горить очисний вогонь, аж поки не відкриється дорога до неба".

Розділ 2 СТРАЖДАННЯ У ЧИСТИЛИЩІ

Душевні муки у чистилищі

Душевна мука, або ж утратна покара, – це, згідно з отцями Церкви, найбільша мука в чистилищі: її так чи інак відчують там усі душі, навіть і ті, котрі жодної іншої муки не мусять терпіти. Вона полягає в тому, що душа відчуває провину за вчинене зло і загублене добро, і в тому, що душа позбавлена милосердного погляду Божого, а це, як визначив уже Флорентійський Собор, найбільша мука з усіх по карань. Ніхто не може досягнути безміру страждань відокремленої від тіла душі, котра вся поривається до Бога, свого найвищого і єдиного блага, але повсякчас притягується назад, бо не відбуто ще покари праведного суду. Св. Альфонс із Лігорі пише: „Далеко більшою за муки чуттєві в чистилищі є та мука, що її мусять отам святі душі терпіти, якщо вони позбавлені погляду Бога свого. Запалені не просто природньою, але надприродньою любов'ю до Бога, вони прагнуть єднання із своїм найвищим благом, і якщо їхні провини не пускають їх до Нього, то вони відчувають такий гострий біль, який міг би їх убивати щомиті, якби вони могли помирати". Через те, – каже св. Іван Золотоустий, – мука позбавлення Бога для них є найбільше страждання, далеко більше, ніж муки чуттєві. Навіть тисячократний, – каже він, – пекельний вогонь не буде для них такою великою мукою, як страждання з утрати Бога".

Вогненна мука у чистилищі

Очисний вогонь, вогонь чистилища, згідно з отцями Церкви, нічим не відрізняється від пекельного вогню. „Той самий вогонь, – каже св. Тома Аквінський, – мучить проклятих у пеклі і праведних у чистилищі. Найменша мука там, – додає цей св. учитель Церкви, – перевищує найбільшу муку, яку можна зазнати в цьому житті". Не виключаючи з цього ряду ані найбільших мук, що їх терпіли мучні, ані навіть гірких страждань Господа нашого Ісуса Христа, він каже, що це – не звичайний природній вогонь, але бич Божий, що горить з надприродньою, пекельною силою. А св. єпископ і учитель Церкви Августин у своєму поясненні 37-го Псалму каже: „Оскільки сказано „та сам він спасеться" (І Кор. 3,15), то на вогонь якимось чином не зважають. А проте кожен тільки крізь вогонь спасеться, і той вогонь пекучий буде за все те, що людина може витерпіти в цьому житті. І ви самі знаєте, яких же то бід у цьому житті зазнали вже недобрі люди і яких то ще можуть зазнати; все ж таки вони лише таких бід зазнавали, які могли б і на долю добрих випасти. Те, що кожен чародій,

чужоложник, розпусник і богохульник по праву терпить, – те не мусить витерплювати також і мучень Христової Віри. Біди тут на землі набагато легші, а про те ви бачите, що люди роблять все можливе для того, щоб не зазнавати їх! Наскільки ж то краще для них те робити, що Бог наказує, – з тим, щоб отих далеко тяжчих бід не терпіти!"

Інші страждання в чистилищі

Попри вогненну муку, в чистилищі терплять ще й інші покари. Їх сприймається відчуттями. Передовсім – це темрява. Тому то в церковних догматах чистилище називається також темрявою чи тьмою. Тут караються також, як і в пеклі, всі ті відчуття, що найбільше спричинялися до гріха; сказано ж у „Книзі Мудрості”: „Хто чим згрішив, тим той і покараний буде”. Крім того, душі мусять страждати дуже часто саме на тому місці, де согрешили.

Св. Тома з Аквіну пише: „Є ще одне місце в чистилищі з особливими приписами: тому то, як читаємо, часами на людей в різних усядах спадає кара – або для науки живих, або для допомоги померлих, яку вони одержать, якщо про їхнє покарання дізнаються живі і своїми молитвами в Церкві стануть пом'якшувати його”. Нарешті, якщо нате буде воля Божа, вони позбудуться страждання злого духа. Про це говорить св. Бернар: „Ті, що перебувають у місці очищення, чекають спасення, але вони мусять спершу витерпіти пекучість вогню, або колючість холоду, або ще якийсь інший важкий біль. Всеблагий Отець віддає там своїх, для вічної величі призначених, дітей в руки лукавого, – але не для того, щоб знищити їх, а щоб очистити, не для гніву, а для милосердя, не для занапащення, а для відновлення, коли вони перестануть вже бути посудинами гніву, що приносить погибель, а стануть посудинами милості, що зберігає вічне панування”.

Загальні погляди на страждання в чистилищі

Св. Цезарій з Арлю пише: „Чи не кожен каже так: Я щонайменше турбуюся про той час, коли буду в чистилищі, адже я все ж таки досягну вічного життя. Але Богові така думка не угодна. Всі страждання цього життя не можна навіть порівняти а тим, що буде в місці очищення. І хто ж знає, скільки днів, місяців, років він там змушений буде пробувати? Боятись палець у вогні потримати і не боятись довший час у нестерпному полум'ї бути?” Подібно каже і св. Бернар: „Відкиньте, брати, старі спокуси від себе, поки є ще час. Дні, що дані нам для очищення, минають – хочемо ми того чи ні. Але горе нам, якщо ми не очистимося вчасно. Тоді мусово нам очищуватися вогнем, і немає в цьому житті такої стражденної муки, що її можна було б порівняти з ним”. Такого погляду на очисний вогонь дотримуються всі отці Церкви і духовні вчителі.

Небагато вибраних уникло страждань чистилища

В Одкровенні Івана Богослова наприкінці мовиться про святе місто, тобто про небо: „Не ввійде до нього ніщо нечисте ” (Од. 21,27). З цих слів неважко догадатися, що дехто з померлих утішився відразу ж, бо досягнув найвищого щастя – безпосередньо споглядати Бога. Св. Тереза, котра сама свідчить, що бачила становище багатьох померлих, говорить лише про трьох таких щасливців, а саме про осіб виняткової святості, котрі безпосередньо досягли споглядання Бога. Вчений кардинал Беллармін у глухому стогнанні каже, що тільки поодинокі праведні з найбільшої милості Божої уникають страшних мук очищення і відразу ж досягають неба. „Хто ж є цілковито святий, – запитується св. Бернар, – хто, відійшовши з цього світу, має безвинну душу, очищену від усіх гріхів, що може славиться, хто має чисте серце і може сказати: моє серце чисте, я вільний від гріхів?” Небагатьох вибрано, але і серед них ще менше є тих, котрі повністю очистились. Саме їх має на думці мудрець, коли радить: „Очищуйся з небагатьма від свого недбальства”.

Треба бути цілковито чистим, щоб досягти неба

Хоча легкі гріхи не позбавляють нас Божої прихильності, проте вони, зрозуміло, заплямовують нашу душу. Тому то ми, перш ніж станемо перед Богом, самою Святістю, котра не терпить і найменшого зганьблення, мусимо пройти очищення – якщо такого не сталося при житті – вже в чистилищі. Дуже яскраво свідчить про це одна історія, яка показує, що навіть маленькі діти потребують такого очищення. Оповіла цю історію св. Перпетуя, котра померла в 203 році мученицькою смертю і зарахована була до священного канону мучеників з огляду на свою виняткову святість. Сталося це незадовго до її смерті з її Дінократом, котрий ще малолітнім хлопчиком помер від віспи. Після того, як вона за якимось особливим покликом почала молитися за нього, вона побачила його: він виходив з якоїсь похмурої темниці, де було крім нього ще багато людей, увесь

брудний, втомлений спрагою і спекою, з раною на обличчі. Після цього вона ще ревніше молилася за нього і через деякий час побачила його: він бавився з іншими дітьми десь на світлому осонні, чистий і радісний, і замість рани на обличчі у нього був лише рубчик. Все це свідчило про те, що він звільнився від своєї муки. Св. Августин, котрий разом з іншими отцями Церкви вірив у правдивість цієї історії, пояснював, що цей хлопчик мав би бути хрещений, а свою безневинність він утратив або через недодержання правди, або через якісь інші прогрішення свого дитинного віку. Детально описує цю історію граф фон Штольберг у восьмому томі своєї „Історії Ісуса“, а також Бутлер у „Житіях святих“ за місяць березень.

Розділ 3 СПОНУКИ ДОПОМАГАТИ БІДНИМ ДУШАМ

Бідні душі не можуть нічого більше заслужити і самі не можуть одержати жодного полегшення

Вчений Бутлер у своїй докладній статті про день усіх святих пише: „Не можна оминати ще того, що має викликати у нас особливі співчуття до страждених душ у чистилищі, а саме: те, що вони не можуть більше збирати жодних заслуг і досягти хоч якогось полегшення для себе. Хворі та бідні можуть все ж таки просити допомоги, хтось та й зглянеться на їхні страждання, бо світ не без добрих людей. А душі в чистилищі можуть тільки смиренно терпіти і надіятись. Або ще тужливо стогнати за кращим становищем, але Бог не відповідає їм, бо ніч, „за якою ніхто не зможе діяти“ (Ів. 9, 4), настала вже для них. Якби це жахливе місце відкрилось, якби ми могли поглянути на їхні страждання, якби ця картина вплинула на нас! Скільки ж то сліз проковтнули б ми, який трепет огорнув би нас, якби ми побачили ту силу силенну слуг Божих, наших братів у Христі, котрі так невимовно страждають!“

Бідні душі в чистилищі безперервно кличуть нас на допомогу

Хоча бідні душі в чистилищі самі собі в нужденному стражданні не можуть принести ніякої полегкості, проте вони точно знають, що нам усіма церковними скарбами, життєвими і страдницькими заслугами Ісуса Христа милостиво дано можливість приносити їм розраду і полегкість, і навіть цілковите спасення, і через те вони безперестанку благають у нас порятунку і допомоги. З огляду на те, що вони не можуть якось зрозуміло зв'язатися з нами, це робить за них і задля них Церква: Служба Божа, що її відправляють священники, служить також і для звільнення бідних душ з їхнього смутного стану. Канцлер Герсон звертається від їхнього імені до нас: „Моліться за нас, бо ми самі не можемо собі допомогти! Допомоги ми чекаємо від вас, не відмовте нам! Ви, котрі знали нас на землі, котрі любили нас, чи можете ви забути про нас тепер! Кажуть, що друг пізнається в біді. Але жодна біда не може порівнятися з нашою! Майте, ото ж, співчуття до нас! Бо затверділе серце само потрапить у біду. Будьте, ото ж, не байдужі – заради власної ж користі“.

Наш обов'язок – приходити на допомогу бідним душам у чистилищі

Побожний М. Будон, архидиякон з Євро, говорить у своєму писанні „Прославлення Найсвятішої Трійці душами в чистилищі“: „Чим бідніша особа, тим більший наш обов'язок допомагати їй. Але хто може бути біднішим за того, хто нічого не має, зате важко заборгував, і не може ані працювати, ані відробляти, ані навіть бажати нічого не може, а тільки змушений у страшенних муках чекати, поки не заплатить останнього гроша? Закон приходити на допомогу тим, хто в скруті, має загальну силу і розповсюджується навіть на чужих і незнайомих; ось тут виявляється ще одна сувора взаємопов'язаність, бо там, у тому очисному вогні, знаходяться також і ті, котрі з нами перед тим були у добрих стосунках і до страждань чийх і ми, можливо, чимало спричинилися. Там знемагають наші брати, сестри, батьки, матері – багато знемагає там. Який же то біль для них бачити, що у цьому пекучому вогні про них забули, їх покинули ті, про щастя котрих вони колись так турбувались і котрі тепер марно тратять залишене ними майно, і жоден гріш не йде на їхній порятунок, на полегшення їхніх страждань! Справді, це подиву гідне, я колись не розумів цього. Якби в огні горів звір, то це викликало б співчуття - так невже можна бути нечутливим до батька, матері, мужа чи дружини, до всіх тих, котрі мучаться у страшому полум'ї чистилища?! Чи ж то ми люди без віри? Якби комусь із них довелося на цьому світі навіть меншої біди зазнати, або якби ми побачили, що на котрогось із них упала бодай би іскорка вогню, то ми б усе зробили, щоб

погасити цю біду. Чому ж тоді ми такі негідні, такі сліпі, що залишаємо бідні душі серед мук, болючості, яких не може відчувати жодна людина?"

Така воля Божа, що ми можемо приходити на допомогу бідним душам у чистилищі

У небесних одкровеннях св. Брігітти, що були неодноразово потверджені Церквою, але остаточно схвалені лише після достеменної перевірки на Базельському Соборі, читаємо, що ангел, який показував їй три місця чистилища, промовляв до неї: „Усім душам, які перебувають у цих місцях, належаться молитви і добрі діла святої Церкви, що чиняться на світі, передовсім ті молитви і діла, що їх вони самі здійснювали ще за життя, а також ті, що їх друзі для них чинять. Знай також: як багато є різних гріхів, так і покар багато є різних. Як голодному – їжа, спраглому – вода, сумному – веселість, нагому – убрання, а хворому ліжко приносить радість, так і душі радіють усьому тому, що для них робиться на світі. Благословенний нехай буде кожен, хто у своєму житті допомагав душам своїми молитвами і добрими ділами, а також працею своїх рук, бо непомилна Божа справедливість хоче, щоб вони або крізь вогонь очистились, або через добрі діла вірних швидше досягли спасення". Тут чулися поклики багатьох голосів із чистилища: „Господи, Ісусе Христе, Ти справедливий суддя! Всели дух любові Твоїї в серця священників, ченців, усіх тих, хто має на землі духовну владу, бо тільки тоді і нам належатиме більше з їхніх співів, молитов і жертв". І з іншого місця лунало багато голосів: „Боже, на городи кожного, хто нам у нашій недолі приносить полегшу!" Нарешті роздавався ще один сильний голос: „Господи Боже! Своєю неохопною владою тисячokrat нагороди всіх тих, котрі своїми добрими ділами нас до світла Твого Божества і до споглядання Твого Лику підносять".

Добрі діла задля померлих мають перед Богом велику вартість

Відомий духовний учитель Людвіг Блозій пише так: „Добрий і люблячий Господь так сильно любить душі своїх обранців, які після тілесної смерті ще мусять очиститись, і так ревно бажає їхнього спасення, що Йому – якщо ми з християнської любові щиро за них молимося, або приносимо жертвовні дари, або псалми співаємо, або щось інше для зміцнення чинимо і Богові задля них жертвуємо – це не менш угодне, ніж те, якби ми Його самого, коли б Він у темниці закритий був, намагалися б звільнити, спрямовуючи свою розраду, свою допомогу на Нього; ось і Його слова: „Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з моїх найменших братів, ви мені зробили" (Мт. 25, 40). У св. Діонісія можна вичитати, що сказав якимось божественний Спаситель до св. Гертруди: „Ти повсякчас одну душу з вогню вирятовуєш, і це Богові так угодне, наче ти Його самого з темниці звільняєш, і щедра заплата з Його всемогутніх благ належить тобі, коли забажаєш, за це благодіяння". Св. Хома з Аквіну вчить навіть, що Бог прихилиється більше до добрих діл задля померлих, ніж задля живих, бо мертві більше потребують і не можуть самі, на відміну від живих, допомогти собі. Нарешті св. архієпископ Амвросій каже у своїй книзі про священничі обов'язки: „Все, що з добрим наміром зроблено для померлих, нам же самим поставиться в заслугу, і ми одержимо все знову і стократ більше після смерті".

Звільненням бідних душ з чистилища ми дієво і досконало прославляємо Бога

Дотепер ми розглядали спонуки, що йдуть на користь частково нам і частково бідним душам – нам додають духу, їм дають допомогу. Тепер же ми хочемо бачити в цьому єдине – прославлення Бога. Святі в усіх своїх ділах завжди пам'ятали про одне: „Найвища слава Божа". І божественний Спаситель учить нас у молитві найперше просити в Отця небесного: „Нехай святиться ім'я Твоє"; саме такий сенс має велике славослов'я на утрени: „Благодаримо Тебе ради великої слави Твоїєї, Господи, Царю небесний". Зрештою, „Слава в вишніх Богу" – це основне, що чинять святі на небі, через це і „прославлення Бога" має бути основною сполукою наших діл любові задля померлих, адже саме так ми по праву найдієвіше і найповніше будемо сприяти визволенню святих душ і вознесенню їх на небо, де вони Бога, цілковито пізаного, будуть у любові прославляти. Побожний Будон так перейнявся цією думкою, що вигукнув: „Я закликаю всіх, хто прославленням Бога палає і до чистої любові Божої поривається, замислитися над цією правдою".

Коли св. Тереза та інші святі присягли на вірність Богові, вони погодились заради найменшої частинки прославлення Бога витерпіти всі муки, які лиш можна вигадати; що вони могли робити, як не страждати заради спасення душ з очисного вогню чистилища, адже цього вони дуже потребують, і не лише на одну мить, а назавжди, на всю вічність. Один монах Іван з Санти Марії, запалений щирою любов'ю до Ісуса, промовив: „Я волів би все своє життя провести в пущі або в келії, щоб нічого іншого не мусіти робити, а тільки сприяти звільненню бідних душ і посилати деяких з них до

Господа нашого Ісуса Христа, де б вони в Його царстві небеснім могли найповніше любити і прославляти Його!"

Розділ 4 СПОСОБИ ДОПОМОГИ БІДНИМ ДУШАМ

Про способи, якими можемо допомагати бідним душам, взагалі

Члени Христової Церкви або славлять Господа на небі, або звойовують ворога на землі, або страждають за гріхи в чистилищі: тому то Церква називається славною, звияжною і стражденною. Любов поєднує усіх нас з містичним тілом Христа, і через те ми причетні як до страждань і печалей, так і до радостей і втіх усього того, головою чого є і Христос. Братерська єдність святих, про яку говорить наша віра, складається із спільності єдиних дібр і взаємопов'язаності поміж членами Ісуса Христа. Так, ми пов'язані із святими на небі, коли дякуємо Богові за їхні перемоги і здобуті нагороди, коли просимо їхнього заступництва і коли вони заступаються за нас, так само пов'язані ми і з душами в чистилищі, коли ми своїми молитвами і добрими ділами Богу милість на них спроваджуємо і такими діяннями полегшуємо їхні страждання. Це і є способи допомоги для них, адже ми, самі заслуживши милість, усіма своїми богоугодними ділами можемо виступати їхніми заступниками. Священики віддавна визначили, що таке для нас богоугодне діло: це – молитва, піст, покаєння, милостиня, милосердя і свята жертва богослужіння. Але можна богоугодні діла перерахувати докладніше: це – молитва, благання до Пресвятої Матері, ангелів і святих, покаєння, учинки з милосердя, жертвування власними заслугами, святе прощення, свячена вода, запалення свічки, паломництво, святе богослужіння.

Сила молитви за померлих

„Що за свята й благочестива думка, – мовиться у Святому Письмі, – приносити жертву переблагання за мертвих, щоб вони звільнилися від гріха" (II Мк. 12, 45-46). Свята, тому що Богові мила, а благочестива, тому що, попри всі милості Божі, показує свою високу добродійну мету. Бо з-поміж усіх жертв, угодних Богові, ні одна так не прославляє Його, як жертва милосердя і любові, особливо якщо вона для страждених душ чиниться, що їх Бог любить, адже вони святі і небо для них уже підготоване. Але саме для цього вони з Божої справедливості будуть перебувати в полум'ї чистилища, аж поки не очистяться. І наші молитви за померлих Господь ласкаво приймає – заради визволення цих душ, які приречені певний час мучитись, але яким обіцяно, що Ісус Христос почує їх. І як же сильно хочеться їм щось робити, коли вони самі бачать своїх віковичних суджених, котрі можуть колись причаститися до блага і блаженної святості. Тому то св. Августин каже, що нема побожнішого і святішого діяння, як молитва за померлих.

Умовляння молитися за померлих, до чого закликає св. Тома Кемпійський (лист 5-ий)

Ми маємо за всіх померлих молитись, але особливо за батьків, друзів і добродійників, тому що це діло великої любові та милості. Через те, що ми бажаємо собі, щоб колись і нам хтось приходив на допомогу після смерті, то тепер і ми мусимо докладати всіх сил, мусимо допомагати з Божою милістю також і їм. Тому що той, хто щиро турбується про звільнення бідних душ, і для себе самого має більшу користь, адже він, якщо за них молитися, ніколи не позбудеться плоду молитви своєї, до того ж він свято пам'ятає про смерть. І навряд чи він колись без внутрішньої спонуки повернеться до своїх звичайних занять, знаючи, що всі ми змушені проходити дорогою плоті і що його неминує те ж саме чекає. Отож, молимося за своїх любих, адже незабаром і ми підемо слідом за ними, а вони, якщо будуть спасенні, будуть пам'ятати про нас у нашій, як і попередньо їхній, недолі! Наша віра має бути не на словах і ми повинні не тільки те, що в нас перед очима, бачити, але ми повинні доказати свою любов усім – тоді, коли ми ще в тілі, або коли нас уже нема. Через те, що „любов ніколи не минає" (I Кор. 13, 8), всі ті, що по правді один одного люблять, ніколи не зможуть один одного забути. І до того ж, вірний друг пізнається в біді. Чи не безбожно і жорстоко з твого боку було б, якби ти свого брата чи друга бачив у темниці чи вогні і при цьому не розчулився до сліз, якби ти міг простягнути йому руку, але не виявив йому своєї любові, якби ти міг звільнити його, сказавши слово, але сам безмовно пройшов мимо? Отож, заради мертвих частіше підіймаймо руки до неба і з побожною думкою робімо все, що йде на користь для їхнього спасіння, адже ми свідомі того, яких же то страшених страждань зазнають вони, не знаходячи спокою, поки не очистяться!

Щирість, з якою варто молитись за померлих

Ми маємо пам'ятати про те, що за померлих треба молитися щиро. Як завзято боремося ми за справу, коли йдеться про те, щоб когось любого нам – батька, матір, дитину – врятувати в цьому житті від смерті; як би мало радіти наше серце, коли ми молимося за душі, котрі для нас не менш дорогі, але котрі горять у найстрашнішому полум'ї справедливої Божої кари! При цьому сльози текли б з наших очей, ми робили б це з правдивою, сердешною ревністю! Будон каже, що один псалом, так ревно вимолений, має більшу силу, ніж п'ятдесят псалмів, проказаних недбало. Якщо ревно молитися, то велику цінність будуть мати навіть і короткі молитви, скажімо, коли ми причащаємось, або коли благаємо заступництва Діви Марії та святих: робити це можна будь-коли і без особливих зусиль, як тоді, скажімо, коли б'є годинник. Подиву гідна сила щирої молитви, і яка розрадна обітниця, що її дає Господь з безмежної ласки Своєї! „Він учинить, – каже цар Давид, – волю тих, які його бояться; заклик їхній почує і спасе їх” (Пс. 145,19). І св. Яків каже: „Ревна молитва праведника має велику силу” (Як. 5, 16). Також і Божественний Спаситель мовить: „Коли ж ви в мені пробуватимете і коли мої слова у вас пробуватимуть, чого б ви не хотіли, просіте, і воно вам буде” (Ів. 15, 7). Зате сумними є свідчення про ті молитви, які проказувалися недбало і в гріхах.

Приклади щирості та ревності Святих, коли вони молились за померлих

Св. Амвросій, єпископ та учитель Церкви, промовляв над гробом римського імператора Валентиніана зі священною ревністю: „Принесімо святі тайни як дар для тих, чию втрату ми оплакуємо! Молімося побожно за їх душевний спокій... Підійміть ваші руки зі мною, щоб ми могли хоч би так показати нашу вдячність за отримані блага”. Далі він продовжував промовляти, згадавши померлого раніше брата Граціана: „Ви обидва станете святими, якщо мої молитви мають якусь силу. У мене не буде ані дня, щоб я не згадав про вас. Щоночі буду я благати за вас. Усі мої жертви будете приносити і ви. Якщо я вас забуду, то нехай забудуться також і мої права”. Так само ревно молився він і над гробом імператора Теодозія Великого: „Дай слугі твоєму Теодозієві цілковитий спокій, той спокій, що його Ти твоїм святим даєш. Я не полишу своїх, сліз і прохань, аж поки не виведу його на святу гору Господню, куди його заслуги кличуть”. З такою ж ревністю говорив щирі слова і св. Учитель Церкви Бернард: „Допомагати їм! Я хочу Господа зітханнями просити, голосіннями хочу я благати Його; молитвами своїми хочу я заступником їхнім бути; я хочу задля їхнього упокоєння принести жертву святої служби, в надії, що Господь зволить удостоїти їх своїм милостивим поглядом, і замінить їхні страждання спокоєм, їхню нужду – славою, а муки їхні – нагородою. Такими ділами може скоротитися час їхнього покаєння, закінчитися їхня печаль і знятися їхні страждання. Пробіжи, вірна душе, якою ти завжди є, ці лани спокути і поглянь, що там попереду. На цьому ярмарку прицініюся тільки до милосердя”.

Приклади того, як швидко почута молитва за померлих

У хроніці міноритів читаємо: „Один з отців нашого ордену – Конрад з Оффіди – опам'ятався, молившись якось, перед вівтарем у Церкві і побачив там одного брата з нашого монастиря, котрий незадовго перед тим помер. Той скаржився йому, що він страшно страждає в огні, і просив його молитися за нього, бо Господь дуже зважає на молитву. О. Конрад тут же почав ревно молитися, почавши з Господньої молитви „Отче наш” і закінчивши словами: „Господи, даруй йому вічний спокій, і нехай вічне світло осяває його”. На це брат йому сказав: „Отче, якби ти знав, яку велику полегшу приніс ти мені у моїх муках своєю короткою молитвою, твоя велика любов покличе тебе ще раз помолитися за мене”. Отець зробив це, і померлий, котрий знову відчув полегшення болю, ще раз звернувся з проханням до нього: „Отче, заради Божої милості прошу тебе – не переставай молитись, бо твоя дорогоцінна молитва перетворює мою муку на втіху!” Слуга Божий продовжував молитись безперестанку, аж поки печаль померлого не перетворилась на радість, бліда барва – на блиск, а його попелясте убрання не стало сніжнобілим. І після того, як він сотню разів проказав молитву, душа померлого стояла перед ним, сповнена радості та слави, дякувала йому невимовно за таке швидке її спасіння і полинула переможно на небо. Подібний же приклад маємо в тій самій хроніці, де йдеться про о. Стефана, котрий, багаторазово співаючи псалом „З глибин волаю я до Тебе”, так само вимолвив прощення для однієї душі, котра являлася йому.

Навіть коротка молитва може дуже прислужитися померлим

Один побожний єпископ, якось удень злегка задрімавши, побачив у сні одного хлопчика,

котрий разом із золотим ангелом витягував на срібній мотузці якусь гарну жінку з глибокої криниці, і коли, прокинувшись, він підійшов до вікна, то побачив на церковному подвір'ї, біля однієї з могил саме того хлопчика, що й у сні. Коли він запитав його, що він тут робить, той відповів, що молиться за душу своєї мами, яка тут похована, проказуючи „Отче наш" і „Господи, помилуй". Почувши таку відповідь, священослужитель зрозумів, що душа цієї жінки молитвами цього хлопчика була звільнена з чистилища і що золотий ангел мав би означати молитву „Отче наш", а срібна мотузка – „Господи, помилуй". Ще один приклад маємо в хроніці картезіанців. Якось один дворянин приніс у монастир цього ордену велику суму грошей, щоб там помолитись за душу його померлого батька. Але коли хор проспівав за упокій лише слова “Хай спочиває в мирі. Амінь", то дворянин пожалкував за своїми грішми, вважаючи, що забагато заплатив за такі коротку молитву. Але тут мудрий настоятель сказав кожному братові написати на папірці оті слова і принести також терези, і після цього звернувся до дворянина, нехай він зважить одне і друге. І сталося диво: та шалька, на якій лежали гроші, легко, як пір'їна, піднеслася вгору, а та, де лежали папірці із словами молитви, опустилася, наче з оловом, додолу. Побачивши це, дворянин засоромився, але і втішився одночасно. Про щось подібне промовляв у своїх проповідях і папа Бенедикт XIII.

Дуже корисно просити Матір Божу за померлих

Матір Божа, яку звияжна Церква називає Матір'ю Милосердя, виявляє свою лагідну любов також і до страждених у чистилищі. Вона сама сказала колись св. Брігітті, в одкровеннях якої читаємо: „Я – Матір усіх тих, які перебувають у чистилищі, бо всі їхні муки щоразу через моє заступництво полегшуються". Ця свята засновниця монашого чину потверджує так само, як вона. Богом натхненна, зрозуміла, що Марія також є розрадницею всіх тих, які знаходяться в чистилищі. З цього приводу св. Альфонс Лігорі каже: „Щасливі, тричі щасливі ті, хто є слугами цієї Матері Милосердя, бо її захист супроводжує їх не тільки в цьому житті, але й переходить з ними поза гріб у чистилище. І наскільки безсилі душі, що не можуть самі собі допомогти, настільки посилює Вона свою благу турботу про них". Тому неважко здогадатись, як Цариці Небесній було б угодно, а бідним душам ставало б у допомі, коли б ми задля них зверталися з благаннями до Марії. Побожний Будон навіть радить не лише звертатися до Неї за заступництвом для цих душ, але також і всі свої добрі діла і молитви за померлих на її благословенні руки довірливо складати. „Бо ніхто так свято не може турбуватися про це, – каже він. – До того ж, наше звертання до Марії якнайкраще засвідчує нашу любов, яку ми правдиво відчуваємо до Неї".

Матір Божа має над чистилищем особливу владу

Безсумнівно, що Цариця небес і землі розпросторює свою владу як над славною і звияжною Церквою, так і (як зауважує св. Бернардин) над Церквою стражденою: на небі душі мають доступ до скарбів її слави, на землі – до її милості, а в чистилищі відчувають її заступництво. Тому святий прикладає до Неї слова Святого Письма: „У хвилях морських і по всій землі я володіла" (Сир. 24,6), бо справді Вона, проходячи через буремне море вогню, втишує страшений жар бідних душ. Св. Діонісій картезіанець каже в об'явленні: „Як тільки ім'я її прозвучить у чистилищі, тоді душі таку радість відчувають, як хворий, коли при смерті почуває слова особливої розради". Про це також говорить учений Новарін: „Її заступництво спадає, як прохолодна травнева роса, на полум'я, що палить бідні душі, і гасить його". Слідом за Сальмероном багато теологів тримається думки, що найсвятіша з усіх Діва, поки не померла, молила у свого божественного Сина про милість і здобула її, так що всі душі, котрі були на той час у чистилищі, звільнилися і супроводжували її на небо, бо „саме тоді, – як каже побожний Герсон, – її короновано як царицю, і саме як царицю милосердя, як Матір Милості Божої, тож доречно було для полонених помилування дістати". Така є думка, але на противагу їй наводяться інші думки та факти, зокрема у книзі „Що ми знаємо про чистилище" Соломона. Про те св. Бернардин все ж таки каже, що Діва Марія має особливу владу над чистилищем і може звідти вирятувати тих, що шанують її.

Сила святої молитви на вервичці для утіхи бідних душ

Про цю силу можна дізнатися вже зі слів самої Цариці Небесної, що їх вона, як свідчить блаженний Алан, промовила у з'яві до св. Домініка: „Вервичка для того і є, щоб спасати бідні душі з чистилища". Це потверджується таким прикладом: одна жінка поганої слави, на ім'я Катаріна, почувши проповіді св. Домініка, на вернула на шлях істинний і з особливим старанням почала відмовляти молитви, жертвуючи їх головно для бідних душ у чистилищі. І для того, щоб показати,

яку користь приносить такий молебень тим душам, Бог дозволив названим святим побачити, як під час Катаріненої молитви, коли вона з вервичкою молилась за зміцнення страждених душ, з членів милого дитятка, що уособлювало собою на картині Господа нашого Ісуса Христа, заструмувало п'ятдесят п'ять джерел - саме стільки разів „Отче наш" і „Богородице Діво" намолено було на вервичку. З цих джерел струменіла найчистіша вода і текла вона в чистилище, даючи стражденим душам таку прохолоду, що вони не відчували вже майже жодної муки, а чули голосні звуки слави, і, сповнені вдячності, хвалили свою співчутливу добродійницю Катаріну. А блаженний Алан пише: „Багато братів і сестер во Христі присягали Йому, що їм під час молитви з вервичкою з'являлось багато душ, які запевняли, що після святої Служби Божої нема сильнішої помочі для душ у чистилищі, як свята молитва з вервичкою, і що завдяки їй щодня з чистилища звільняється багато тих, котрі ще довгі роки мусіли б там залишатися". Тому й св. Альфонс Марія з Лігори каже: „Якщо ми хочемо сильно допомогти душам у чистилищі, то мусимо за них завжди у своїх молитвах просити Найсвятішу Діву і жертвувати задля них святу вервичку, і це принесе їм розраду".

Сильну дію мають заклики до святих ангелів за померлих

Святі ангели ніколи не покидають тих, до кого вони приставлені: адже вони вірно супроводжують людину упродовж усього небезпечного життя, щоб вона щасливо завершила його і навіки уникнула пекла, а деякі свої прогрішення очистила у полум'ї чистилища; і саме там, якщо можливо, ангели виявляють свою ще більшу турботу про неї. Вони часто навідується до душ, видимо з'являються перед ними, розраджують їх, знаходячи всюди на землі тих співчутливців, котрі допомагали б їм: саме ангели нагадують людям про померлих і запалюють у них щире бажання робити щось для бідних душ. Так, колись святий архангел Рафаїл, як він сам казав (Тов. 12,12), заносив молитви старого Товита перед славу Господню, коли той, кинувши свій обід, пішов мерців ховати і слізно молився; святі ангели заносили ці молитви і добрі діла вгору і приносили милість, яку вони начебто взамін там отримували, для покинутих душ у чистилищі. Як каже Будон, вони повідомляють їм, що нового сталося на землі, називають добродійників, котрих вони, ангели, заохочують молитися за них; небесні духи, сповнені любові, ніколи не перестають ревно турбуватися про душі померлих. Отож, заклики до святих ангелів допомагати цим померлим завжди матимуть дієву силу. Також і Церква заохочує нас до цього, коли вона перед святим Михайлом, во ім'я Господа, співає: „Ти призначаєшся Господеві, щоб усі душі були з Ним", або коли під час панахиди згадується святий архангел Михаїл, котрий може кожную душу перед сйиво Боже завести, як то було обіцяно Аврааму та всьому його потомству.

Добре звертатися заради бідних душ з проханням до святих

„Це велике діло, – повчають св. Августин і св. Тома Аквінський, – що святі на небі своїм заступництвом можуть сприяти спасенню бідних душ із чистилища". І не треба сумніватись, що вони виявляють свою любов до своїх же братів, котрі спокутують гріхи в чистилищі якнайповніше, адже вони самі знають, які то страшенні муки там. Небо не змінює їхніх досвідчень, але тільки значно побільшує їхню любов: якщо вони вже за свого смертного життя мали таку силу, що могли випрошувати милостиву допомогу для грішних братів, коли ті потрапляли в біду, то чи могли б вони тепер не спрямовувати свою далеко могутнішу любов на ті душі, котрі милістю Божою позначені та прикрашені, щоб вони цілу вічність насолоджувались їхнім щасливим товариством?! Так, вони не здатні більше вже страждати, але вони завжди відчують співчуття, і через те, що вони стоять перед престолом милосердного Бога, мусять вони також і милосердя відчувати. Коли свята Церква радить нам у всіх бідах звертатися до святих, і ми завжди у своєму житті відчуємо їхню могутню допомогу, то само собою зрозуміло, що звертатися з проханням до святих заради бідних душ є благим ділом, бо воно звеселяє сумні душі і має принести їм спасення.

Приклади допомоги, яку надають померлим ангели та святі

У житті блаженної Цецілії Лампуньянської читаємо, що вона з'явилася на третій день після своєї смерті і посвідчила, що її в чистилищі дуже розрадив ангел-хоронитель, якого вона бачила. І ще додала вона, що хотіла би просити його прийти до настоятеля церкви гробу Господнього, щоб той відправив службу Божу, яка звільнила б її від стражденного спадку. Далі читаємо ми про іншу блаженну Цецілію, домініканку, що вона у своєму житті мала звичку повсякчас децицію свого питва не допивати – для того, щоб угамувати спрагу Спасителя на хресті; коли ж вона після своєї смерті опинилася в чистилищі, то відразу ж побачила, що до неї підходить ангел з повною чашею води,

котрий, погасивши полум'я навколо неї, відвів її на небо. Зрештою читаємо ми також про те, як один юнак заснув якось, не маючи при собі своєї звичної вервички, з якою він молився за бідні душі, так ангел тут же розбудив його, бо ці душі потребували щоденної пожертви від нього.

Про святих ще пишуть Франциск Гонзага, єпископ Мантуї, та о. Йоганн з Війо, францисканець: одному послушникові, якому св. Франциск ще раніше повідомив, що той спасеться, цілковито ясно з'явилося видіння, як він дякує святому – св. Франциск стояв поруч від нього, а ліворуч стояв св. Бернард, котрий сказав йому, що вони обидва прийшли для того, щоб забрати його, бо він повсякчасно прагнув бути таким же добродієм, як і вони самі. У житті святого Бернарда читаємо про одного покійника, який знову повернувся до життя, щоб розказати про те, як св. Франциск на небі опікується членами свого Чину, багатьох з яких він звільнив із чистилища.

Далі пише Бароній у своїй „Хроніці“ за рік 647, що св. Діонісій, св. Маврікій і св. Мартин звільнили з чистилища короля Дагобера, котрий раніше на їх честь наказав збудувати три церкви. Нарешті, як пише Будон, розказують, що св. Іван Богослов молився до Найсвятішої Діви, щоб вона помилила одну душу, котра з'явилася йому в небесних одкровеннях: ця душа страждала в полум'ї чистилища і молилась до Богородиці, тож всеблагий Господь відразу ж звільнив її з чистилища.

Сила покаєння за померлих

Відомо, що святі якнайдоцільніше користають з різнорідних покаєнь, що їх дотримується також і вселенська Церква, для того, щоб для себе і для інших зажити милості Божої. Не доводиться сумніватись, і багато прикладів свідчать про це, що покаєння володіє цілющою силою, особливо для померлих. Будон каже: якщо воно так чудесно діє, то ми, коли б хоч трохи мали віри, дотримувалися посту, бичування, і частіше каялися, могли б приносити значну поміч бідним душам. Але ревно та щиро дотримуватись цього не кожен може. Та й нема нікого, хто б заради цього відмовився від кращої їжі, питва чи якоїсь іншої приємності, хто б притупив свої чуття, особливо очі, вуха та язик, щоб мовчки все спостерігати, хто б терпеливо страждав, терпів хвороби, холод, спеку та інші невідгоди, хто б стримував свій норов і свої бажання, – одне слово, нема нікого, хто міг би все послухно витерпіти з покірною вдячністю до Бога. Але селяни, ремісники, прислужники та й усі ті, хто терпить тілом і душею, відчують у своїх власних муках могутню силу благословення, якщо вони самі можуть щось пожертвувати на благо тих душ, виявляючи при цьому свою християнську любов до них. Будон розказує, що люди, котрі приносили пожертви Богові заради бідних душ, коли вирушали у мандрівку і потрапляли у велику біду, вирятовувалися чудесним способом з усіх небезпек, бо саме так Бог силою свого провидіння нагороджував їх за їхню любов.

Молитва та каяття під час посту дають силу бідним душам

У книзі Юдити (4,13) читаємо: „Почув Господь їхній голос і зглянувся над їхнім горем, бо по всій Юдеї та Єрусалимі народ постив чимало днів, обернувшись обличчям до храму Господа Вседержителя“. Ці слова потверджує також такий зворушливий приклад: Король Санціо, котрий правив у Ліоні, помер від руки зрадника, котрий отруїв його. Тоці королева Гуда, котра ніжно любила свого мужа, зняла свої королівські шати і пішла в монастир, щоб там служити Богові і з більшою користю допомагати душі вбитого короля. Вдень і вночі молилась вона ревно, а щосуботи постила, прославляючи Матір Божу. І ось однієї суботи, коли вона молилася за Санціо, він з'явився їй у жалобі, з виразом страшенного болю. Він дякував їй за її молитви і просив її і надалі молитися за нього ще більше. „Ах, – сказав він, – якби я міг сказати тобі, моя вірна дружино, які то страшні страждання мучать мене в чистилищі, тоді б серце твоє наповнилося ще більшим співчуттям до твого Санціо! Заради Божої милості, допоможи мені, Гудо, допоможи мені!“ Після цієї з'яви посвятилася королева сорок днів безперервній молитві та посту, а коли перебіг цей час, вона знову побачила його, тепер уже в небесному сяйві, і він сказав їй: „Тепер я звільнений від своїх мук. Це сталося завдяки тобі, побожна королево! Нехай тебе за це Господь вічно благословить! Живи і далі так свято! Гляди на покари в іншому житті, але пам'ятай також і про велич небес, куди я піднявся, щоб там чекати на тебе і бути твоїм могутнім заступником“.

Померлим допомагає, якщо ми терпеливо страждаємо за них

У „Хроніці“ монастиря св. Трудона читаємо: одна добра жінка дуже часто безневинно зазнавала наруги від свого п'яного чоловіка, який не тільки обзивав її поганими словами, але також і жорстоко бив. Якось вона поскаржилась про свою біду одному побожному абатові, котрий порадив їй, щоб вона всі свої муки дуже терпеливо переносила і при цьому приносила жертви Господеві Богу

заради бідних душ, бо саме це незабаром, очевидно, і її саму зможе розрадити. Вона послухалась цієї доброї ради і жертвувала всі свої печалі одній душі в чистилищі. Після цього з'явилась якось ця душа тому абатові, щоб подякувати йому за ту слушну пораду, яку він дав щиросердній рятівниці, котра допомогла душі позбутися своїх мук і тепер одержати вічну радість. Коли абат сповістив цю новину тій жінці, вона невимовно була втішена і не переставала і далі в усіх своїх стражданнях виявляти любов і щирість, і це спасло не одну бідну душу. Абатіві навіть з'явився один брат з того монастиря незадовго після своєї смерті і сказав, що йому найбільше допомогло каяття тієї жінки. Коли ж абат розказав їй про це і пожертвував її заслуги для того брата, то наступної ночі той брат з'явився сказати, що він спасений.

Великодушне терпіння мук заради бідних душ допомагає їм

Блаженна Урсула з Театинського Ордена, як читаємо в її житті, мала велике співчуття до сестри Христіани, котра помирала, через те, що вона мала би терпіти страшні муки в чистилищі. Знаючи з досвіду св. Катаріни з Сієни, що жива людина може страждати замість померлої душі, вона просила у свого небесного Нареченого, щоб Він милостиво дозволив їй відбувати покару Христіани. Її молитви були почуті, і коли Христіана віддала душу, вона (Урсула) зацікавилась, але скоро знову прийшла до себе і радісно вимовила такі слова: „Дякую Тобі, мій Боже, за велику милість, яку виявив моїй сестрі Христіані, коли, щоб допомогти і спасти її, прийняв моє прохання". Після цього заспівала вона „Слава Тобі, Господи" і тут же напав на неї страшний біль, котрого вона не позбулась до кінця свого земного життя.

Також можна прочитати про св. Філіпа Нері, засновника конгрегації Ораторії, що він одержав милість від Бога страждати заради розради бідних душ, ревним прихильником яких він був: на нозі він мав болючу незагойну рану, яка служила полегшою для бідних душ у їхніх муках, а йому постійно нагадувала, що він має завжди пам'ятати про них. Будон розповідає ще, як один чоловік якось з'явився своїй далекій родині і посвідчив, що його внучка, котра після його смерті не переставала хворіти, страждає замість нього, бо так угоднo Богові. На доказ правдивості своїх слів він додав, що вона тоді помре і позбудеться страждань, коли її побачать ті, кому він з'явився. Так воно і сталося.

Щирість страждання св. Людвіни заради бідних душ

Незрівнянний духовний учитель Тома Кемпійський, автор книги „Наслідкування Ісуса Христа", оповідає про свою сучасницю, святу діву Людвіну, в її житті, що він написав, таке: ця велика страдниця упродовж тридцяти чотирьох років, коли вона безперестанку мучилася страшними хворобами, неодноразово була в чистилищі, куди її проводив її ангел-хоронитель, якщо вона впала в екстаз: там, у незчисленних місцях, бачила вона, як страшно, згідно з їхньою провиною, мучаться бідні душі, серед яких вона пізнала багатьох своїх друзів. Це спричинялося до того, що вона не тільки не зважала на свої власні безконечні муки, але також перебирала на себе, зі щирості каяття, муки багатьох інших. Безперестанку молила вона в Бога милосердя для бідних душ і так часто і сильно плакала, що коли кінчалися звичайні сльози, приходили криваві, і було їх так багато, що коли вони висихали, то можна було брати їх як моці. Натхненний автор, який написав її життє, каже, що вона розрадила багато бідних душ, але найкраще розраджувалось їй у великі свята. Інший автор пише про неї, що вона прийняла якось сміливе рішення: краще вже їй, якщо буде дозволено, свої жахливі муки аж до останнього дня заради спасення бідних душ терпіти, ніж відразу на небо піднятися. Бог зважив на її вибір, і через те всі знані їй душі, серед них і душі її батьків і всіх родичів аж до дев'ятого коліна, звільнилися з чистилища.

Сила милосердних діл для померлих

Ніхто не може повністю оцінити благодійну силу милосердних діл для бідних душ у чистилищі. По праву хвалить св. Павлин Трірський римського патріція Паммахія, котрий після смерті своєї дружини зібрав бідних з усього міста біля церкви св. Петра, щоб нагодувати їх, і такою милостинею заспокоїти душі тих, яких він, утративши, оплакував. Ще старий Товит казав своєму синові: „Вилий своє вино та хліб на гробі справедливих"(Товит 4, 17), тобто, як зауважує Алліолі, коли помирає справедливий, то на його могилі роблять поминки, де також і бідні отримують їжу. Крім того читаємо ще у Святому Письмі: „Як палкий вогонь гасить вода, так і милостиня гріхи відпускає" (Сирах 3, 30), тобто для відпущення гріхів не досить самого покаяння. Нарешті й Ісус Христос говорить: „Хто напоїть вас кухлем води тому, що ви Христові, – істинно кажу вам, – той не

втратити своєї нагороди"(Мк. 9, 41).

Св. Тома Аквінський не соромився казати, що „милостиня (якщо під нею розуміти взагалі всі милосердні діла для тіла) задовільняє нужденних більше, ніж молитва, і ще більше, ніж піст". Ще більше хвалить цей святий учитель Церкви милосердні діла для душі, адже він учить, що вони так переважають діла для тіла, як дух над тілом високо підноситься. Тому то Будон, зважаючи на це, закликає: „Втішай опечалених, давай поради тому, кому вони потрібні, учи тих, котрі не знають, працєю над виправленням грішників, допомагай людям, котрі страждають душею допоможи їм звільнитися від цього. Роби все це для душ котрі в чистилищі, і Бог змилосердиться над ними".

Милостиня приносить померлим велику поміч

Подиву гідне те, що можна вичитати в історії св. Іди з Тогенбургу. Після того, як помер брат її матері, вона сказала його дітям: „Ах, як жахливо страждатиме ваш батько! Мені відомо це з божественного одкровення. Отож, я прошу вас від його імені, щоб ви цілий рік роздавали бідним м'ясо, хліб і масло як милостиню". Коли вони це сповнили, то дізналися, що їхній батько вже наполовину звільнений від своїх мук: це сталося завдяки їх щедрості та молитви св. Іди. Вони чинили задля нього такі угодні діла ще один рік. Коли він скінчився, свята їм сказала, що їхній батько тепер позбувся своїх мук, але в нього залишився ще нужденний одяг. Через те вони ще цілий рік одягали бідних, після чого вона втішно повідомила їм, що він тепер уже насолоджується вічним спокоєм. Боланд каже в житії цієї святої, що йшлося тут про одяг вічної слави, відсутність якого була причиною його страждань.

В одкровеннях св. Брігітти розповідається, як їй з'явився після своєї смерті її муж Ульфо і просив її продати заради його спасення все залишене срібне начиння та коней, яких він за свого життя дуже старанно доглядав, і виручені гроші роздати бідним, а також казав ще подарувати срібні чаші тим церквам, які їх не мають, бо така милостиня особливо угодна Богові.

Нарешті, в житії св. Маргарити з Кортони написано про те, що сказав Рой Гомез, герцог із Пастерни, коли з'явився їй: „Якби люди знали, що обдаровування бідних звільняє від великих мук і приносить із собою великі скарби, то вони б усе роздали поміж бідних і набожних людей, щоб ті молилися за них!"

Велику поміч приносить бідним душам те, якщо сплачено їхні борги

Папа Бенедикт XIII розповідає такий випадок, який тут наводиться. Батько одного ченця-проповідника, багатий і шанований господар, помер, заборгувавши ковалеві, котрий підковував йому коней, певну суму грошей за роботу, яку той вже давніше перед роками зробив. Після смерті з'явився він одному із своїх вірних слуг і тримав у руках молот і кліщі того коваля, а також розпечені цвяхи. „Іди, – сказав він до слуги, – і скажи моїй дружині, нехай вона буде такою доброю і заплатить мій борг, бо через нього я страждаю в чистилищі". Побожна дружина зробила це, віддавши борг не тільки цьому ковалеві, а й усім іншим кредиторам свого мужа. Після цього з'явився він також і їй, занурений начебто в море мук, зв'язаний з ніг до голови грубою мотузкою, і вигукнув до неї: „Розв'яжи мене, дружино, роз в'яжи!" Тут же схопила добра жінка кінець мотузки і роз в'язала її. Звільнений чоловік дякував їй словами: „Я був зв'язаний стражданнями, аж поки ти не сплатила моїх боргів". З цього, однак, не варто робити висновок, як зауважує цей благочестивий папа, що якби не було сплачено залишених боргів, то душі назавжди залишалися б у чистилищі, – зовсім ні: це свідчить лише про те, що вони завдяки діянням, учиненим з любові, набагато швидше, ба навіть дуже швидко, отримують спасення.

Любов до ворогів також: дуже допомагає померлим

Св. Франц Сальський, єпископ Женевський, часто розповідав один випадок, що трапився з ним у Падуї, де він навчався. Студенти цього міста мали погану звичку бродити нічними вулицями зі зброєю в руках і перепиняти перехожих вигуками „Хто тут?": якщо відповідь не подобалася їм, то вони стріляли. Так один студент застрілив, не впізнавши, свого найкращого друга, і втік до його матері, котра вже була вдовою. Коли незабаром принесли додому тіло її єдиного сина, опечалена матір відразу ж догадалася, що вона сама переховувала в себе нещасного вбивцю. Але через те, що була вона людиною побожною, пробачила вона йому той невимовний біль, що він їй завдав, зі щирого серця і навіть захистила його. Як з'явився їй син, то сказав: „Твій великодушний вчинок так сподобався Богу, що Він відпустив мені всі покари чистилища, де б я дуже довго мусів терпіти страждання".

О. Мансій пише, що один дворянин просив у страсну п'ятницю Бога, котрий цього дня з любові задля всіх нас помер, помилувати вбивцю його брата, вбивцю, якого він щиросеречно простив і навіть запевнив у своїй дружбі. Тоді ж явився йому Христос і сказав, що таким прощенням він спас душі свого брата і свого батька з чистилища, і що його самого запрошено через вісім днів на вічний банкет. І той дворянин справді через вісім днів помер.

Пожертва власних заслуг йде на користь померлим

Хоча діяльність побожного Ніколауса Вольфа, котрий володів небесним даром зцілення через віру та молитву, спрямовувалась в основному на живих страдників, проте у своїй любові він турбувався також і про померлих, бо все, що робив, він жертвував для них. Сам він казав: „Молюся я чи роблю якесь добре діло, то маю з цього якусь заслугу перед Богом, так що можу подарувати її їм". До цього його заохотив такий випадок: коли один молодий чоловік мав померати, почав він голосити і сказав своєму другові, що скоро мусить стати перед судом Божим, але не має нічого доброго із собою взяти. Але той розрадив його і мовив: „Не турбуйся! Я дам тобі все, що досі доброго зробив; ти можеш взяти це із собою!" Коли ж молодий чоловік помер то його друг почав каятися, що віддавши усе, буде тепер горювати, бо мусить знову почати все від початку. Незабаром з'явився йому померлий і сказав до нього: „Втішся друже, і не горюй за своїм подарунком: Бог був дуже задоволений з нього, бо він вирятував мене, а тобі ще так раз, як віддав, додається заслуг".

Щось подібне розповідає і Будон: Після того, як один домініканець жертвував усі свої добрі діла одній душі, з'явилась вона йому і сказала: „Твої жертви вистачить для мене і для тебе". Також пише Пеннеквін про одного зневіреного, якому на смертному ложі священник з великодушною любові відпустив усі гріхи, а натомість подарував йому усі свої добрі діла, так що той відійшов, діставши розраду, а через місяць з'явився, щоб подякувати йому і запевнити, що він насолоджується тепер вічним спокоєм.

Свята Тереза, жертвувавши свої заслуги, спасла одну душу

Св. мати Тереза від Ісуса пише про себе таке: „Священник, якому я багато чим завдячую і котрий обіймав колись місце настоятеля одного з орденів, помер. Коли я дізналась про його смерть, то дуже засмутилась, бо була стурбована спасенням його душі, хоч він і був побожним та милосердним, проте я знала, якою небезпечною є служба душпастирства і якою важкою є відповідальність, що спадає на пастиря, а він двадцять років провадив таку службу, і тому я так боялася за нього. Отож я поспішила у свою каплицю просити Господа, щоб Він усе, що я зробила доброго у своєму житті, зачислив йому, а те, що ще бракує, щоб узяв зі скарбу заслуг його життя, і таким чином вирятував його від страждань чистилища. Після того, як я так з усього серця молилася, здалося мені, начебто я бачу, як ця душа підіймається до моєї правиці з глибин землі і з виразом найвищої радості підноситься на небо. Хоча цей священник помер у досить старечому віці, проте образ, який я бачила, належав начебто чоловіку зовсім іще молодому, до тридцяти років. Ця з'ява була короткою, але вона розрадила мене, бо я не сумнівалася у правдивості її. Мені не треба було вже сумувати за тим, що він помер, як це робили багато інших, котрі так само, як і я, любили його. Через те, що він помер у дуже віддаленій місцині, я тільки згодом довідалася про ближчі обставини його побожного відходу".

Велика цінність відпущення гріхів для бідних душ

Щоб пізнати цінність святого відпущення гріхів, котре внаслідок заступництва може бути подарунком для бідних душ, треба зважити, що воно таке, а саме: догідна посвята Ісусові Христові. Ми можемо для цих душ, що потребують допомоги, просити милосердя, молитися, каятись, але все те, що ми можемо робити, є обмежене, недостатнє, на противагу - найменша догода Ісусові Христові має таку безмежну цінність, таку ціну, що нею можна сплатити всі їхні борги. Ніщо так добре не вияснює поняття цінності відпущення гріхів, як самі слова нашого Господа, які почула в одкровенні св. Брігітта, коли він говорив одній побожній жінці в Римі, котра думала саме про велику ціну відпущення гріхів цього міста. „Скажи цій жінці, – мовив Він одному святому, – що відпущення гріхів церквами міста Риму для Бога мають більшу вагу, ніж здається; навіть якби людина могла тисячу разів померати для Бога, то вона все одно не достойна була б і найменшої величі, яка дається святим; хоч людина і не може тисячу років жити, проте так стається, бо за безконечними гріхами йдуть безконечні покарання, яких людина не може повністю відробити, тому відпущення гріхів послаблює великі і дужі важкі покарання, або з важких робить дуже легкі, через що ті душі, котрі

після отримання святого відпущенні гріхів, сповнені любові та щирого покаяння, прощаються з цим світом, будуть звільнені не тільки від гріхів, а й від покарання".

Є своєрідною, як її називає Будон, жорстокістю, коли хтось щиро не прагне здобути цих небесних скарбів, і тим самим не допомагає душам, які потребують цієї допомоги. Будон скаржитися навіть на членів монаших згромаджень, котрі не можуть здобути достатнього відпущення гріхів для бідних душ через те, що не зважають, як слід, на це. Тому то каже він: „Якщо є певні папські вівтарі, з яких здійснюється надзвичайне відпущення гріхів для душ у чистилищі, то треба передовсім і про те турбуватися, щоб із цих вівтарів читалися також і святі проповіді".

Приклади користей від відпущення гріхів для померлих

Бог колись, як пише Сеньєрі, дав можливість блаженній Марії із Квіро побачити на одній картині велику цінність святого відпущення гріхів, показавши їй на відкритій площі великий стіл, на якому купами лежало золото і срібло, а також розмаїті діаманти і самоцвіти, і при цьому він їй сказав: „Цей скарб стоїть відкрито, і кожен може з нього брати все, що йому подобається або що йому потрібно". У житті св. Магдалени Пащійської читаємо, як вона в осяянні дізналася, що одна її сестра, всього лиш 15 годин пробувши у чистилищі, була звільнена звідти завдяки святому відпущенню гріхів, через яке на неї спустилися заслуги життя і страждання Ісуса Христа. Оскільки, як відомо, папи вважають, що молитви на Хресній Дорозі також прислужуються відпущенню гріхів, як тільки паломництво до святих місць у Єрусалимі прислужитись може, і всі ці молитви можна як дар заступництва віддати бідним душам у чистилищі, то само собою зрозуміло, як же сильно мали впливати ці молитви на них. Ще ясніше написано про це в короткому житті слуги Божої Анни Катаріни Еммеріх. „Ця законниця, – говориться там, – все своє життя була пов'язана узами сильного співчуття з бідними душами; вона робила і жертвувала все для них; вона відчувала, що їй треба просити допомагати їм і, коли забувала про це, чула зворушливі заклики робити це. Ще маленькою дівчинкою часто чула вона, як її будять зі сну бідні душі і вона йшла з ними досить довго Хресною Дорогою крізь зимову ніч босоніж по снігу".

Сила свяченої води для померлих

Теологи дотримуються тієї думки, що свячена вода, разом з вірою та молитвою покаяння, змиває легкі гріхи, а через те, що бідні душі страждають в основному через них, то можна легко побачити, що вона, ота свячена вода, мусіла б мати цілющу силу. Бо така вже її природа, що вона має силу відганяти злих духів. А сила ця надається їй закликами до Божого імені, а також церковними молитвами на закляття лукавого. Зрештою, про те, що Церква надає великого значення використанню свяченої води для розради страждених душ, можна дізнатися вже навіть з того, що вона майже завжди і всюди по-різному просто користується з її допомоги. Багато є свідчень на потвердження сказаного. Так, св. Деодат у житті патріархів каже: „Як легкий дощ відсвіжує прив'ялі на сонячній спеці квітки, так і свячена вода приносить свіжість небесним квітам бідних душ, які палають у чистилищі". Також о. Фелікс Фосса, з'явившись після своєї смерті, сказав: „Якщо місця, де спочивають наші тіла, покропити свяченою водою, то ми відчуваємо таку полегшу, начебто ми вже в раю". Тому то і каже священник, коли окроплює тіло свяченою водою: „Бог освіжає твою душу небесною росою". Через те в багатьох місцях, де живуть побожні люди, існує звичай, приходячи у церкву, подавати дорогим померлим таку небесну прохолоду. І саме через це священники зобов'язані завжди мати свіжу свячену воду. Є ще один помітний звичай – подавати бідним душам при кожній нагоді, особливо зранку і звечора, свячену воду. Побожний Ніколаус Вольф, коли молився на вервиці, то після кожної молитви подавав їм її зі словами: „Любі душі треба освіжити кров'ю та водою Ісуса Христа задля їхнього спасіння".

Звичай запалювати свічку за померлих

Здається, цей зворушливий звичай прийшов до нас із Старого Завіту, бо юдеї мають його ще дотепер. Будон розповідає, що коли він якось зайшов до синагоги і побачив там багато запалених лампадок, йому сказали, що їх запалюють завжди, коли моляться за померлих. Але цей церковний звичай такий старий, що дослідити його початки не видається можливим. Вже св. Атанасій, котрий жив у IV столітті, пише про нього і, здається, високо цінує його. Цей великий патріарх і учитель Церкви каже: „Навіть якщо побожний померлий підніметься до вільного неба, ти все одно маєш, звертаючись до Христа, Сина Божого, запалити на могилі оливну лампаду чи воскову свічку, бо це угодню Богові і будеш мати від Нього заплату. Бо олива і віск – це пожертви, приношення ж дарів

безкровної жертви – це примирення, а милостиня, яку роздається бідним, – це побільшення кожної доброї заплати". Високе пошанування, що його виявляє Церква цьому прадавньому звичаю, можна пізнати з того, що вона дотепер, називаючи це добрим ділом, завжди закладає світильники для померлих і взагалі всюди, як святкуються дні пам'яті померлих, горить багато світла. Це можна бачити особливо в монастирях, де в статутах їхніх записано щоразу під час урочистої Служби Божої запалювати кілька лампад задля мертвих. І в цілому світі при покійнику світять свічки, аж поки його не поховано.

Є не один приклад, який свідчить про те, що цей побожний звичай має для померлих велику цінність. Будон пише: до нього з'явився один родич і поскаржився, що його діти на панахиді, яку за нього правили, не жертвували жодної свічки, як цього вимагає місцевий звичай. Також трапилася в одному побожному домі, де мали звичай у ніч проти суботи запалювати світло задля бідних душ, дивна пригода, коли господар дому загасив світло: після цього щосуботи під вечір чувся страшенний стогін, і лунав він доти, поки не запалили свічку. Чи ж можна бідним душам попри те, що вони здобули своєю жертвою любові, не дозволяти мати втіху від призначеного для них же світла, без якого суджено їм перебувати у похмурій темниці?

Паломництво задля бідних душ

О. Теофіл Раймунд, котрий особливо багато писав про померлих, розповідає, що одна жінка, з'явившись свого часу в Доле у Франції, просила відбутися за неї три прощі до церков нашої Всеблагії Диви і, коли вони відбулися, вона була спасенна. Подібний випадок з 1827 року описує Симон Бухфельнер: одна пані з'явилась відразу ж після своєї смерті одній дівчинці і попросила її про паломництво до Альтегінгу та про Службу Божу заради її спасення. Нарешті, Августин Кальмет, абат бенедиктинців у Сеноні, один з коментаторів Святого письма, пише, що такі випадки не поодинокі: скажімо, одна померла особа аж сім прощ просила за себе, під час першої мандрівки вона сама знайшла людей і сказала цим паломникам, що їм треба поспішати і не боятися труднощів у дорозі.

Святе Причастя дуже корисне для бідних душ

Св. кардинал і учитель Церкви Бонавентура, з Чину святого Франциска, котрий у своїх творах багато мовить про бідні душі, особливо закликає до святого Причастя задля них: „Любов і співчуття до твого ближнього, – каже він, – підносить тебе до святого престолу, бо нема нічого дієвішого, що б могло принести душам спокій”.

Наступний приклад потверджує сказане: Людвіг Блозій розповідає, що одному побожному слугі Божому, котрого він досить добре знав, з'явився якось один померлий, увесь обпалений полум'ям, і повідомив йому, що мусить страшно страждати, бо недостатньо приймав божественного Спасителя у священному образі. „Тому я прошу тебе, – продовжував він, – мій любий друже, будь такий добрий заради любові, яку ми один одному виявляли, і причастися для зцілення моєї душі, але попередньо щиро помолися; я таки надіюся, що буду звільнений від жахливих страждань, які я по правді заслужив за свою байдужість до найсвятішого Причастя”. І той же відразу виконав це побожне прохання; коли він належно прийняв святе Причастя, з'явилась йому ще раз ота душа у сяйливому світлі, як вона урочисто летить, щоб споглядати незатьмарений погляд Володаря вічної слави.

Сила приношення Святих Дарів для померлих

Святі Отці не один раз пристрасно говорили про незмірний вплив на померлих від приношення святих дарів. Св. Кирило Єрусалимський, роз'яснюючи тим, серед яких він проповідував християнство, каже про суть богослужіння, що в ньому ми молимося за душі батьків і взагалі за всіх померлих з надією. їм, завдяки молитвам, які є святою жертвою для бідних душ, випаде велике полегшення, і при цьому, щоб пояснити свої слова, св. Кирило додає: „Коли цареві за тих, що образили його і через те були покарані, їхні друзі чи родичі приносили якийсь дорогоцінний подарунок, наприклад – корону, щоб злагіднити його гнів, то чи не вірите ви, що володар помилував винних і пом'якшив їхню кару? Так само спрямовуємо ми наші молитви до Бога за померлих, хоча ми самі грішники; добрий і милосердний Бог змилосердиться над ними не тоді, коли ми подаруємо йому корону, а тоді, як ми принесемо в дар самого Ісуса Христа, який за гріхи наші пролив свою кров” („Катехизи”, 19,9). „Недарма, – каже св. Золотоуст, – апостоли наказували пам'ятати про померлих у святих Тайнах, бо вони знали, яку користь отримують бідні душі з цього. Коли громада простягає із священником руки до святої Жертви, яку ж тоді силу мусять мати наші молитви! Хто перед вівтарем стоїть, той не каже надаремне: дай нам помолитися за покійних”. Дуже гарно каже також один

письменник нашого часу: „Приношення святих Дарів далеко приємніше Богові, ніж жертвування тисячі світів, які були б наповнені Серафимами: світи, повні Серафимів, - що вони у порівнянні з Ісусом, єдинородним, улюбленим Сином Божим? І чи є щось таке, щоб ми не могли отримати через Ісуса у Бога? Чи може душа в чистилищі так тяжко завинити, що цю провину не зможе викупити кров Ісуса? Якби ці душі могли тепер ще присвоїти заслуги Христа, тоді б вони негайно ж були спасенні”.

Приклади того, як помагає приношення Святих Дарів бідним душам

Св. абат і учитель Церкви Бернард пише в житті св. Малахії: „Якось цей святий єпископ почув у сні голос, який сказав йому, що його сестра, яка недавно померла, стоїть перед брамою і вже тридцять днів нічого не їсть. Пробудившись, єпископ зразу ж зрозумів, про яку їжу йшлося, бо він вже багато днів не приносив їй живого небесного хліба. Він знову безперервно почав виявляти задля неї це небесне благодіяння і скоро побачив її: вона йшла в жалобі до церкви, але не могла зайти туди. Пізніше побачив він її вже в церкві; мала на собі білу одіж, але не могла наблизитись до вівтаря. Нарешті він втретє побачив її в білій одежі, серед багатьох таких же вдягнених у біле, що означало їхнє спасення”. Св. Бернард закінчує цю розповідь такими словами: „Очевидно, святе Причастя має велику силу спокутувати гріхи, поборювати ворожі сили і відкривати небо для тих, які повертаються туди назад з землі”.

Св. Антоній оповідає: „Коли якось св. Іван Альвернійський, з ордену міноритів, у день усіх святих пожертвував вічному Отцеві найсвятіше тіло Господа нашого і ревно просив його звільнити з чистилища за кров і заслуги свого єдинородного Сина душі померлих, то побачив, як незліченна сила їх, наче іскорки з печі, випорхнула в небо”.

Приношення Святих Дарів – найсильніший бальзам для бідних душ

Блаженний проповідник Гайнріх Зузо пише про те, як він і ще один брат з його ордену, з яким вони разом вчилися в Кельні, пообіцяли навзаєм один одному, що той з них хто переживе іншого, має щотижня цілий рік відправляти за померлого дві Служби Божі. Незабаром той брат помер, а Гайріх Зузо забув за нього відчитувати обіцяні служби, але безперестанку молився за нього і жертвував покаєння. Якось з’явився йому померлий, що виглядав жалюгідно, печально: покійний мав жаль на нього за те, що він забув приносити святі Дари за нього. Зузо виправдовувався тим, що постійно молиться за нього Богові і кається. На це померлий вигукнув: „Крові, Крові, брате, треба, щоб я дістав полегшу! Службу, службу, як ми обіцяли один одному треба відчитувати!” І справді, коли святий повідчитував за нього багато служб, то незабаром побачив, як він у світлому образі піднявся на небо. Але тільки те найправдивіше, що (як зауважив блаженний папа Бенедикт XIII) лише Ісус Христос може начисто відмити нас від гріхів своєю кров’ю. Про це говорилося на 25 засіданні святого Тридентського Собору, що ті душі, які перебувають у чистилищі, найсильнішу поміч одержують завдяки жертві, що приноситься з вівтаря.

Походження тридцяти Служб Божих або т. зв. Григоріанок

Св. папа Григорій Великий у своїх бесідах розповідає одну історію, що сталася в його монастирі в Римі, звідки і беруть початок ці Служби. Помер брат на ім’я Юст. Але ще за життя він, всупереч засадам Чину, привласнив собі. декілька золотих монет, за що святий папа – його караючи, а інших застерігаючи – велів, щоб жоден з братів, коли він помиратиме, не допомагав йому, а його тіло наказав закопати разом з тими грішми поза церковним двором. Так і все відбулося. Але через тридцять днів змилостивився святий папа над покійним Юстом і казав ще стільки ж днів відправляти всім братам по черзі святі Служби Божі за нього. Коли Служби відправлялись померлий з’явився своєму рідному братові Копіозу, котрий був лікарем у місті, і на питання його „Як тобі там?” відповів: „Досі було погано, але тепер все добре, бо сьогодні я мав товариство”. Коли Копіоз прийшов з цією звісткою в монастир, там полічили дні скільки вже приносять Жертву за нього (бо до того на це не зважали), і виявилось, що рівно тридцять. Св. папа закінчує розповідь такими словами: „Копіоз не знав, що робила монахи для його брата, і йому було дивним таке з’явлення; а воно співпало із святою жертвою, і через те стає ясно, що померлий брат уникнув страждань завдяки святому Жертвоприношенню”. Відтоді цей звичай тридцяти Служб набув розповсюдження, а про велику силу його для померлих свідчать численні приклади.

Користь поминальних днів для померлих

О. Готфрід Геншеній. послідовник боландистів, описує в житті св. Діонісія Картезіанця один випадок, який стосується сказаного вище і добре вияснює суть справи: „Йоганн з Левена, великий і шановний пан, котрий посвячувався благочинним діянням і був особливо прихильний до картезіанців у Румонді, визначив для розради своєї душі один поминальний день у цьому монастирі і був тут, згідно зі своєю волею, похований. Але коли через рік відбувалося перше святкування, його могилу затінила хмара густого диму та неприємного запаху сірки; тоді св. Діонісій закликав усіх молитися заради спасіння покійника, бо він боявся, щоб ця з'ява не була знаком його прокляття. І всі священники, разом із св. Діонісієм, щиро молились і каюлись за нього. На другу річницю під час святкування над могилою з'явилася вогняна куля, ясна і без запаху: був це втішний знак, який закликав чинити добрі діла братньої любові й надалі, бо якщо тепер дехто й заспокоївся щодо його зцілення, проте кожен також і розумів, що він потребує ще очищення. Нарешті на третій рік з'явилося ясне світло, з чого св. Діонісій збагнув, що душа цілковито спаслась і причислена до небесної слави. Важливим свідченням користі таких поминальних днів є те, що вся Церква вже з найраніших часів своїх знає цей звичай.

Походження дня всіх душ

Відомий дослідник історії Церкви о. Сурій з Чину Картезіанців, пояснюючи походження цього загального поминального дня, наводить переказ одного випадку з життя св. абата Оділо Ключі, що його написав св. Петро Даміані (саме з цього випадку і походить святкування дня всіх святих): один побожний картезіанець, француз, відбувши прощу в землю обітовану, повертався на батьківщину, але буря викинула його на невідомий острів. Там він надібав блаженного самотника, який розповів йому, що неподалік його печери досить часто чуються зловіщі рики злих духів, які злостяться на те, що молитви і добрі діла християн за померлих йдуть їм, цим духам, на шкоду, бо ті душі, що вони їх мучать, або спасаються взагалі або, принаймні, дуже полегшують свої муки. Особливо ненавиділи вони св. абата Оділо Ключі та його ченців. Після свого повернення на батьківщину картезіанець, сповнюючи волю самотника, передав цю вістку святому абатові з Ключі, а той, загорівшись, щоб це діло загальної любові ще ширше розповсюдити,десь коло року 1030-го ввів у всіх монастирях свого Чину щорічний поминальний день за всі душі, що знаходяться в чистилищі; день цей відзначається у другому місяці зими. Папа Іван XIX, після розмови з абатом, запровадив цей звичай у всій Церкві. Але ще Тертулліан у третьому столітті говорив, що християни в його часи щороку відзначають пам'ять про померлих; і єпископ Амаларій з Трієру вже за два століття до Оділо запроваджував у своїй парафії таке святкування, але як повсюдний звичай це закріпилося саме тоді, про що вже мовилося.

Розділ 5 ДЕЯКІ НАСТАНОВИ ПРО БІДНІ ДУШІ

Щоб мати змогу допомогти бідним душам, треба бути милосердним

Коли наша свята релігія вчить, що ми в цілому повинні перебувати в стані милості – для того, щоб праведно і богоугодно вершити наші справи, то це справджується особливо стосовно того, яку допомогу ми надаємо померлим, та й сам Божественний Спаситель мовить: „Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви" (Йоан. 15,5). Через те варто давати поради тому, хто перебуває в смертному гріху, примиритись із Богом у покайній Сповіді, інакше ж бо неможливо допомогти бідним душам. Про це виразно свідчить такий приклад: якимось батько на смертному ложі попросив свого сина часто згадувати його після смерті. Син вірно чинив його волю, багато молився за упокій свого батька і робив ще багато інших добрих справ. Проте через 32 роки йому явився його бідний батько, охоплений полум'ям, і гірко нарікав на нього через те, що він так багато літ не давав йому жодної розради у його жахливих муках. „Як це, – здивовано відповів син, – хіба я не допоміг вам моїми численними молитвами, подаяннями тощо, усім, що я чинив для вас і далі чиню?" – „Так, мій сину, знай, – відповів батько на це, – все те добре, що ти робив і тепер робиш, не допомогло ані тобі, ані мені, бо ж ти робив це у смертному гріху, твої сповіді не приносили тобі жодного разу користі, тобі бракувало необхідного розкаяння. Господь дозволив мені милосердно сказати про це тобі – мені на користь, а тобі – для самопізнання". Після цієї з'яви його син виправився, відбув сповнену покайня Сповідь і скоро врятував свого батька

своїми добрими справами.

Коли когось просиш молитись за померлих, слід вибрати для цього вірних людей

Огідною є безбожність тих, котрі приймають подаяння та інші подарунки за те, що будуть молитися за померлих, а потім не дотримують своєї обіцянки. Св. Кардинал Петро Даміані наводить стосовно цього такий приклад. Одна вельможна жінка часто посилала священникові, якого вважала за дуже побожного, добрі обіди, щоб він молився за її покійного чоловіка. Однак, той лише приймав добрі дарунки, але так нічого й не робив, що й виявилось після такої події. Служниці набридло носити йому так часто ті страви, не одержуючи ніколи винагороди за свої старання; тому якось, не заставши його, вона сама поласувала обідом в затишному куточку, а по тому опустила навколішки і змовила з піднятими руками побожно і радісно таку молитву: „Дає поживу всякій плоті, бо милість його вічна”(Псал. 135,25), „так, як підкріпилось цією стравою моє тіло, так нехай буде насичена Твоїм милосердям сьогодні душа мого господаря в раю”. Наступної ночі покійний явився своїй дружині і подякував їй за вчорашній дар. Але оскільки вона наполегливо випитувала про його побут в іншому житті, то він додав: „До вчорашнього дня я терпів великі муки, а особливо мене мучив жахливий голод, та вчора ти подала милостиню обідом, і я врешті наситився й був повністю звільнений від муки голоду, бо мав достатньо добрих страв”. Після цих слів він вмиг зник. Жінка дивувалась, що допомога прийшла так пізно, а роз'яснення одержала тоді, коли служниця чесно призналась їй у тому, що сталося. А св. Тома Аквінський писав таке: „Для святої Тайни Причастя слід вибирати найбільш достойних і побожних священників; бо навіть якщо св. Причастя як доброго, так і поганого священника має, властиво, ту саму цінність, все ж більшу користь принесуть Літургії кращого священника, бо молитви тоді матимуть сильнішу дію завдяки побожності священника, який сповняє молитви”.

Бідним душам не допоможуть ані плачі, ані великі витрати

Благочестивий єпископ Кембрійський Тома Кантімпре з Чину проповідників пише: „Одна любляча мати на ім'я Авола день і ніч оплакувала безутішно передчасну смерть свого доброго сина, на якого вона покладала великі надії, і жодного разу, проливаючи ці непотрібні сльози, вона не здогадалась зробити те, що йому допомогло б. А тим часом бідний син, який тяжко мучився в чистилищі, гірко страждав від цієї непотрібної ніжності, яка більше шкодила йому, ніж приносила користі. Проте милосердному Господеві угодно було вказати їй на цю помилку такою з'явою. Якось у її скорботі привидівся їй похід юнаків, які радісно й швидко наближалися до якогось гарного міста. Вона почала гарячково серед них шукати свого коханого сина, і ось, аж у самому кінці вона побачила його, бо йому заважала мокра, важка жалобна одіж. Зітхаючи, він мовив до неї: „Поглянь, мамо! Ця одіж, важка від твоїх безконечних сліз, заважає мені поспівати за іншими, щоб зрівняти з ними крок; перестань же голосити і проливати сльози і, якщо ти дійсно мене любиш, постарайся підтримати мене молитвою, подаяннями, причастям та іншими добрими справами”.

Про пишноту для покійників св. Августин мовить: „Розкішні похорони і дорогавартісні могили служать певною втіхою хіба для живих, а померлим вони не допоможуть”.

І відразу ж додає цей святий Отець Церкви: „Нехай посильною буде турбота про поховальні церемонії і спорудження пам'ятників, бо вона теж зараховується у Святому Письмі до справ добрих, і там хвала віддається тим, хто вчинив це не лише для тіл патріархів та інших святих чи також деяких інших покійників, але також і для тіла Господа нашого. Нехай люди роблять ці останні послуги своїм близьким, нехай вони це чинять для полегшення своєї скорботи, але нехай значно докладніше, старанніше і багатше чинять вони те, що допоможе душам померлих: св. Тайну Причастя, молитву і подаяння, бо це люблять померлі не лише тілесно, але й духовно”.

Бідним душам прагнеться негайної допомоги

Один домініканець на смертному одрі наполегливо просив свого друга священника, щоб той відразу по його смерті відправив Службу Божу. Щойно він упокоївся, священник почав правити. Та коли він закінчив, покійний явився йому і гірко поскаржився, що був покинутий напризволяще горіти 30 років у чистилищі. „Які 30 років? – здивувався добрий священник. – Не минуло ж і години, як ти помер, та ж і тіло твоє ще тепле!” На що той зніяковіло відповів: „Друже, тепер зрозумій, якою страшною є мука чистилища, коли одна година страждань там видається тридцятьма роками; навчися мати до нас співчуття”.

Будон зауважує, що не слід дивуватися, коли деякі з цих душ, з'являючись одразу ж по

смерті, вірять, що вже багато років проведено ними в чистилищі, такими надзвичайно сильними є їхні страждання; подібне трапляється і з стражданнями живих, та ці страждання не йдуть у жодне порівняння з муками чистилища; тут можна повторити слідом за Святим Письмом: один день – як тисяча. Тому ще і ще повторюємо: коли хочеш зробити добро померлому, роби це якомога швидше. Якщо б, наприклад, з любові до чоловіка, ув'язненого в борговій ямі, треба було дати 1000 талярів викупу, а виплачувалось лише по талярові в день, то він мусив би багато років мучитись, та якщо б за цього чоловіка далось весь викуп відразу, то відразу ж він і став би вільним. А тому набагато краще відправляти заупокійні великій кількості священників і в різних місцях, аніж лише в одному місці і лише небагатьом священникам. „Ах, – додає далі Будон, – якщо людина ані хвилики не зволікає, щоб бігти до палаючого будинку, аби рятувати його від пожежі, то чого вона вже не зробить для душ у полум'ї чистилища, адже ті душі створені за подобою Божою і часом є душами наших батька-матері або інших найдорожчих для нас людей!"

Заповіді померлих повинні виконуватись без зволікань

Той, хто зволікає із виконанням заповітів померлих, часто буває покараний ще у земному житті. Так, у Мілані з'явилась одного разу душа, яка повідала, що вже 10 років змушена горіти в чистилищі через те, що один родич не виконав її останньої волі; за таку жорстокість того родича було вбито блискавкою. Іншого ж було скарано на смерть, бо він не поспішав роздати подаяння, довірені йому. Один домініканець, знайомець св. Томи Аквінського, явився йому після своєї смерті й запевнив, що довгий час був змушений страждати у полум'ї Божої справедливості через те, що недбало виконав волю і заповіт Паризького архієпископа. Треба теж звернути увагу на притаманну багатьом помилку, коли зволікається із виконанням заповіту, бо, мовляв, воля померлих вже прийнята Богом; ці люди не розуміють, що це відбувається з огляду на заслуги, а не через цілковите прощення; бо чому ж тоді церковні закони відлучають від церкви тих, що не виконали заповітів або зволікали з їх виконанням? Бо ж очевидно є різниця між тим, хто хоче заплатити свої борги і тим, який це дійсно робить (Будон).

Хто не виконує заповітів померлих, сам буде спокутувати

Один сивочолий воїн мовив до свого внука: „60 років служив я королю, та не залишаю по собі нічого, чим я міг би розпорядитись, окрім моєї зброї та коня. Отож наказую тобі продати цього коня відразу ж після моєї смерті, а гроші дати священникам і бідним, щоб я міг на тому світі одержати допомогу через їхні святі Літургії та молитви". Внук пообіцяв виконати це все, та після смерті діда він здійснив на цьому коні декілька подорожей і врешті залишив його собі, не згадуючи більше про покійного діда. Через шість місяців покійний явився йому і покарав його такими словами: „Не вірний, ти не виконав свого обов'язку і не зробив справи, яку я тобі доручив, а ти ж обіцяв усе виконати. Та Бог змилосердився наді мною, нехай буде він за це благословенний! Моя душа звільнена від мук і вирушає до вічного блаженства. Але ти, за справедливим вироком Божим, скоро помреш і так довго будеш нести замість мене покуту, скільки б мала тривати моя кара, якщо б Бог не звільнив мене милостиво від неї. Окрім цього, ти ще повинен заплатити і за свої власні гріхи". Після цього приголомшений внук відбув покайну сповідь і незабаром помер (Тома Кантімпре, єпископ).

Слід сумлінно опікуватись фундаціями померлих

Якщо суворим зобов'язанням християнина є слідкування за виконанням заповітів, то так чи інак людина ще суворіше зобов'язана сумлінно піклуватись про збереження вічних фундацій для допомоги і потіхи бідним душам. Тому церковні владики або намісники змушені будуть складати боязливий звіт Богові, якщо через їхнє недбальство такі заклади не будуть доглянуті або взагалі перестануть існувати. Важкою провиною є використання грошей цих фундацій на якісь інші, нехай і корисні, потреби, як, наприклад, відновлення церковного приміщення чи придбання церковних прикрас тощо. Проте вже не раз траплялось, що документація таких фундацій якимось чином губилась. Ми не замислюємось, які жахливі наслідки тягне за собою таке гідне покари недбальство, бо, таким чином, може припинити своє існування заклад, який, можливо, проіснував би до кінця світу, і ті, через недбальство чи підступ яких це трапляється, позбавляють цим бідні душі, які горять в чистилищі, підтримки, яка могла б тривати вічно. Неможливо уявити собі жорстокість більшу за цю. Що ж можна сказати про людину, яка позбавляє всіх бідних на землі значної допомоги у незгодах цього короткого життя, а ця допомога могла б тривати вічно? Така жорстокість заслуговує покарання і через усі ті нещастя страждених душ, і через свої наслідки (Будон).

Фундації та інші заходи, які маєш намір робити для потіхи власної душі, слід творити самому, а не покладатись в цьому на спадкоємців

Згідно із природнім порядком речей, спадкоємці мали б з побожності та почуття вдячності засновувати фундації для потіхи душ, тимчасовими володарями яких вони є, проте (о незбагненна жорстокість людського серця) вони часами зовсім далеко від цього і лише частково виконують те, що заповіли їм померлі. Навіть більше того. Якщо у заповітах відсутня бодай невеличка формальність, то їх не реалізують, і – це видавалося б неймовірним, коли б досвід не позбавляв нас всіляких сумнівів щодо цього – навіть ведуть судові процеси, щоб не бути змушеними виконувати ці заповіді. Хто б ще став після такого досвіду покладатися на спадкоємців, і хто був би настільки смішним, припускаючи, що вони матимуть до нас більше любові і дбайливості, ніж ми самі собі їх приділяємо, адже істинною є приказка: „Очі не бачать, серце не болить”. Не краще виглядає і справа з боргами, які люди залишають після себе. Наперекір усім природнім, людським і Божим законам, багато вмираючих не повертають своїх боргів, навіть маючи таку змогу, а заспокоюються думкою, що залишене майно буде достатнім для покриття боргів і що таке доручення буде виконане їхніми спадкоємцями; проте спадкоємці не виконують доручення, або ж надовго відкладають його. Так, нерідко трапляється, що таких покійників пишно ховають, одягають по них жалобу, що привертає увагу, а бідні ремісники не одержують плати за роботу, та й претензії інших кредиторів не виконуються. „Звичайно, – зауважує при цій нагоді Будон, – такий жорстокий вчинок часто накликає Божу кару, щоб покарати злочинне недбальство, або щоб відплатити за несправедливість тих, які недбало поводити себе з іншими. А тим часом ті нещасні, які залишили достатньо грошей і майна, щоб, покривши повністю борги, роздати ще частину бідним, замість того, щоб опинитися вже, можливо, в раю, – страждають у вогні”. „Ніколи, – додає він, – не можна покладатись на інших, якщо йдеться про порятунок власної бідної душі. Я знав одного священика, який нагромадив багато грошей і зерна, та проте по його смерті тіло його кинули посеред його ж полів у яму, а коли минув рік, то його спадкоємці вирішили більшістю голосів, що не потрібно навіть замовляти за нього заупокійну службу”.

Бідні душі часто лише через певний час отримують спасіння

Св. Людовік Бертран запевняє, що душа його батька була 8 років у чистилищі, батько ж його був слугою Божим, який сподобився навіть надзвичайних ласк: так, наприклад, йому неодноразово являлись святі й мали з ним розмови; до того ж його син був одним з великих святих останніх століть, який, побачивши його страждання, що не залишили б байдужим навіть найчерствіші серця, робив усе, щоб полегшити його муки. А саме, він відмовляв у ці роки за батька безконечну кількість псалтирів і вервиць, неймовірно суворо постив, цілими днями бичував себе до крові, здійснював святу Тайну Причастя; і все ж цей святий, якому Господь так легко давав усе, про що той просив, зміг добитися порятунку свого батька, який був людиною надзвичайно доброчесною, лише через вісім років.

Учитель Церкви св. Тома Аквінський мовить: „Для того, щоб возз'єднатись із своїм первонаачалом в небі, душа мала б бути такою ж чистою, якою вона вийшла звідти у стані невинності”. У ній знову повинна бути досконало відтворена подoba Божа, і що вищою є велич, в яку вона має бути прийнята, то досконалішою має бути в ній ця подoba. Бо відповідно до того, який має бути палац, обтесується і шліфується каміння на будову, або як співається на храмовий празник: „Наші душі – живе каміння, з якого має бути збудоване небесне місто, і яке має бути відшліфоване стражданнями”.

Часто добрі справи допомагають не тим душам, для яких їх хочеш зробити, а іншим

У житті св. абата Маура, який пізніше став архієпископом Майнцьським, читаємо про такий випадок: у його монастирі була давня традиція, котра ще дотепер збереглася у багатьох монастирях: протягом 30 днів після смерті членів ордену віддавати бідним всі страви і напої, які мали б їм належати за життя. Та якось почалась пошесть і один за одним померло декілька монахів, а скупий сторож не зробив для них цього доброго вчинку або ж зволікав із його здійсненням. Проте скоро і його забрала смерть, і цього звичаю було повністю дотримано за упокій його душі. Якось він явився блаженнішому абатові й мовив: „Я терплю ще важку муку, бо хоча молитва монастиря принесла мені значне полегшення, проте я не можу бути звільнений від мук, поки всі мої брати, котрі через мою скупість і черствість були затримані в чистилищі, не будуть порятовані, бо подаяння, яке

давалось в моєму імені, належалося, за розпорядженням Божої справедливості, не мені, а їм. Але я прошу вас подвоїти подаяння, бо таким чином милостивий Господь швидше порятує після інших і мене". І так сталося, а через місяць він знову явився, але вже порятований.

Не вважайте нікого назавжди втраченим

Святий Альфонс Лігорі у своїх прославляннях Марії розповідає таку історію: у місті, в якому у святого Августина перебувала блаженна сестра Катерина, мешкала також жінка на ймення Марія. Від юних років і до старості вела вона розпутний спосіб життя. Люди нарешті зібралися, вивели Марію за місто і запроторили її до печери. Незабаром вона там померла без сповіді і без будь-якої людської допомоги від страшної хвороби: її тіло розпалося на шматки, які були зариті, мов труп собаки, далеко в полі. Сестра Катерина, яка мала звичку молитися за бідні душі, не згадувала більше бідолашну грішницю, тому що також вважала її проклятою. Проте через чотири роки явилась перед Катериною під час молитви душа Марії і звернулася до неї зі словами:

„Сестро Катерино, я така нещасна! Ти молишся за всіх померлих, але до мене ти не маєш жодного співчуття" – „Хто ти така?", – запитала її слуга Бога. „Я, – відповіла душа, – та бідолашна Марія, яка померла в печері, але милосердя Матері Божої мене врятувало. В останні хвилини мого життя від мене, грішної, відвернулися усі, і я звернулася від чистого серця до Неї: „Ти, що є притулком для всіх покинутих, змилуйся наді мною! Ти – моя єдина надія! Прийди мені на допомогу!" Мої молитви не були марними; через заступництво Марії і завдяки чистосердечному каяттю я уникла пекла, а мої страждання були зменшені. Проте, зараз я страждаю ще дужче. Звели відправити за мене кілька Служб Божих. Лише тоді я зможу визволитися з чистилища: я тобі обіцяю, що надалі вічно буду просити за тебе на небі Бога та Його святу Матір". Катерина звеліла відправити Служби, і через кілька днів до неї з'явилася ця душа знову. Вона була яскрава, мов сонце, і дякувала за своє визволення.

Не думай, що ніхто більше не потребує твоєї допомоги

Це дійсно правда, що ніщо нечисте на небо не потрапляє. Помирати навіть з одним-єдиним легким, але не спокутаним гріхом не можна: від нього обов'язково потрібно очиститися. Через це в чистилищі перебували навіть ті, що помирали зі славою великого Святого і ті, що від імені Бога творили чуда. До того ж лише один Бог знає внутрішній стан людини. Тому не можна залишати без допомоги, заступництва та інших добрих справ жодну душу під тим приводом, що вона свята і не потребує допомоги. Ця помилка часом трапляється; у той час, коли ми думаємо і кажемо, що душа перебуває у великій розкоші на небі, то це не завжди може відповідати дійсності, тому що в цей самий час вона може горіти в огні чистилища. Варто звернути увагу і на те, про що у своїх літописах написав великий дослідник історії церкви Кардинал Бароній. Він пише, що у 874 році, з волі Божої, королю Людвігу II явилася видіння: коли він одного разу у час святого посту відклав свої світські справи, щоб ретельно зайнятися молитвою, йому вночі приснився його батько. Король Людвіг, стурбований, звернувся до нього латинською мовою: „Заклинаю тебе через нашого Владика Ісуса Христа, ти хотів мене вирвати з мук, від яких я зараз страждаю, для того, щоб я нарешті зміг осягнути вічне життя". Наляканий виразом батькового обличчя, він послав в усі монастирі листи, в яких наполегливо просив, щоб монахи допомогли своїм заступництвом перед Богом батьковій душі, яка ще досі страждає в чистилищі, хоча з моменту смерті пройшло більше тридцяти років.

Ніколи не питай зухвало про стан померлих

Щодо цього повчальним може бути випадок із життя святого Діонісія Картезіанця, про який розповідає о. Готфрід Геншеней. Як тільки Діонісію сповістили про смерть батька, його охопила страшна туга, адже він був йому дуже відданий за отримане від нього чудове виховання та освіту і завжди ставився до батька з великою любов'ю та вдячністю. Одночасно Діонісій дуже хотів щось дізнатися про його стан в іншому Світі, тому постановив собі запитати про це у Бога. Коли він одного разу після вечірні у своїй келії з особливим запалом і довір'ям звернувся до Бога, він почув з неба ясний голос, який був спрямований до нього: „Яка користь тобі з того, що ти мучиш себе цією зайвою цікавістю про душу твого батька і міркуєш, як звільнити її з чистилища, якщо вона там перебуває? Молитвою ти можеш надати його душі бажану допомогу, що було б твоєю великою заслугою". Вражений цими словами, Діонісій спрямував свою молитву з подвійним запалом та з проханням про звільнення душі свого батька і вже наступної ночі він побачив його в страшних муках: батько страшно благав допомоги. Святий перебував в старанних молитвах до того часу, поки

не отримав втішну звістку про звільнення батькової душі. Оповідач додає, що Діонісій дійсно, з великим запалом, бажав допомоги померлому, і він навіть поширив цей запал на підлеглих йому духовних осіб.

Померлі потребують безперервної допомоги

Оскільки ті, що вважають себе віруючими, мало думають про чистилище, то померлим вони допомагають, як правило, лише за звичкою і тому – без особливої ретельності. Занадто часто втішають себе словами, які можна почути після відходу людини, що померла від якої-небудь нестерпно болючої хвороби: „Нарешті вона перетерпіла: їй жилося добре, і тепер вона щаслива". При цьому зовсім не згадуються муки, які їй, можливо, доведеться перетерпіти в іншому світі, і які дуже часто тривають досить довго. Деякий час, за усталеним звичаєм, турбуються про померлу людину протягом року, а після цього майже не думають або думають про неї дуже рідко. Тому трапляється так, як ми розповідали: навіть і святі душі страждають багато років в чистилищі.

„Звичайно, – каже Будон, – ці муки можуть тривати довго. Я знаю, правда, що не в усе почуте потрібно легко вірити, навіть коли докази перевірено дуже вченими, набожними та розумними людьми, і вони передаються ними дуже достовірно. У деяких працях повідомляється, що одні душі присуджені до полум'я в чистилищі на сто років, інші на п'ятсот років, а буває й таке, що будуть перебувати там до останнього судного дня". З огляду на це ми не повинні ніколи припиняти допомоги померлим. Коли св. Стефан одного разу пропустив читання псалмів, які він відмовляв кожного дня впродовж семи років після смерті своєї матері, то про це відразу довідався його ігумен і суворо вказав йому на це.

Якщо навіть душі, для яких призначається ця допомога, її не потребують, то вона допоможе іншим душам, які заслуговують також нашого милосердя. Через це наша любов не стане менш благотворною та похвальною, треба також зважити, що людське життя не досить довге і прожити його не завжди вдається у любові.

Про наполегливість та запал, з якими святий Августин молився за покійників

Отець Церкви св. Августин був переконаний у тому, що за покійників потрібно молитися наполегливо, і сам він виконував цей обов'язок з великою запопадливістю. Про це свідчить те, що він сам, впродовж всього життя, ревно молився за свою покійну матір, Моніку, хоча вона вела зразковий спосіб життя. Крім того, він склав наступну молитву, яку записав у своїх „Сповідях": „О, Боже, сльози, які я зараз проливаю за моєю матір'ю, відрізняються від тих сліз, які я проливав під час її втрати у хвилину її смерті: це ті сльози, котрі течуть, коли душа вражена спогляданням страждань, які очікують на кожну душу, яка помирає в Адамі. І хоч, оживши у Христі, вона, ще не звільнившись від тіла, жила так, що прославлялось Ім'я Твоє у її вірі і звичаях, я все ж не наважуюсь сказати, що з того часу, як ти відродив її Хрещенням, не вийшло з її уст жодного слова, яке суперечить заповідям Твоїм. Бо ж сказано самою Істиною, Сином Твоїм: „Хто ж скаже братові: Нікчема! – той підпаде Верховному Судові. А хто скаже: Дурень! – той підпаде під вогонь пекельний" (Мт. 5, 22), і лихо людському життю, навіть хвальному, якщо, відкинувши милосердя, ти розглянеш його по найдрібніших частинах...

Отже, „хвало моя й життя моє", „Боже серця мого", забувши на короткий час про добрі справи її, за котрі з радістю складаю Тобі подяку, тепер благаю Тебе за гріхи Матері моєї: почуй мене в Ім'я Того, хто зцілив рани наші, хто висів на дереві і сидить праворуч від Тебе, „щоб клопотати за нас". Я знаю, що вона була милосердна і від серця прощала „провини винуватцям своїм", - прости і Ти їй гріхи її, якщо у чомусь вона провинилась за стільки років після Хрещення. Прости їй, Господи, молю Тебе, прости їй, „не входи з нею у суд"; „милосердя ж понад суд" (Якова 2, 13), слова Твої – правдиві, і Ти обіцяв милосердя милостивим. А бути такими – це твій дар. Ти бо сказав: „і милуватиму, кого милуватиму, і милосердуватимусь, над ким буду милосердуватись" (Вихід 33, 19). Після цієї молитви Августин порекомендував своїм читачам молитись за душу своєї матері, а також свого батька, який помер набагато раніше.

Свідчення про коротке і довге перебування в чистилищі

Сестрі блаженного Ніколауса Вольфа, коли вона була уже в роках, явилася, відразу після своєї смерті, її власна дочка. Через жести та стогін сестра почула її слова: „О, смерть, о, смерть!" Цими словами небіжка хотіла підкреслити, що смерть – це жахлива справа. Потім вона додала, що їй випала не така вже й страшна доля, оскільки вона повинна пробути в чистилищі лише приблизно

вісім днів, а потім буде звільнена. Якщо б вона свої страждання і смерть об'єднала з гіркими стражданнями і смертю нашого Спасителя, то б відразу потрапила на небо. Тому дочка зверну лась до матері з докором: „Я цього не знала, мамо! Ви мені це повинні були сказати”.

Незабаром після смерті дочки, її матері з'явилася жінка, яка таким же чином висловилася про жахи смерті і сказала, що вона повинна ще на кілька днів залишитися в чистилищі, та що на її долю випало не так багато страждань. Потім вона додала: „Ти повинна подякувати сердечно усім людям, що були на похоронах твоєї дочки, і які так багато за неї молилися і принесли їй цим самим на тому світі величезну користь”. Ці обидві історії розповів блаженний Миколай Вольф.

У одкровеннях святої Мехтільди ми знаходимо приклад довготривалого перебування в чистилищі. Коли ця свята ігуменя одного разу роздумувала над тим, яка неосяжно велика Божа любов, Всевишній їй сказав: „Іди сюди і поглянь на найменш щасливого з тих, що перебувають на небі: по ньому ти зможеш пізнати мою доброту”. Мехтільда була перенесена на небо і уважно оглянулася навкруги себе, щоб дізнатися, про кого говорив Всевишній. їй назустріч ішов чоловік з королівським виглядом та гідністю; він був у квітучому віці, його обличчя було шляхетним, гарним, сяючим і надзвичайно волелюбним. Мехтільда його запитала, хто він такий і як він дійшов до такої великої радості і такої пишності. На це чоловік відповів: „На землі я був розбійником і злочинцем. Але оскільки я творив зло через незнання та за звичкою, яку я перебрав від своїх батьків, а не зі злості, то я, зрештою, через покуту досяг милосердя. Проте, у чистилищі я пробув сто років і витримав дуже багато мук, поки пройшов очищення. Тепер, дякуючи доброті Бога, якої я не заслуговую, я переведений собі на вічний спокій.”

Кожен з нас зобов'язаний допомагати покійникам

Поруч із загальним обов'язком, який на нас накладається заповіддю Божою про любов до ближнього, кожен з нас має ще й особливе зобов'язання – допомагати покійникам, – яке впливає із особистих стосунків з ними ще за їх життя. Адже кожен з нас чимось зобов'язаний перед покійниками. Так, наприклад, як учні перед своїми учителями за уроки та освіту, яку вони від них отримали, так само кровні родичі, товариші по роботі, члени монашого чину чи згромадження, фронтові соратники, сусіди, друзі, душпастирі тощо; хто б у якому стані не знаходився і де б не перебував, він завжди мав серед покійників, які в цей час можуть перебувати в чистилищі, таких, кому він завдячує за благодіяння та різні послуги. Іншої причини, щоб віддячитися нашим благодійникам та друзям не потрібно навіть шукати, адже ми можемо допомогти їм полегшити їх терпіння в чистилищі, а також звільнити їх звідти. Особливо суворе зобов'язання накладається на тих, хто має у своїй власності ту чи іншу спадщину покійників. Спадкоємці, якщо вони поводять себе інакше, були названі ще ІУ-им церковним Собором в Карфагені вбивцями бідлашних, оскільки вони позбавляють заслуженої допомоги ті душі, які її потребують. Святий Діонісій Картезіянець говорить: „Той насправді не має жодної іскорки Христової та братерської любові, хто через недбалість та інертність допускає, щоб бідні душі його друзів страждали в полум'ї чистилища”.

Про особливий обов'язок дітей щодо покійних батьків

Діти зобов'язані уже від природи любити і шанувати своїх батьків, тому що вони від них отримали своє життя. „Усім твоїм серцем прославляй свого батька, – написано у Святому Письмі, – і не забувай про болі матері своєї. Пам'ятай, що вони привели тебе на світ: чим заплатиш за те, що для тебе вони вчинили?” (Сирах 7, 27-28). Діти отримують від своїх батьків крім життя ще й багато інших добродіянь. Тому вони зобов'язані до ніжної взаємної любові і до добродійного співчуття до них після їх смерті. Ще суворіше стосується це священників, оскільки вони, як представники Церкви, – особливо під час святого Причастя можуть зробити для них набагато більше. Благословенні ті батьки, сини яких стають священниками.

Батькові Єпископа Томи Кантімпре Чину Проповідників (як він сам розповідає) було сказано в Єрусалимі, куди він ходив на прощу, що він отримає звільнення від одного дуже великого гріха, за якого сповідався і за якого заслуговує покарання в чистилищі, якщо його син стане священником і звільнить його передчасно від цього гріха. Тому родичі Томи Кантімпре, після того як він став священником, а його батько помер, віддавали йому невпинно увесь свій запал, особливо при виставленні святих Божих Дарів і незабаром отримали велику втіху, коли дізналися про звільнення його батька з чистилища. Про це дбає також і Церква, коли під час панахиди додає три молитви за батьків священника, і перша з них звучить так: „О, Боже, що наказав нам шанувати наших батьків, змилуйся милосердно над душами мого батька і моєї матері, пробач їм їхні гріхи, а я сподіватимуся

побачити їх коли-небудь у великій радості вічної розкоші. З допомогою Ісуса Христа, Амінь".

Про особливий обов'язок подружжя після смерті чоловіка чи дружини

Чоловік і дружина з любов'ю і співчуттям повинні допомагати одне одному також після смерті. Подружжя любов, яка повинна увесь час підтримуватися сакраментальним (утаємнченим) милосердям, зобов'язує їх присвятити себе одне одному, як Ісус Христос Церкві. Адже не можна з певністю сказати, що між ними панувала справжня взаємна любов, якщо вони зовсім не допомагають одне одному після смерті. З цього приводу Тертуліян висловився так: „Вдова молиться за душу свого чоловіка; вона молиться за його спокій і за поєднання з ним і робить у роковини його смерті пожертвування. Якщо вона цього не робить, то вона віддаляється від подружніх уз зі своїм чоловіком". А Цезарій пише про те, що одного разу жінка сказала єпископу, який не хотів виділити місце для її покійного чоловіка на прицерковному цвинтарі через те, що той був лихварем: „Я чула, що чоловік і дружина це одне й те ж, і апостол сказав, що невіруючий чоловік може бути врятований віруючою жінкою. Якщо мій чоловік, з яким я утворюю одне тіло, занадто мало робив для віри, то я готова його замінити і служити Богові замість нього". Та жінка незабаром поселилася у помешканні недалеко від цвинтаря, де її чоловік все-таки був пізніше похований, молилася і робила свої добрі справи день і ніч задля нього. Через сім років він явився їй і сказав: „Бог винагородить тебе! Дякуючи твоїм добрим справам я зараз звільнений від найтяжчих мук. Якщо ти ще сім років будеш для мене робити такі ж добрі справи, то я буду звільнений повністю". Пізніше так і сталося.

Мають чого боятися ті, хто не проявляє найменшого милосердя до страждених душ

„Якою мірою міряєте, такою і вам відміряють" {Мт. 7, 2). Кожному зрозуміло, що ці слова Божественного Спасителя стосуються і тієї допомоги, яку потрібно надавати стражденим душам у чистилищі. Про це свідчать численні приклади про душі, які самі були недбайливими і тепер змушені самі за це спокутувати, або були забуті іншими, і з цієї причини здійснювані для них добрі справи зараховувалися іншим. Між прикладами такого типу довідуємося про одного францисканця, який після смерті явився своєму побратиму і признався, що він мусить перетерпіти дуже великі болі в чистилищі лише тому, що недбало раніше молився за небіжчиків і що всі молитви та святі пожертвування, які були призначені для нього, не принесли йому ще ніякої користі, тому що були, як покарання за його недбалість, подаровані Богом іншим душам. З цього приводу Кардинал Кастан каже: „Ті, що у цьому житті забувають про небіжчиків, будуть, за моїм переконанням, коли-небудь у чистилищі позбавлені всіх добрих справ та благодатних молитов (хоч вони і були призначені для них), оскільки Божественна справедливість карає таким чином проявлене немилосердя та черствість серця". Багато духовних наставників ідуть ще далі і вважають, що за таке немилосердя буде призначено не лише більше часу в чистилищі, але і вічне прокляття. Підтвердженням цього є вислів святого Якова (2, 13): „Суд немилосердний для того, хто не чинить милосердя". І далі - слова Святого Духа: „Хто затуляє вухо на крик бідака, той сам кричатиме, та слухати ніхто не буде"(Приповідки 21,13). Тому св. Вінченцо Феррерій каже: „Душі у чистилищі просять також помститися тим, хто відмовив їм у допомозі". І закінчує словами святого Луки: „А Бог хіба не оборонить своїх вибраних, які до нього день і ніч голосять?"

Мають на що надіятися ті, що проявляють милосердя до страждених душ

В Євангелії сказано: „Блаженні милосердні, бо вони зазнають милосердя"(Мт. 5, 7), а на особливе милосердя в іншому житті можуть сподіватися лише ті, які проявляли милосердя до страждених душ! „Чини добро побожному, то й знайдеш нагороду, – сказано в книзі Сираха 12, 2, – хай не від нього, зате від Всевишнього". Духовні наставники тому й обіцяють зменшення страждання та допомогу в чистилищі для тих, що чинять милосердя; вони вбачають у щирій любові до страждених душ надійний знак божественного обрання, щоб зазнати після смерті небесного блаженства. Герсон називає таких добродійців словами св. Августина: „Перед воротами пекла сидить милосердя, яке слідкує за тим, хто куди потрапляє"(Проп. 9). Святий Тома Аквінський також каже: „Це правда, що той, хто для страждених душ чинить багато, для себе ще робить небагато; з іншого ж боку, правда і те, що такий заслуговує набагато більше, аніж полегшення покарання, а саме, – вічною життя". Нарешті устами свого царя-провидця говорить сам Бог: „Блажен, хто дбає про нужденного та вбогого; в лиху годину Господь його врятує" (Пс. 40,1).

Розумно потурбуватися про себе зараз, аніж хтось інший має робити це у майбутньому
„Не покладайся на своїх друзів та родичів, - каже блаженний Тома Кемпійський (Насл. Хр. Т.1, 23), – тому що люди забудуть про тебе швидше, ніж ти думаєш. Якщо ти зараз сам про себе не потурбуєшся, хто потурбується про тебе в майбутньому?" Крім того, справи, які ми робимо за життя для зменшення нашого покарання, набагато дієвіші за ті, які будуть робити коли-небудь для нас інші. Тому цей блаженний єпископ мовить далі: „Те, що ти робиш при доброму здоров'ї – золото; те, що ти чиниш, помираючи, – срібло; а те, що ти робиш після смерті – свинець".

Про це висловлюється також св. Катерина Генуезька, яка написала свою власну книжку про страждання душі: “Хто спокутує свої гріхи у цьому житті, оплачує кількома пфенігами тисячу дукатів; хто відсуває їх спокутування у інше життя, оплачує тисячею дукатів кілька пфенігів". „Нарешті, – пише святий Папа та Отець Церкви Григорій Великий у своїх бесідах (4. В. 58), – це набагато надійніша дорога, якщо кожен з нас ще за життя буде творити це добро для себе, а не буде надіятися, що це робитимуть для нього інші; піти вільним уже з цього життя – безперечно більша заслуга, аніж шукати волю після смерті у кайданах чистилища".

Тяжкі страждання на землі скорочують терпіння у чистилищі

Один францисканець зліг від затяжної та болючої хвороби. Відчуваючи, що став тягарем для інших, він попросив у Бога скоротити його страждання. Хворий був почутий: йому з'явився ангел і запропонував вибір між смертю і трьома днями покути в чистилищі та одним роком важкої хвороби, після якої він відразу потрапить на небо. Чернець вибрав перше. Після перших кількох годин, проведених в чистилищі, він відчував страшні болі, і в нього було враження, що він перебуває тут уже багато років. Ангел, який його відвідав, запропонував йому, якщо він жалкує, повернутися до ще не захороненого тіла. Монах поспішно прийняв цю пропозицію через один рік страждань від хвороби помер, потрапивши після цього уже безпосередньо на небо (Вагіндус, Хроніка Братів Менших 1283 року).

Св. Тереза у своїх сповідях розповідає дослівно таке: „У нашому монастирі померла одна монахиня: побожна душа, старанна у молитві а у виконанні будь-якого обов'язку. Їй було лише вісімнадцять років, і вона увесь час страждала від тілесних болів. Я подумала, що дівчина буде звільнена від мук чистилища оскільки вона прожила свої роки невинно і в набожній покірності перенесла великі страждання. Але все-таки і вона змушена була пройти очищення в чистилищі (хоча і не довго), тому що за чотири години перед її похороном я під час панахиди бачила, як вона відправилася з глибини високо на небо".

Набожні пожертвування сприяють швидшому звільненню з чистилища

Один шляхетний чоловік з Валадоліди, що з Іспанії, подарував св. Терезі будинок з садом і виноградниками для монастиря. Два місяці після цього він помер від наглої смерті через хворобу, втративши одночасно мову. Незабаром Всевишній їй сказав, що блаженство цього небіжчика було у великій небезпеці. Він проявив милосердя через послугу, яку той зробив для Матері Божої, коли подарував під монастир свій будинок; він не зможе покинути чистилище доти, поки у тому будинку не буде відправлена перша Служба Божа; після Служби він має бути звільнений. Пізніше, під час молитви, Бог сказав Терезі знову, що вона мусить поспішати, оскільки та душа страждає від дуже великих мук. Коли після багатьох перешкод у будинку відбулася перша Служба, Тереза побачила, як її добродієць з сяючим, радісним обличчям, із складеними руками з виразом подяки піднімався на небо. Вона зауважує при цьому, що вперше відчула, як йому почувається на шляху до блаженства. „Це просто чудо, – підсумовує св. Тереза, – що Бог за кожну послугу, яка робиться на честь Його Матері, із задоволенням винагороджує, проявляючи таке велике милосердя. Того, хто робить наші мізерні, нічого не варті та погані справи такими дорогоцінними і нагороджує нас за них вічним життям, потрібно увесь час хвалити і прославляти!" (Літопис монастиря у Валадоліди).

Ревне дотримання чернечої обітниць звільняє від чистилища

Св. Тереза в своїх сповідях пише: „Один дуже побожний монах з нашого Чину лежав тяжко хворим. Коли я була присутня на святій Службі, я задумалася і побачила, що він саме у цей момент помер і відправляється повз чистилище на небо. Він помер саме в ту годину, коли я його бачила, і я здивувалася, що він не потрапив в чистилище. Тоді мені дали зрозуміти, що він цьому завдячує лише тому, що завжди ретельно виконував чернечу обітницю, а Церква надає із свого скарбу особливу милість тим, хто вірно дотримувався всіх правил цього Чину. Дякуючи Милосердю Господньому,

ревні монахи звільнялися від спокутування гріхів у чистилищі. Можливо мені повідомили цю звістку для повчання і для того, щоб я зрозуміла, що духовний сан та орденський одяг – це ще не все, що ми лише через справжнє, внутрішнє та зовнішнє, духовне перетворення можемо отримати таку високу нагороду". До цього свята додає ще таке зауваження: „Хоча Всевишній і виявив мені таке милосердя і показав ще багато подібного, але я хочу сказати, що із всіх душ, які я бачила, лише згадана вище набожна душа та душа св. Петра Алькантарійського після смерті були звільнені від спокутування у чистилищі".

Щира любов до небіжчиків гарантує завчасне та вічне благословення

Побожний Будон пише: „Я знав одну особу, яка була нагороджена великою милістю нашого Всевишнього Ісуса Христа, хоча не мала жодної людської допомоги. Цей чоловік, який зовсім не помічав своєї бідності повністю присвятив себе душам у чистилищі; він безперестанку збирав для них милостиню і Милосердний Бог благословив його зусилля таким чином, що він під час чуми врятував монашу спільноту одного чину, яка не мала ніяких доходів. Але через велику кількість Служб, які відправляли отці-монахи за страждених душ, він забезпечив спільноту від злиднів та пошесті – і Бог проявив до нього милосердя. Той чоловік помер зі славою святого під час одного ювілею. Є причина вважати, що Провидіння хотіло, аби він отримав повне звільнення від гріхів, від вогню, з якого він, як ми переконалися, звільнив велику кількість душ". Перед цією розповіддю Будон, великий друг страждених душ, говорить: „Не так легко дієво допомогти душам у чистилищі. Але це можна зробити, коли відмовляти заради них публічні молитви, наприклад, кожного місяця, у неділю, здійснювати загальне св. Причастя за зразком тих, які відбуваються в Римі і яким Святіший Отець надав силу цілковитого очищення. Одним з найдієвіших засобів допомогти стражденим душам, який підтримується та винагороджується Богом, – є написати і роздати всім духовним пастирям, проповідникам та іншим зацікавленим особам книги, в яких написано про можливість та способи допомоги бідним душам".

Золота порада Людвіга Блозія побожним душам, які дуже бояться чистилища

Напевно ти боїшся, що тобі доведеться після смерті важко мучитися у чистилищі. Але цього перебільшеного страху ти повинен позбутися. Буде корисно для тебе, якщо ти повністю віддаси себе у руки Бога і дозволиш з собою робити все, що Він вважатиме за потрібне. Так, як ти любиш Його милосердя, так ти повинен любити і Його справедливість. Він не перестав бути Всемилолюбивим Отцем навіть тоді, коли карає своїх дітей у цьому житті чи в чистилищі, бо робить це з батьківською любов'ю. Ти ніколи не повинен піддавати сумнівам сповнену любові доброту Небесного Отця. Якщо ти будеш робити все для того, щоб Йому сподобатися, а з іншого боку, щиро покаєшся за те, що колись міг Його образити, то Він тебе прийме після смерті у лоно свого Милосердя. Якщо ти і потрапиш у чистилище, то не будеш навіть там позбавлений утіхи і відряди; ти будеш знати, що на тебе чекає зцілення та вічне блаженство і тобі буде приємно бути там, а не тут, де є стільки небезпек образити Бога. Не випадково один святий чоловік написав: „Якщо б я точно знав, що потраплю після смерті у чистилище, то я б кожної секунди від щирого серця готовий був покласти свою голову під меч, аби впевнитися у своєму прощенні". Проте є недбайливі люди, які не прагнуть докорінно поліпшити своє життя і які, як правило, кажуть, що їх влаштовує й те, що вони після смерті потраплять у чистилище, а не в пекло. Вони говорять дуже зарозуміло і самі не знають, що кажуть; тому що, обстоюючи свої недбалості та вади, потраплять у надзвичайно суворі та страшні умови в чистилищі, і це при умові, якщо їм буде ще дозволено відправитися у чистилище, а не в пекло.

А ти, людино доброї волі, яка уже зараз ненавидить кожен гріх, любить Бога і готова Йому служити, повинна позбутися надмірного страху перед чистилищем. Тому що ті, які мають любов і звернені усім серцем до Бога, хоч ще і після смерті не будуть повністю очищені, все одно мають бути щасливими, оскільки вони залишаються з Богом. Після повного очищення вони коли-небудь потраплять у блаженне небесне перебування. Тому дуже вірно написано: „Блаженні мертві, що в Господі вмирають"(Одкровення 14,13).

Розділ 6 ПРО ВДЯЧНІСТЬ СТРАЖДЕНИХ ДУШ СВОЇМ ДОБРОЧИНЦЯМ

Про вдячність страждених душ взагалі

Учений Бутлер говорить про безмежно великі дочасні й вічні користі, які сходять на нас, та джерелом яких є вдячність і, особливо, взаємна любов звільнених з нашою допомогою страждених душ. Їх наявності достатньо, щоб викликати у нас любов до цих душ, якщо б у нас навіть не було жодної іншої для цього причини. Адже, коли завдяки нашим побожним зусиллям, ці душі повертаються зі свого вигнання знову до Бога, то вони ніколи не забувають про свою щирю вдячність та взаємну любов до нас і з великим старанням клопочуть перед Богом допомогти нам у всіх наших різноманітних небезпеках та труднощах життя. Наглядач підчасих при дворі єгипетського фараона забув про Йосифа, хоч коли був з ним у в'язниці, обіцяв його не забути і замовити за нього слово перед фараоном, бо ж Йосиф передбачив його врятування від смертної кари (див. Буття, 40,1-23). „Проте рідко трапляється, щоб душі поводити себе так в чистилищі, – каже св. Бернард, – лише у поганих та порочних серцях може жити така невдячність. Такого зі святими не буває”. Св. Альфонс Лігорі каже: „Хто цим пригнобленим і ніжно любленим Богом душам надає допомогу, той може з впевністю очікувати на своє блаженство, оскільки, якщо навіть одна така душа отримає через його молитву та його добрі справи звільнення, то вона безнастанно благатиме про його порятунок і Бог їй, як своїй нареченій, не відмовить”. Однак і самі душі, що потребують допомоги і страждають від болю у чистилищі, не чекають, поки вони будуть на небі, щоб засвідчити невимовну вдячність та турботу про своїх благодійників: вони уже під час мук у чистилищі моляться безперестанку за благополуччя своїх добродіїв, добиваючись для них визволення від хвороб, допомагають їм здобувати засоби для існування, виручають у біді, дають поради, захищають від небезпек під час різних поїздок, оберігають та помножують їхнє добро. Врешті, допомагають їм у спасінні душі, під час їх смертної боротьби і, нарешті, на Суді Божому, про що ми прочитаємо у наших прикладах.

Стражденні душі моляться у чистилищі за своїх добродіїв

Св. Альфонс Лігорі каже: „Безперечно, що стражденні душі просять в чистилищі молитися за них; очевидно, що Бог дозволить їм знати про наші молитви ці святі душі будуть молитися й за нас, щоб між нами і ними був зв'язок любові та взаємного заступництва”. Подібно висловлюється щодо цього також учений о. Суарез із Товариства Ісусового: „Ці душі є святими і дуже любленими Богом; вони також люблять нас досконалою любов'ю і знають, принаймні в загальному, про наші небезпеки, і знають, як ми потребуємо допомоги Бога. Звичайно, вони моляться за нас, незважаючи на те, що їм самим потрібно ще спокутувати свою провину! Ми можемо ще у цьому житті молитися один за одного, хоча і є перед Богом великими боржниками. Як читаємо у Святому Письмі, первосвященик Онія у появі Юді Макавею, оповів, що пророк Єремія – „це той, що братів любить і молиться за народ” (II Макавеїв, 15, 14). Отже бачимо, що також отці, які вже перебували на лоні Авраама, молилися за живих”. З ним погоджується кардинал Белармін і висловлюється майже так само. Свята Катерина Болонська також каже, що, коли вона потребує милості, то звертається до страждених душ і отримує все, що просила. Саме так вона отримує багато милостей за допомогою страждених душ, хоч не могла їх отримати через заступництво святих. Підбадьорливий та виразний приклад цього дає нам наступний лист, який, не зважаючи на те, що він досить довгий, наводиться тут повністю.

Стражденні душі допомагають своїм добродіїв одужувати від хворіб

Вільгельм Фрісем, друкар з Кельна, писав у 1649 році до о. Якова Монфорта Товариства Ісусового, такого лис та: „Я хочу сповістити Вам, Ваше Преподобіє, про чудотворне одужання мого синопця та моєї дружини. У святкові дні я читав книжечку, яку Ви дали мені до друку, і в якій йде мова про належну любов до небіжчиків. Коли я був зайнятий читанням саме цієї книжки, мені було повідомлено, що мій чотирирічний син важко захворів. Хвороба посилювалася, і він за короткий час потрапив у надзвичайну небезпеку, так, що лікарі уже сумнівалися в його одужанні, і потрібно було думати про його похорон. Лише я один не втратив надії повернути йому попереднє здоров'я, звернувшись з молитвою про допомогу до страждених душ у чистилищі. Для цього я з самого ранку пішов до церкви, де з особливим благоговінням звернувся до милосердя Божого і одночасно пообіцяв збуджувати у собі святий запал допомагати небіжчикам. Коли я після цього прийшов додому, стан здоров'я значно покращився; – він уже просив їсти (кілька днів перед тим взагалі нічого не міг споживати), а наступного дня був вже настільки здоровим, що встав з ліжка, пройшовся, їв з великим задоволенням і поводить себе так, ніби ніколи нічого з ним не траплялося.

Отримане за моїм гарячим бажанням здоров'я, я сприйняв як милість неба і тому поспішно зібрав сто обіцяних книг настоятелям монастирів, попросивши високопреподобного отця залишити кілька книг для себе, а решту розподілити в різних монастирях серед духовних осіб з тим, щоб про отриману мною милість знали всі, і щоб їх це спонукало ще більше допомагати душам у чистилищі. Ще не пройшло і трьох тижнів, як стався інший, не менш важливий випадок: у моєї дружини почали дуже тремтіти всі члени тіла, вона знепритомніла і впала на підлогу. Їй ставало все гірше, а незабаром вона взагалі не могла нічого їсти і втратила мову. Всі наші зусилля врятувати її були марними, – і ми уже чекали на її кінець. Духовний отець, який допомагав дружині, закликав мене віддатися в руки Милосердя Божого. Я не занепадав духом, оскільки уже мав велике довір'я до отриманої мною допомоги від страждених душ в чистилищі і плекав надію з їх допомогою повернути здоров'я також дружині. Я знову пішов в ту саму церкву, опустився перед вівтарем і знову настійливо просив Всевишнього, як це міг робити лише той, хто щиро любить свою дружину. „Боже, – сказав я, – Ти милосердний, і при потребі можеш своє милосердя подвоїти. Я прошу Тебе іменем Твоїї безмежної доброти не допустити, щоб моя втіха від одужання сина була затьмарена смертю моєї дружини". Після цього я знову повторив попередню обіцянку поширити уже не сто, а дві сотні книг серед побожних людей. Я звернувся з проханням саме до душ у чистилищі і закликав їх іменем любові, яку вони мають до Бога, змилюватися наді мною і заступитися за мене перед Богом за ті мої набожні зусилля завжди їм допомагати. Як тільки я повернувся після молитви додому, мої домочадці уже бігли мені назустріч з радісною звісткою про те, що моїй дружині стало краще. Непритомність пройшла, хвора знову відкриває очі і говорить, а коли я їй сам приніс їжу, вона її радісно їла і висловила впевнену надію на повернення здоров'я, що незабаром і сталося. Незабаром дружина змогла ходити з нами до церкви, щоб віддячитися Богові за повернуте здоров'я. Я не відкладав своєї обіцянки ні на одну хвилину і знову відніс книжки у різні монастирі, щоб усюди заохочувати віруючих людей до допомоги душам в чистилищі. Ваше Преподобіє, ця історія дійсно мала місце, і я закликаю у свідки Бога, що все було саме так. Я прошу Вас, щоб Ви також подякували Всевишньому за це подвійне милосердя" (о. Ф. Гаутінус, ТІ).

Тут доречно навести ще два приклади з нашого часу. Один про дівчину, яка через жажливі болі в членах тіла, довгий час потребувала багато коштів на лікування. Не змігши зменшити болі, лікар велів відправити три Служби Божі за померлих, після чого вона відразу вилікувалася. В іншому випадку, чоловік, який страждав від таких же болей і не міг нічим собі допомогти, пообіцяв розмістити на одному із шляхів, по якому проходить багато прочан (для їх підбадьорення і повчання) картину, де будуть зображені стражденні душі в чистилищі; після цього він був одразу зцілений.

Стражденна душа допомагає своєму добродійцеві здобувати засоби для прожитку

О. Григорій Карфора пише таке: у одній бідній жінки з Неаполя, яка і без того жила в нестатках, був заарештований чоловік і за борги був запроторений у в'язницю. Сім'я залишилася без жодного джерела для існування, і недоля стала ще більшою. Тепер жінка повинна була не лише годувати дітей, але й викупувати чоловіка. У відчаї вона звернулася з надією на істотну підтримку до дуже багатого чоловіка, який не раз допомагав бідним. Проте, отримала від нього лише невелику суму грошей. Це розчарування ще більше її пригнітило, і жінка відправилася до церкви, щоб поскаржитися Всевишньому, власне єдиному Отцю бідних, про своє важке становище. Вона розповіла йому все, що у неї було на серці. Через натхнення святого ангела-захисника їй спало на думку, що стражденні душі у чистилищі надають своїм добродійцям, які перебувають у злиднях, велику поміч. Жінка прониклася до них довір'ям, поспішно збрала всі свої гроші, щоб замовити для них Службу Божу. Після Служби вона пішла геть і зустріла перед церквою гідного поваги старого чоловіка, який заговорив до неї дуже люб'язно і запитав, чому вона така збентежена. Жінка розповіла йому про своє нещастя. Він її вислухав і дав їй листа, якого вона повинна була передати одному шляхетному чоловікові в місті. Жінка поспішно віднесла йому цього листа, і чоловік був дуже здивований, оскільки він впізнав почерк свого покійного батька. На запитання: звідки в неї цей лист, жінка відповіла, що отримала його від старшого знатного чоловіка. При цьому вона подивилася на стіну, де висіла фотографія, і збентежено додала, що він дуже подібний на чоловіка, який зображений на фотографії, але мав більш радісне і веселе обличчя. У листі було написано: „Сину мій! Саме у цей момент піднімається твій батько на небо завдяки Службі Божій, яку замовила ця бідна жінка. Я тобі дуже раджу бути їй вдячним і достатньо її винагородити, оскільки вона цього дуже потребує". Багатий чоловік читав ці рядки і плакав від радості і великої втіхи. Прочитавши листа, він звернувся до щасливої жінки зі словами: „Жінко, Ви незначною милостинею дали велике щастя моєму батькові,

а я хочу значно більшою милостиною принести щастя усій Вашій сім'ї. Запевняю Вас, що тепер Ви ніколи не будете мати нужди в засобах для прожитку".

Стражденна душа у чистилищі надає своєму добродійцю поміч у біді

Кілька оповідачів повідомляють про подію, яка трапилася з архієпископом Христофором Сандовалем Севільським з Іспанії. Він з дитинства мав звичку віддавати всі заощаджені гроші, як милостиню, бідним душам і продовжував цю боговгодну роботу, навчаючись у вищій школі. Так, Христофор одного разу роздав усі свої гроші, а з дому звичної для нього підтримки не отримав, через що потрапив у такі великі злидні, що не мав навіть за що пообідати. Але ще більше його турбувало те, що він не міг дати милостиню жебракові, який просив її від імені страждених душ. Тоді Христофор пішов до церкви, щоб хоч принаймні за них помолитися. Майже перед самим завершенням молитви він побачив перед собою симпатичного, добре одягнутого (на зразок подорожуючого) хлопця, який люб'язно привітався з ним. Спочатку Христофор страшно злякався і подумав, що до нього з'явилася особа з другого світу. Він оговтався лише тоді, коли хлопець йому повідомив, що прибув із Іспанії, його Батьківщини, щоб передати приємні звістки про його батька та решту родичів і друзів. Після тривалої бесіди хлопець запросив Христофора піти з ним до притулку, щоб пообідати. Сандоваль погодився, і обидва, з великою довірою один до одного, сіли за стіл. Після обіду чужинець сказав Христофорові, що хоче залишити йому гаманець з грошима. А передаючи гроші, додав, що той може використовувати їх при необхідності для своїх вигод, а його батько, знаменитий граф, поверне йому його гроші в Іспанії. Після цього пішов геть під тим приводом, що дуже зайнятий. Пізніше Сандоваль шукав його знову, але не міг знайти ні там, де вчився, ні в Іспанії і нічого взагалі не зміг про нього дізнатися. Грошей, які склалися лише з золотих монет, також ніхто не просив віддати, і йому їх вистачило до того часу, поки не були доставлені його гроші, що затрималися надовго через нещастя, що трапилося у дорозі з посланцем. Сандоваль уже більше не сумнівався, що тим чужинцем була душа з чистилища, яка допомогла йому у біді за його милостиню, яку він увесь час був готовий віддати для померлих. Через свою смиренність Сандоваль ніколи нікому про цю подію не розповідав, поки не повідомив про це під час свого рукоположення в Римі Святішому Отцеві, Папі Клименту VIII, який після цього наказав розповісти про це всім, щоб підбадьорувати віруючих людей до подібних поступків і любові до страждених душ. Христофор Сандоваль на все своє життя залишився ніжним другом та старанним помічником страждених душ і не пропускав жодної можливості, як у своїй єпархії, так і в інших частинах королівства, розбуджувати співчутливу любов до них. (о. Мартін Роа ТІ та ін.)

Страденні душі забезпечують своїм добродійцям пораду та захист від усіх небезпек під час подорожей

Одна побожна дівчина в лютому 1830 року здійснювала одноденну подорож. Мандруючи, вона дійшла до роздоріжжя. В цей час уже стало темно, а їй потрібно було пройти ще досить великий відрізок дороги. Роздоріжжя було для дівчини незнайомим, і вона почала плакати, оскільки їй дуже не хотілося блукати вночі. Тоді вона промовила сама до себе: „Я так хотіла трохи помолитися за страденні душі. Хоч би хтось прийшов і показав мені дорогу". Але підказати правильний шлях не було кому, і дівчина пішла однією із доріг, які були перед нею. Не пройшла вона й кількох метрів, як перед нею з'явився хлопчик і запитав: „Дівчино, куди тобі потрібно йти?" Дівчина назвала селище, і він їй сказав ще раз: „Ти йдеш неправильно, тобі потрібно перейти на другий бік". Вона трохи відволіклася, щоб обійти куці, і коли знову глянула туди, де знаходився хлопчик, то побачила лише рівне поле.

Кілька років тому троє чоловіків з великою сумою грошей проходили через Ст. Готард. Підійшовши до лісу, який був дуже небезпечний, вони взяли в руки вервицю, щоб для свого захисту прочитати молитву за страденні душі. Коли мандрівники дійсно підійшли до того місця, де на них уже чекали розбійники, то побачили, що перебувають під охороною озброєних рицарів, які захистили їх від нападу грабіжників. Коли ж грабіжників пізніше затримали, вони також розповіли про неземний супровід чоловіків з грошима. Тут також доречно навести громадську заяву, яку зробив єзуїт о. Мартін Роа у своїй книзі про стан страждених душ: „Я можу сам засвідчити, що мені було дуже сумно під час багатьох небезпечних і довгих подорожей. Я сильно хворів, але був змушений проходити через покриті снігом гори, через глибокі, заповнені водою долини, через дикі пустелі, через місця, де було багато вбивць та розбійників. Я звертався до страждених душ і увесь час відчував їх допомогу, змігши, таким чином, завдяки їм щасливо уникнути всіх небезпек".

Стражденні душі турбуються та охороняють добро своїх добродійців

Побожний Ніколаус Вольф розповідає, що у одного селянина з його селища, якого він добре знав, сусід намагався тричі обірвати вишні. Як тільки він вилазив на вишню, кожного разу на нього спрямовувався промінь світла, і він був змушений щораз ухилятися. Пізніше сусід сам зізнався селянинові про свій намір і сказав, що той має дуже добрих сторожів. На це селянин йому відповів, що нічого про це не знає і що в нього є звичка на час усіх постів замовляти Службу Божу за бідні душі. Ніколаус Вольф розповідає також про трьох дівчат, які жили самі у віддаленому домі і мали звичку багато молитися за небіжчиків. Одного разу в їх будинок намагалися пробратися злодії, але їх весь час відлякував сильний гуркіт на сходах. Злодіям здавалося, що багато людей бігло вниз по сходах. Про це пізніше вони розповіли самі.

О. Манцін розповідає: „Один купець мав на складі багато різних товарів і протягом кількох років не міг їх збути, через що потрапив у велику небезпеку обанкротитися. Він почав шукати захисту у страждених душ, пообіцявши замовити за них велику кількість святих служб. Протягом короткого часу він продав усі свої товари”.

Стражденні душі дуже допомагають своїм добродійцям за спасіння їх душ

Стражденні душі дуже схильні до помочі своїм добродійцям у їх бідах, але вони допомагають ще більше (як про це свідчать наступні приклади) за спасіння їх душ. Папа Бенедикт XII у своїх повчальних виступах розповідає: Христоф Уго ще до вступу до Домініканського Чину був дуже зіпсованим хлопцем. Через азартні ігри, розпусту та вічні суперечки він міг потрапити тільки в пекло. Проте він кожен день молився за померлих. Одного разу Уго раптом відчув, що його серце змінилося. Він був притягнутий небесним світилом і почав вести спосіб життя святого Домініка, зробивши великий духовний прогрес.

Папа також повідомляє: о. Альфонс Кортезі із Товариства Ісуса був людиною великої довершеності, але мав у собі також колючку сатани, яка його мучила сильними спокусами. Священик намагався звільнити його від цієї вади, але всі намагання були даремні. Тоді він почав шукати захисту у Матері Чистоти, Непорочної Диви Марії, яка йому явилася і порадила молитися за стражденні душі в чистилищі. Коли Кортезі почав за них молитися, він звільнився від спокус.

Один чоловік, який дуже сильно випивав, також не міг позбавитися своєї вади. Тоді він прийняв щасливе рішення – в усі вечори замість шинку, де він сильно напивався, відвідувати склеп або каплицю, щоб там молитися за страждених душ. Таким чином, цей чоловік повністю звільнився від своєї вади.

Нарешті о. Манцін повідомляє, що один шляхетний чоловік, який показав себе великим добродійцем страждених душ, одного разу був ними розбуджений, і вони його попередили, що йому потрібно сповідатися, оскільки він незабаром помер. Після повернення від свого духівника той чоловік дійсно раптом помер. Таких попереджень з боку страждених душ відомо багато: вони відбуваються протягом життя або безпосередньо перед смертю. Тому Отець Церкви архієпископ Амвросій каже: „Завдяки своєму клопотанню про звільнення душ із чистилища ти завоюєш друзів, які будуть молитися за тебе перед Богом, щоб ти також став блаженным”. Цього також стосуються слова Папи Гадріана VI: „Хто молиться за душі у чистилищі з наміром їм допомогти, той зобов'язує їх до взаємної допомоги та вдячності”.

Стражденні душі допомагають своїм добродійцям на смертному ложі

Відомий кардинал Бароній пише: один добродійний чоловік на своїй смертній постелі перебував у великій суперечці з диявольськими духами. Раптом він побачив, як відкрилося небо і тисячі одягнених у білий одяг заступників спустилися до нього. Чоловік отримав від них запевнення, що вони прийшли йому допомогти у цій небезпечній боротьбі. Це дуже втішило смертельно хворого чоловіка, і коли він із заплаканими очима попросив це небесне лицарство пояснити йому, хто вони такі, то у відповідь почув: „Ми душі, які були звільнені тобою з чистилища. Ми прийшли, щоб віддячити тобі за твоє благодійництво і забрати тебе після смерті відразу на небо”. Після цього повідомлення утішений чоловік помер з усмішкою на устах і радісним серцем.

О. Ц. Г. Розігнолі із Товариства Ісуса пише у своїй праці про чудотворні справи Бога з душами в чистилищі та про свого побратима Андреаса Сімона з того ж Товариства, який служив в монастирському домі в Римі. Так, Симон, турбуючись про померлих, увесь час та при кожній нагоді прагнув збирати гроші для відправлення за них Служб Божих. Гроші для цього він збирав, зокрема,

таким чином: смиренно пропонував придбати барвисті букети квітів із свого невеликого саду тим особам, які знали про його старання та намір допомагати стражденним душам. Симон робив це до своєї глибокої старості і з великим успіхом. Стражденні душі цього йому не забули і проявили взаємну любов під час його смерті. Вони явилися до нього у великій кількості, щоб втішити його і відразу після смерті з великим тріумфом провести його душу до вічної радості на небо. Це ж саме читаємо у Боланда про святу Маргарету з Кортони, яка також у своєму житті з великим старанням допомагала бідним душам.

Звільнені з чистилища душі, з волі Божої, допомагають своїм доброчинцям під час смерті і можуть супроводжувати їхні душі на небо

Св. Діонісій Картезіанець пише про святу діву Гертруду таке: „Ця блаженна особа мала звичку кожного ранку дарувати стражденним душам все, що вона могла отримати для них своїми молитвами, добрими справами, покутою та стражданням. Одночасно Гертруда демонструвала до них свою велику любов. Вона шукала шляхів вдосконалення своєї любові до страждених душ і просила одного разу милості у Небесного Спасителя, а саме, щоб він показав їй ті душі, які страждають найбільше, щоб змогти їм допомогти. Гертруда була почута: Ісус показав їй такі душі одну за другою, і вона подвоїла свої старання для порятунку і не припиняла їх доти, поки не отримала втішну звістку про їх звільнення. Їй явилися багато з них, дякуючи і обіцяючи бути вдячними їй на небі. Коли Гертруда через багато років сама підійшла до порогу вічності, диявольські духи нагнали їй страху, що вона всі добрі справи та заслуги віддала стражденним душам і тепер сама залишилася з порожніми руками перед вічним Суддею, та що на неї чекає найжорстокіший вогонь чистилища. Їй було дуже важко від усвідомлення свого горя. Одного разу під час важких мук Гертруді явився її Божественний Наречений і запитав, чому вона така сумна. Та відповіла: „Мене лякає те, що я незабаром помру і не маю за собою більше добрих справ, якими я б змогла згладити свою провину, оскільки я усіх їх подарувала померлим". У відповідь Спаситель втішив Гертруду надзвичайно люб'язним поглядом і сказав: „Моя дочко, Гертрудо, ти повинна знати, що Я прощаю тобі всі покарання, які на тебе чекали. Оскільки Я всім, що творитимуть задля тебе блаженні справи, обіцяв відплатити сторицею, то Я хочу славно винагородити тебе за твою доброчесність вічним блаженством. Під час твоєї смерті я пошлю до тебе всі душі, які ти звільнила із чистилища, щоб вони взяли твою душу і з радісною вдячністю провели на небо" (о. Мартін Роа ТІ).

Кілька слів про достовірність появ, пов'язаних зі стражденими душами

На жаль, сьогодні є побожні люди, і серед них чимало високоосвічених, які мають сумніви щодо появ, що стосуються душ померлих, хоча ці появи ґрунтуються на Свято му Письмі, а також на незаперечних та надійних свідченнях усіх часів. У Старому Завіті явився Самуїл (І Самуїл 28,15), а також Єремія та Онія (ІІ. Мак. 15,12,14). У Новому Завіті явився Мойсей з Іллею (який не помер) нашому Спасителеві на горі Тавор, а після Його хресної смерті багато вийшли із своїх могил і явилися своїм друзям (Мат. 27,52-53). Анна Катерина Емеріх каже, що їх були сотні. Григорій Великий також описує з'явлення, яке трапилося свого часу у його монастирі. Генріх Зузо та св. Тереза описують лише ті появи, свідками яких вони були самі. Св.св. Августин, Бернард, Тома Аквінський, Петро Даміані і взагалі святі отці та духовні наставники сприймають такі появи без сумніву і згадують їх у своїх писаннях, як очевидний факт. Серед них також найбільші духовні вчителі, такі як св.св. Діонісій Картезіанець, Людвіг Блозій, Тома Кемпійський, Гerson, Будон і звичайно знані дослідники церковної історії: Бароній, Сірій, Боландій, Кальмет, Штольберг, Бутлер; далі - такі знамениті теологи, як св.св. Петро Канізій, Роберт Белармін, Суарез, Альфонс Лігорі та ін. Зрештою, Церква сама визнає важливе значення таких появ і ґрунтовно їх перевіряє: аж після цього вони визнаються спеціальними папськими грамотами. Читаючи про велику кількість незаперечних, гідних поваги свідчень про тривалі появи померлих протягом тисячоліть, важко зрозуміти, як може зродитися у серці віруючого католика якийсь сумнів щодо цього.

Досвід показує, що душі, як правило, незабаром після появи отримують звільнення, хоча спокутувати їм свої гріхи довелося б ще дуже багато років. Звільняються вони завдяки надзвичайно дієвій силі наших молитов та інших добрих справ задля них, які потім здійснюються ще з більшою старанністю. Крім того, такі появи є невимовно великим божественним благодіянням як для тих, кому з'явилися душі з чистилища, так і для тих, хто про це слухає і читає: цим самим у них пробуджується і посилюється віра у з'явлення померлих, що змушує їх пильніше дотримуватися чистоти у своєму житті.

Кілька слів про достовірність помочі, яку надають стражденні душі живим

Вище було сказано, що стражденні душі в чистилищі моляться за нас і досягають цим для нас завчасного і вічного милосердя. Учитель Церкви Тома Аквінський пише про духовну допомогу, яку стражденні душі надають нам безпосередньо: „Вони з дозволу Бога залишають місце свого перебування та надають духовну допомогу тим, кому вона належить”. Він також каже, що «Богу подобається не лише їм самим, але своїм посланцям – святим ангелам – відкривати небесні тайни”. Св. Тома має щодо цього свій власний досвід, адже у розповідях про своє життя повідомляє про велику кількість з’явлень: зокрема, про з’явлення одного із вчителів теології, який приніс йому важливі і дуже втішні звістки з іншого світу. Ці появи розповіли йому про його братів: один з них знаходився уже на небі, а другий у чистилищі і потребував його допомоги. Вони йому також сказали, що його справи приємні Богу, підбадьорили його до їх продовження і заявили, що незабаром на небі його очікує велика винагорода. Про це саме повчає Отець Церкви св. Августин, коли говорить у своєму трактаті про сумлінне ставлення до страждених душ: „Святе Письмо свідчить, що декого із померлих посилають до живих, так як, з іншого боку, Павло був перепроваджений із живих до раю”.

Св. Григорій Великий також наводить незаперечні докази стосовно помочі стражденим душам. Він у своїх бесідах розповідає про подію, яка трапилася у його часи у єпископстві Чівіта-Веккія: „Одного високоповажного священика, коли він відвідував лазню, дуже старанно обслуговував невідомий чоловік: коли він приходив, той знімав з нього черевики і забирав у нього одяг, а коли він виходив із ванни, подавав йому халат. Тому священик відчув себе зобов’язаним із вдячності подарувати йому дві хлібини для пожертвування (згідно з кардиналом Боною – це були круглі хлібини, які жертвувалися під час Служби Божої: частина з них освячувалася, а інша роздавалася людям). „Але коли він йому запропонував їх, – продовжує цей святий Папа далі, – той йому сумно і спантеличено сказав: „Отче! Чому ти мені даєш його? Цей хліб святий, і я не можу його їсти. Той, кого ти бачиш зараз перед собою, був колись володарем цієї місцевості, але за провини після смерті був посланий знову сюди. Якщо ти хочеш проявити свою благодійність, то пожертвуй цей хліб всемогутньому Богу за мене і ти мені допоможеш звільнитися від гріхів. Коли ти прийдеш наступного разу до лазні і мене не застанеш, то знай, що ти мені допоміг і Бог тебе почув”. З цими словами невідомий зник, доказавши своїм зникненням, що він був духом. А священик протягом цілого тижня зі сльозами на очах приносив за нього святу жертву, і коли знову прийшов в лазню, більше незнайомця не застав. З цієї розповіді видно, –додає святий Папа, – що принесення святих дарів є дуже корисним для померлих душ. Вони самі вимагають їх від живих, подаючи їм знак, по якому можна дізнатися, що вони звільнені”.

Церква також наводить приклади про духовну та тілесну поміч стражденим душам. Так, в канонізаційній буллі св. Стефана, засновника Чину Цистерціїв, повідомляється, що коли він дуже засумував через те, що його суровий Чин не має поповнення, йому з’явилася душа недавно померлого брата та потішила його; у священичих гоміліях на честь св. Іди Тогенбурзької читаємо, що одного разу диявол, заважаючи їй молитися, погасив свічки. Тоді вона висунула через вікно свічку і попросила одну душу з цвинтаря, який знаходився поруч, її засвітити. Тут же з’явився покійник і зробив їй цю послугу. (Коли небіжчик повертав їй свічку, то сказав: „Візьми свічку. Я також з роду Тогенбурзького” (о. Альбрехт з Бонштетена, декан скиту, пише: „Цей небіжчик був графом Генріхом, її чоловіком”).

Зрештою, такі ж свідчення ми знаходимо у Святому Письмі. Юда Макавей був утішений у сні з’явленням первосвященика Онії та пророка Єремії: по-перше, завдяки його молитвам; по-друге, піднесенням золотого меча зі словами: „Візьми цей святий меч, дар від Бога; ним розіб’єш ворогів”(II. Макк. 15,16). З’явлення цього покійного праведника, а також пізніша перемога над ворогами розглядається як винагорода за його велике пожертвування у розмірі дванадцяти тисяч драхм, яке Макавей зробив раніше. Про неземну допомогу у біді читаємо трохи (II. Мак. 10, 29-3): І як бій став запеклим, з’явилися ворогам з неба п’ять вельми достойних мужів на конях із золотими уздами і проводили юдеями. Вони взяли Макавея перед себе, покрили його своєю зброєю й охороняли від ран, а на ворогів кидали стріли й блискавки; тим то останні, збентежені й не бачачи нічого, розбіглися у цілковитому безладі. Тоді взято їх 20500 піхотинців і 600 їздців”. Якщо Святе Письмо і не пояснює того, хто були ці чоловіки, то все ж не підлягає сумніву, що це могли зробити також стражденні душі з дозволу Бога, що, як правило, роблять ангели чи святі.

ДОДАТОК

З СУЧАСНОГО ВЧЕННЯ Католицької Церкви про Чистилище

Поки, отже, прийде Господь у своїй славі й ангели всі з ним (пор. Мт. 25, 31), та по знищенні смерті все стане йому послухним (пор. 1 Кор. 15,26-27), одні з його учнів ще паломничають на землі, інші, відійшовши з цього життя, очищуються, а треті прославляються, оглядаючи „ясно самого Бога триєдиного, який є”.

Всі однак в різному ступені і різним способом маємо участь в одній любові Бога і ближнього, та один і той же співаємо гімн слави нашому Господеві. Всі бо, що є Христові, маючи Його духа, злились в одну Церкву та взаємно в Ньому пов'язані між собою (пор. Еф. 4,16).

Визнаючи повністю цю спільноту цілого Містичного Тіла Ісуса Христа, Церква на землі, від самих початків християнської релігії, плекала пам'ять померлих з великою побожністю та, оскільки є „свята і благочестива думка...” – приносити „жертву переблагання за мертвих, щоб вони звільнилися від гріха” (2 Мак. 12. 45-46), вона також приносила за них моління. Наша молитва за мертвих не тільки може їм допомогти, але й запевняє, що вони дієво заступаються за нас.

**Собор Ватиканський II,
Догматична Конституція „Про Церкву”, 49,50.**

А ось чому навчає про чистилище новий „Катехизм Католицької Церкви”, схвалений Папою Іваном Павлом II 11 жовтня 1992 року

III. Кінцеве очищення або чистилище

1030. Ті, які помирають у ласці і злагоді з Богом, але ще не цілком очищені, хоча вже впевнені у своєму вічному спасінні, відбувають після смерті очищення, щоб досягнути статочну святість при переході до радості неба.

1031. Те остаточне очищення вибраних, яке є чимсь зовсім іншим від кари осуджених, Церква називає чистилищем. Науку віри, яка стосується чистилища, Церква передусім сформулювала на Флорентійському Соборі і на Тридентському Соборі. Традиція Церкви, спираючись на деякі тексти Святого Письма, говорить про очищаючий вогонь наступне:

Щодо певних легких провин треба вірити, що це перед судом існує очищуючий вогонь, згідно зі словами Того, хто є правдою. Він застеріг, що коли хтось вчинить блюзнірство супроти Святого Духа, то це не буде йому прощено ані на цьому світі, ані на тому (Мт. 12, 32). З цього можна зробити висновок, що деякі провини можуть бути відпущені у цьому житті, а деякі з них у житті майбутньому.

**св. Григорій Великий
Dialogi, 4, 39**

1032. Ця наука також опирається на практиці молитви за померлих, про яку Святе Письмо мовить: „При цьому мав він (Юда Макавей) на увазі прекрасну нагороду для тих, що благочестиво вмирають..., щоб вони звільнилися від гріха” (2 Мак.12:45,46). Церква від початку вшановувала пам'ять померлих і жертвувала їх допомогу, і особливо – Євхаристійну жертву, щоб після очищення вони могли дійти до щасливого оглядання Бога. Церква вживає також милостиню, відпустити і покуту за померлих:

Несімо їм допомогу і пам'ятаймо про них. Не вагаймося нести поміч тим, які відійшли, і жертвуймо за них наші молитви.

**св. Іван Золотоустий,
Homiliae in primam ad Corinthios, 41, 5.**

1371. Євхаристійна жертва також приноситься за вірних, які померли у Христі, але „ще не цілком очистилися” (Тридентський собор DS 1743), щоб змогти увійти до святості і спокою Христа.

Не важливо, де покладете моє тіло. Не журіться про це! Прошу вас тільки про одне, щоб згадували мене перед престолом Господа.

(св. Моніка перед смертю до св. Августина і його брата).

**св. Августин,
Confessiones IX, 11, 27.**

Молімось також (в анафорі) за святих отців і єпископів, які вже заснули, і загалом за всіх, хто відійшов перед нами. Віримо, що душі відзискують велику користь тоді, коли молимося перед престолом, на якому містяться найсвятіші Тайни. Підносячи до Бога наше благання за тих, які вже заснули, навіть якщо вони були грішниками, ми тим самим дякуємо Христові, який пожертвував себе за наші гріхи. Завдяки Йому Бог, приятель людей, виявляє своє милосердя і нам, і їм.

св. Кирило Єрусалимський,
Catecheses mystagogicae, 5, 9, 10.

1472. Щоб зрозуміти ту науку і практику Церкви, треба бачити, що гріх має подвійний наслідок. Тяжкий гріх позбавляє нас спілкування з Богом, замикає нам доступ до вічного життя, що називається „довічною карою" за гріхи. Кожен гріх, навіть повсякденний, супроводжується надто невпорядкованим прив'язанням до земних речей, що вимагає очищення або на землі, або по смерті, в стані, який називається чистилищем. Таке очищення звільнює від того, що називаємо „дочасною карою" за гріхи (Тридентський Собор, DS 1712-1713).

1479. Оскільки померлі вірні, які піддані очищенню, є також членами тієї самої спільноти святих, то ми можемо допомогти їм отриманням відпусту, що звільнить їх від дочасних кар, на які вони заслужили своїми гріхами.

МОЛИТВИ ТА ДУХОВНІ ПРАКТИКИ, ЯКІ ДУЖЕ ДОПОМАГАЮТЬ БІДНИМ ДУШАМ

Сила молитви „Отче наш"

Серед усіх усних молитов немає святішої, могутнішої і приємної для Бога молитви за „Отче наш" та „Богородице Діво". „Отче наш" був складений від вічності і вперше був мовлений на землі устами Божого Сина, який став людиною. Все, що потрібно для шанування та прославлення Бога і для свого власного зцілення, закладене в молитві „Отче наш". Це не людська, а божественна молитва. Блаженний Мартін з Кохема каже, що небесний Отець має більшу радість тоді, коли Його діти тут, на землі, благоговійно промовляють „Отче наш", ніж коли Ангели небесні співають Йому своїми солодкими голосами пісні прослави. Про велич молитви „Отче наш" Тома Кемпійський пише: „Господня Молитва перевершує всі молитви святих і перебільшує привабливість зачарованих душ. Вона вбирає в себе всі вислови пророків і солодкі, як мед, слова псалмів. Блаженний той, хто обмірковує слова Всевишнього: золоті слова молитви „Отче наш". Якщо християнин благоговійно промовляє молитву, складену Богом, і віддає самопожертву Богові у своєму житті, тисячі разів благаючи, щоб Господь не позбавив його небесного раю і простив йому всі його провини, то хіба можливо, щоб Небесний Отець, Бог утіхи і милосердя, зміг від мовити покірному прохачеві у здійсненні його бажань! Тому ми маємо проказувати „Отче наш" з великим благоговінням, люблячою побожністю і дитячим довір'ям.

„Богородице Діво"

Серед усіх молитов на честь Божої Матері ми повинні надавати перевагу молитві „Богородице Діво". Ця молитва їй подобається найбільше і приносить невимовну радість. Жодною іншою молитвою не віддається Марії така честь і ні від якої іншої Вона не мала такої радості та насолоди, як від тієї, яку Вона вперше почула з уст Архангела Гавриїла. У момент вочлнення Ісуса Христа Марія стала Матір'ю Сина Божого та нареченою Святого Духа.

Св. Мехтільда мовила одного разу до Богоматері: „О, солодка Царице неба, я хочу привітати Тебе найсолодшими словами, які коли-небудь могло придумати людське серце, а також вимовити їх". Їй з'явилася Блаженна Діва і сказала: „Жодна створена істота не може мене величніше вітати за ту людину, яка мене вітає з високою повагою та словами, якими мене привітав Бог Отець в „Ангельському Привіті", і всією своєю могутністю оберігав від усякого нещастя та провини.

Син Божий освітив мене своєю Божою мудрістю, і через це я стала найблискучішим сузір'ям неба і землі. На це вказує також ім'я Марія, що означає Вранішня Зоря.

Святий Дух так глибоко проник у мене і зробив це з таким милосердям, що тепер той, хто шукає милості через мене, він її обов'язково знаходить. На це вказують слова у молитві „Богородице Діво": „Благодатна, Маріє!"

Суарез, один із найученіших теологів Церкви, який одночасно був взірцем побожності,

сказав, що він хотів би краще втратити всі свої знання, ніж заслугу за одну-єдину „Богородице Діво”. Якщо ми дійсно хочемо щиро любити Марію, то мусимо розпочинати промовляти молитву „Богородице Діво” з великою побожністю. Тоді здійсниться і для нас те, про що казав св. Бонавентура: „Марія вітає нас усіх з милосердям так часто, як часто ми до Нєї звертаємось вітанням „Радуйся”.

Молитва „Богородице Діво”, промовлена тричі, є ключем від неба

„Богородице Діво”, повторена тричі, є „великою допомогою” у тому, щоб отримати милосердя та вічне зцілення. Ця молитва заслуговує того, щоб її знали всі та щоб поширювати її надалі.

Однією із найспасенніших є молитва шанування та звернення до Пресвятої Богоматері Марії. Її допомога та заступництво припадало на долю тих, хто щоденно, з наполегливістю, вітав Її потрійною молитвою „Богородице Діво”. Через прохання її палких шанувальників наша Небесна Матір добивається від свого Божественного Сина усіх благ для зцілення їх душ. У своїй доброті наша Матір не забуває про нас, а плоди молитви на Її честь видно у кожному побожному людському житті. Святий Мехтільд фон Гакеборн (1299) було відкрито, що ті душі, які щоденно тричі промовляють „Богородице Діво” на честь чеснот, які триєдиний Бог надав найсвятішій Діві, отримують милосердя за витривалість у доброму та ласку блаженної смерті.

Великі Святі, а серед них св. Антоній Падевський, св. Альфонс Марія Лігорі, св. Леонардо де Портомауріціо, св. Дон Боско, св. Клеменс Марія Гофбауер, дуже припоручали потрійну молитву „Богородице Діво” і самі щиро молилися та поширювали її. Св. Антоній вимолив собі, таким чином, ласку цілковитої чистоти і стійкості перед спокусами світу. Тому ця проста молитва до Пречистої Діві є для тих, що серйозно моляться (а перш за все – у часи їх великих змагань за чистоту), великою допомогою і підтримкою. Цією допомогою в небезпеках нашого світу може насамперед користуватися молодь, щоб знову отримати тверду підтримку, довір'я і, при необхідності, знову, з сильною волею, розпочати чисте життя.

Звертаємось до духовних пастирів, вихователів молоді та всіх, кому не байдуже спасіння людський душ: „Поширюйте цю просту, повторювану тричі, цілющу молитву „Богородице Діво” і самі відмовляйте її із сокрушеним серцем”.

„Богородице Діво”

(„Матінко Божа, попроси за мене...”)

„Богородице Діво”

(Маріє, що зачала без гріха, попроси за мене..., бо я шукаю захисту у Тебе”).

„Богородице Діво”

(Пречиста Діво Маріє, збережи мене від смертного гріха”).

Розпали у собі любов

Душу, яка у побожній та святій молитві піднімається до Бога і поєднується з Ним, Господь любить щиро і зсилає на неї своє Милосердя. Святий Франціск Салезій, творець внутрішньої молитви, каже: „У молитві ми поєднуємось з Богом. Він говорить з нами, а ми з Ним”. Св. Августин говорить про дію святої молитви так: „Немає нічого більш спасенного чи кращого в нашому житті, чогось більш солодкого чи величнішого у нашій релігії за молитву. Благоговійна молитва є ключем від неба, силою та захистом душі, є джерелом усіх чеснот”.

Як вже було сказано, молитви „Отче наш” та „Богородице Діво” є найкрасивішими, найвеличнішими і найдієвішими серед всіх інших молитов.

Хто промовляє побожно і з любов'ю „Отче наш” і „Богородице Діво”, у серці того розпалюється любов до Бога. Бог поєднується з такою душею і дає їй ласку жити святим життям. Ніщо так не звеличує наше благочестя, як чиста молитва та стосунки з Богом. Від молитви серце отримує справжню шляхетність, воно відривається від марноти світу, поступово поєднується з Богом, одухотворяється і освячується. У молитві ми розмовляємо з Богом Отцем, з Ісусом Христом, Матір'ю Божою, з Ангелами та Святими. Опіку Бога та благословення у повсякденних та духовних справах, а також ласку наполегливості отримує та душа, яка зуміє у своїй молитві піднятися до Всевишнього.

Ще декілька порад

Промовляй з трепетом та любов'ю молитви „Отче наш” та „Богородице Діво” і це принесе

тобі благословення Боже та притягне до тебе Божу ласку, бо Небесний Отець радіє, коли Його діти вшановують Його, як свого Отця. Благоговійна „Богородице Діво" є улюбленою і найприємнішою молитвою для Богоматері. Хто побожно промовляє „Отче наш" та „Богородице Діво", той отримає великий дар Милосердя Божого, безмір любові, забезпечення блаженної смертної години, Господній за хист і благословення у багатьох духовних та земних бідах і справах.

Ще одне прохання: молися спокійно і зосереджено, не поспішай, тому що поспіх є смертю для побожності, каже святий Франціск Салезій.

Пожертвування святих Служб Божих та усіх добрих справ

Святий, триєдиний Боже, Отче, Сину і Духу Святий! Я вірю в Тебе, тому що Ти є вічною правдою; я надіюся на Тебе, тому що Ти добрий та вірний, я люблю Тебе, тому що Ти - найбільше добро і достойний любові усіх. Ти мене любив до цієї години, осипав мене численними благодіяннями і хочеш робити мене вічно щасливим. На жаль, я за Твою безмежну любов відплатив Тобі гріхами. Безмежно милосердний Боже, який створив мене з нічого, змилуйся наді мною, прости мені мої погані вчинки і не дай мені знову впасти у гріх. Якби я зміг день і ніч спокутувати і оплакувати біля Хреста усі мої помилки! Я Тебе, Найсвятіший Боже, завжди любив і ніколи Тебе не засмучував! Але відтепер я хочу стати ще кращим. Твоєму милосердю, Боже, поручаю грішників усього світу, які перебувають зараз у смертній боротьбі і ще сьогодні помруть.

Я приєднуюся до всіх святих Служб Божих, які будуть відправлятися сьогодні в усьому світі, які уже відправлялися, починаючи від першої святої жертвовної Служби Божої під час Останньої Вечері, і ще будуть відправлятися до кінця світу. Я приєднуюся також до моїх дорогих батьків, сестер та братів, до всіх, хто мені зробив добро для тіла і душі, до живих і померлих, до Святішого Отця та Єпископів, до духовних пастирів та отців і всіх, кому я зобов'язаний зробити щось добре. Я жертвую для Тебе, Боже, всі святі Служби Божі для прославлення Твоєї безмежної любові, доброти та милосердя, як жертвну подяку за все добре, що ти зробив для нас при житті і незмірно більше зробиш для нас у вічності, як жертву покути за гріхи усього світу та наші особисті.

Я Тебе також благаю силою кожної святої жертвовної Служби Божої звільняти одну стражденну душу з чистилища, одного грішника наvertати до Тебе, одному помираючому подати милосердя; відвернути від одної дитини небезпеку померти без святого хрещення; одній дитині зберегти її невинність; одній молодій душі, яка стоїть перед вибором професії, дати просвітлення та хоробрість, щоб вона могла діяти згідно волі Божої; а також, щоб можна було уникнути важкого гріха, що є найтяжчим для Твого Найсвятішого Серця. Без Тебе, мій Христе, я не хочу помирати, але на Твоєму Святому Серці я готовий померти, коли, де і як Тобі захочеться.

Пожертвування всіх Святих Причасть

Я поручаю себе сьогодні і назавжди Тобі, Ісусе, з усією моєю любов'ю під час усіх Святих Причасть, усіх святих богословлень та звільнень гріхів і жертвую Тобі їх через Марію. Мій Боже, Тобі пожертвовані навечно всі п'ять чуттів нашого тіла, всі наші душевні сили, кожен наш крок, всі наші зусилля та справи, всі турботи, горе і страждання, наше життя і смерть.

Найдорожчий Ісусе, до п'яти Твоїх Святих Ран, до всіх Твоїх святих заслуг, також до могутнього заступництва та заслуг Твоєї Непорочної Матері Марії, святого Йосифа, мого святого Ангела-Хоронителя та всіх Твоїх Ангелів і Святих приєдную самого себе, моїх дорогих батьків, моїх братів і сестер, друзів і сусідів, духовних і фізичних родичів та знайомих, усіх тих, що зробили мені щось погане або добре. Я приєдную всіх живих, але особливо священиків усієї планети, місіонерів, всіх, хто хоче стати священиком, всіх посвячених Богові осіб, всіх грішників і праведників; всіх здорових і хворих; усіх вдів та сиріт; всіх полонених і невинно переслідуваних; всіх засмучених і страждених; усіх, хто лежить на смертному одрі, та всіх померлих. Особливо приєдную я також усю спільноту, до якої належу, з її духовними та світськими установами, учителів та вихователів. Винагороди їх усіх за добро, яке вони зробили для мене, щастям, благословенням та вічним блаженством.

Найдобріший Ісусе! Дай мені і всім палку любов до Тебе та справжню любов до ближнього.

Дай нам справжній запал, смирення, лагідність, терпіння, поміркованість, скромність і розум. Зроби наше серце люб'язним і подаруй нам чисту, невинну, не запламовану гріхами совість. Зроби так, щоб ми частіше думали про Тебе, щоб ми мінялися у Твоїй всюдиприсутності. Підтримуй нас завжди Твоїм постійним і святим милосердям, та разом, особливо, з Марією та Йосифом допоможи нам у годину смерті.

Маріє, Матір моя, оберігай мене сьогодні від кожного важкого гріха! Нехай благословить мене Всемогутній і Милосердний Бог, (+) Отець, (+) Син, і (+) Святий Дух. Амінь.

Молитва до плечевої рани Ісуса

Мій любий Ісусе, покірне Ягня Боже! Я бідна і грішна людина, вітаю Тебе і вшановую Найсвятішу Рану, яку Ти відчув на своєму плечі, коли ніс важкий хрест та страждав через особливо важкий біль та муку від усіх інших ран на Твоєму благодатному Тілі.

Я молюся до Тебе, стражденний Ісусе, Тебе прославляю і вшановую від усього серця і дякую Тобі за найсвятішу і найнестерпнішу Рану Твого плеча! Покірно прошу Тебе через Твої великі муки, які у Тебе були, через рану і через важку ношу хреста, змилюватися наді мною, бідним грішником, і простити мені всі мої важкі й смертні гріхи та провести мене по Твоїх слідах до вічного блаженства. Амінь.

„Отче наш“, „Богородице Діво“, „Слава Отцю“ (все тричі).

Ангел Господній

Після „Ангела Господнього“ (вранці, в обід і увечері) додати один раз „Отче наш“, „Богородице Діво“ за стражденні душі в чистилищі (принаймні увечері).

Бог вітає Тебе, Маріє! Бог вітає Тебе, Маріє! Бог вітає Тебе, Маріє! Маріє, я вітаю Тебе 33 тисячі разів, так, як Тебе вітав св. Архангел Гавриїл. Нехай возрадується Твоє серце, а також і моє серце, що св. Архангел доніс до Тебе небесне вітання.

„Богородице Діво“ (тричі).

Молитва за душі, які мусять страждати найбільше

Господи, Ісусе Христе! Три години страждав Ти від таких мук, які не переносила жодна людина. Прошу Тебе за ті душі, які змушені залишатися у чистилищі найдовше і які мусять переносити найжахливіші терпіння. Змилуйся над ними, милосердний Ісусе, заради Твоїх довготривалих мук, які я пожертвував Тобі за них, скороти і зменш їхні страждання. Прояви цю велику любов на честь Твого великого Милосердя до душ, що так сильно мучаться і звільни їх від гріхів, щоб вони змогли ще більше прославляти Твою безмежну доброту у вічності. Амінь.

Скорботна молитва за померлих

Боже, змилуйся над нами.

Христе, змилуйся над нами.

Боже, змилуйся над нами.

Христе, почуй нас.

Христе, прислухайся до нас.

Боже на небі, змилуйся над стражденими душами.

Боже Сину, Спасителю світу,

Боже Святий Духу,

Свята Тройце, єдиний Боже,

Свята Маріє, заступіться за стражденні душі.

Пресвята Богородице,

Свята Діво усіх дів, попроси за страждених душ.

Святий Михайле, Святий Гавриїле, Святий Рафаїле,

Усі святі Ангели і Архангели,

Усі святі Престоли та Власті,

Усі святі Князівства та Сили,

Усі святі сили неба,

Усі святі Херувими та Серафими,

Усі святі Патріархи та Пророки,

Усі святі Апостоли та Євангелисти,

Усі святі Мученики та Помічники у біді,

Усі святі Єпископи та Вчителі,

Усі святі монахи і самітники,

Усі святі прочани і покутники,

Усі святі діви і мучениці,

Усі святі монахині і самітниці,
Усі святі і обрані Богом, просіть за страждених душ.

Будь до них милостивим. Пощади їх, Боже!

Будь до них милостивим. Пощади їх, Боже!

Від усіх гріхів,

Від Твого покарання,

Від Твого гніву,

Від Твої суворої справедливості,

Від черв'яка, що точить совість,

Від довгого прохання блаженства,

Від палаючого полум'я,

Від жахливих мук,

Від страшної темниці.

Заступися за них, Пресвята Богородице,

Твоїм непорочним зачаттям,

Твоїми блаженними пологами.

Спаси їх, Христе,

Твоїм болючим обрізанням,

Твоєю втечею до Єгипту,

Твоїм сорокаденним постом,

Твоїм глибоким смиренням,

Твоєю надзвичайною нуждою,

Твоїм цілковитим послухом,

Твоєю найчистішою цнотливістю,

Твоєю великою терпимістю,

Твоєю палкою любов'ю,

Твоїм гірким стражданням,

Твоїм кривавим смертним потом,

Твоєю мученицькою смертю,

Твоїми святими п'ятьма ранами,

Твоєю дорогоцінною кров'ю

Твоєю смертю і Твоїм похороном.

Твоїм святим воскресінням,

Твоїм славним вознесінням на небо,

Зісланням Святого Духа.

Ми, бідні грішники,

Просимо Тебе, почуй нас.

Пощади їх, прости їх,

Звільни їх від їхніх мук.

Порятуй їх від страждань,

Нехай утішать їх Твої святі Ангели,

Просвіти їх Твоїм ясным світлом,

Нехай зрадіють вони від Твого погляду,

Подаруй їм вічне блаженство,

Почуй нас, Ісусе Христе!

Агнче Божий, що спокутав усі гріхи світу, змилуйся над стражденими душами.

Агнче Божий, що спокутав усі гріхи світу, змилуйся над стражденими душами.

Агнче Божий, що спокутав усі гріхи світу, змилуйся над стражденими душами.

Христе, почуй нас.

Христе, вислухай нас.

Милосердний Ісусе! Ці благання я жертвую Тобі разом з Твоїми заслугами, які Ти віддав віруючим душам через Твої страждання і Твою смерть. Заради цього прошу Тебе: змилуйся над ними і звільни їх від їхніх мук. Особливо змилуйся над тими душами, за які я маю молитися найбільше, щоб вони були позбавлені їх страждання і змогли Тебе ще більше любити, прославляти і благословляти. Амінь.

Радуйся. Маріє, безліч разів,

Радуйся, Маріє, безконечно,
Радуйся, Маріє, зранку вранці,
Радуйся, Маріє, після першої втоми,
Радуйся, Маріє, коли сонце найвище в небі,
Радуйся, Маріє, коли воно заходить.
Радуйся, Маріє, тихої ночі,
Радуйся, Маріє, коли серце у страсі і горі.
Радуйся, Маріє, кожної години.
Радуйся, Маріє, безліч разів.
Радуйся, Маріє, безконечно. Амінь.

Приходімо на допомогу стражденим душам за посередництвом молитви до Пресвятої Богородиці

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він утішив стражденні душі.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він по жертвував стражденим душам Свою дорогоцінну кров.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він спрямував дію всіх Святих Служб Божих на користь страждених душ.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він спрямував на стражденні душі усю Свою любов, Доброту та Милосердя Свого Найсвятішого Серця.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він від дав стражденим душам Своє тридцятирічне укрите життя та терпіння.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він від дав стражденим душам все, що зробив за три роки прилюдного життя та страждання.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він розділив зі стражденими душами всю Свою любов до життя, Свої страждання та добродієність.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він дав стражденим душам силу своїх страждань та смерті.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він розділив зі стражденими душами всю велич Свого Воскресіння.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він розділив зі стражденими душами Своє Євхаристійне життя.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він розділив зі стражденими душами силу страждань всіх люблячих Бога душ.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він розділив зі стражденими душами добрі справи та страждання усіх люблячих Бога душ.

Вітаємо Тебе, милостива Маріє, попроси Ісуса, щоб Він швидко прийняв стражденні душі до блаженного життя.

УРОКИ МОЛИТВИ

Молитва має бути радістю кожного християнина, тому що настане такий час, коли ти матимеш велику честь підтримувати довірливі стосунки з Царем Царів. Якщо тут, на землі, стосунки з добрими людьми роблять нас кращими, то уявімо, яка благодать панує у душах тих людей, які мають постійний зв'язок з Богом? Тому святі отці кажуть, що ніщо не збільшує нашу добродієність так сильно, як часта молитва.

Крім того, молитва є ключем від неба, який відчиняє всі його скарбниці – спускає золотий ланцюг з неба до землі, по якому ми можемо отримати милосердя та дари.

Зрештою, душа людини може так довго зберігати духовне життя, наскільки довго може жити риба без води і наскільки наше тіло може залишатися без їжі. Християнин, який не молиться, уже перебуває у великому гріху, або ось-ось впаде в нього.

1. Молитва, як каже один святий Отець Церкви, є повітря душі. „Так, як тіло підтримує життя душі, так душа отримує своє (духовне) життя від молитви, і так, як тіло не може жити без душі, так само душа без молитви майже мертва. Людина, яка не має радості від молитви або молиться недбало, або взагалі не молиться, мусить рано чи пізно впасти в гріх, оскільки вона не зазнає Милосердя Божого, без якого вона ніколи не зможе оберекти себе від гріха”. „Бог хоче, – каже святий Августин, – повідомити нам про своє милосердя, але він повідомляє про нього лише тим, хто

його просить про це". Всевишній запевняє нас у цьому, кажучи: „Моліться, і будете вислухані". Хто не молиться, той нічого не може почути. Правдою є те, що пише святий Августин: „Ніколи не навчитися жити побожно той, хто не вміє добре молитися". Тому не досить просто молитися, а потрібно молитися добре. Молитва – це більше справа серця, ніж губ, вона мусить іти від серця. Не молися просто губами, а від усього серця свідомо та правдиво! О, християнине, почни молитися щиро і тоді ти пізнаєш, яка приємна молитва та навчишся правильно жити.

2. Молися зі сокрушеним серцем, а це значить з серцем, у якому немає більше схильності до гріха, оскільки гріх є муром між тобою та Богом і не дає дійти твоєї молитви до Божого трону. „Бо кожен, хто чинить зло, ненавидить світло, тож і не йде до світла, щоб не виявились діла його. А хто правду чинить - іде до світла, щоб виявились діла його, сподіяні бо вони у Бозі" (Йо. 3,20-21).

3. Молися зі смиренным серцем, а це значить, що ми повинні визнати, що нам завжди потрібна допомога Всевишнього. „Бог гордим противиться, смиренным же дає благодать" (Якова 4, 6). Чим більше ти стаєш гордовитим, тим більше Бог віддаляється від тебе; якщо ти смиренний, то Бог милостиво опускається до тебе, хоча Він знаходиться дуже високо над тобою.

4. Молися з благоговійним серцем. Звичайні слова, про які серце навіть і не знає, уже не говорячи про те, що нічого не відчуває, – це не молитва, а чванливе відбування повинності. Ще у Старому Завіті Бог скаржиться на юдеїв: „Цей народ устами тільки зближається до мене й губами тільки мене шанує, а серце своє віддалив від мене" (Ісаїя 29,13). Тому ретельно уникай всякого добровільного відволікання.

5. Молися з довірливим серцем. Просити Бога з недовірою – означає не молитися, а грішити проти Бога, оскільки в тебе є сумніви у Його безконечній доброті та всесиллі і не ти віриш словам Спасителя: „Якщо б у вас була віра величиною з гірчичне зернятко, то ви б змогли зрушити гори". Як тільки знедолена людина починала шукати захисту у Божественного Спасителя, то Ісус, першим словом, запитував: „Ти віриш?", і коли Він цілював хворого, то любив казати: „Иди, віра твоя спасла тебе". Отже, потрібно сильно вірити і не сумніватися, „оскільки той, хто сумнівається, втрачає надію отримати ласку від Бога".

6. Молися в імені Ісуса. „Все, чого проситимете в молитві з вірою, одержите" (Мт. 2, 22). Молитися в імені Ісуса Христа – це мати довіря до Бога і вірити, що Він почує всі наші прохання не тому, що ми достойні бути почутими, а тому, що Його Єдинородний Син своїм стражданням здобув для нас цю безмежно цінну заслугу – бути почутим.

7. Молися, нарешті, наполегливо. Ісус Христос спочатку удавав, що не чує прохання ханаанської жінки. Проте, жінка не переставала просити і почула незабаром слова утіхи: „Иди, твоя дочка здорова!" Тому, християнине, не припиняй молитися не падай у відчай, а проси Бога другий раз, третій раз про те саме, якщо Він тебе за першим разом не почув".

Блаженна та людина, яка молиться з душевним піднесенням, бо вона щаслива. Вона більше не належить цьому світові, вона – як ангел Божий. Щиросердечна молитва – найшляхетніша у світі. Благоговійно молитися, по-християнському працювати і страждати із любові до Бога – є справжньою службою Всевишньому. Тоді з неба обов'язково сходять Ангел, щоб принести нам незліченні ласки, яких ми заслуговуємо. І ти, людино, маєш ангельську душу, якщо вмієш збагнути всі чудеса любові, якими Всевишній впливає на наші душі для їх зцілення.

Візьми до рук цю гарну книгу, яка тебе спрямовує до Бога і містить багато помічних молитов. Використай її для зцілення твоєї безсмертної душі. „Молися і працуй – і Бог завжди тобі допоможе!" Будь терпеливим і не вагайся! Хто вірить у Бога, той стоїть на твердому ґрунті; все, щоб не було, він переживе за допомогою молитви.

Навчися починати свій день по-християнськи

Твоя перша думка вранці має бути про Бога. „Душа моя до Тебе лине, мене підтримує Твоя десниця!" (Псалом 62).

Ознаменуй себе святим хрестом в ім'я Отця (+), і Сина (+), і Святого Духа (+) і говори благоговійно: Ісусе, Маріє, Йосифе, вам я віддаю своє серце і душу! Хай буде благословенним Ісус Христос на віки вічні! Амінь!

Перебори свою лінивість і ніколи не ніжся довго у ліжку. Якщо все-таки тобі важко вставати, то подумай про страждених душ у чистилищі і віддай їм заслугу в поборенні твого небажання вставати. Іншим разом скажи: „Це Бог кличе мене з ліжка".

Одягайся швидко і стань на коліна для ранішньої молитви. Ніколи не пропускай її! Якщо ти не можеш довго молитися, то молися хоч трохи, тому що:

1) цей світанок подарував тобі Господь з Милосердя Свого, бо Він любить тебе;

2) добра вранішня молитва отримує у відповідь благословення з неба на цілий день; Бог та Його Святі, до яких ти звернувся від щирого серця з самого ранку, пам'ятатимуть про тебе протягом усього дня! Розпочати щоденну працю без молитви - означає розпочати її без благословення, а благословення Боже дається лише тим, хто Його про це просить;

3) ти мусиш щоденно сперечатися з ворогами твоєї душі. Здійснюй добру ранішню молитву і матимеш сильну зброю проти них у своїх руках; опіка Бога та святої Матері чуватимуть над тобою протягом всього дня;

4) Пам'ятай, що кожен подарований тобі день – це велика милість, тому що Бог дає тобі цим самим можливість збільшити свою доброчесність та заслуги перед вічністю. Тому на пам'ять повинно спадати слово Всевишнього: „Поки дня, маємо виконувати діла того, хто послав мене, бо ніч надходить, за якої ніхто не зможе діяти”(Йо. 9,4).

Отже, з Богом починай день, з Богом його завершуй, і твоє життя матиме вартість та сенс.